

DE FABRIEKSFLUIT

MEDEDELINGEN VOOR HET PERSONEEL
VAN
GISPEN'S FABRIEK VOOR METAALBEWERKING N.V.

VOORLOPIGE REDACTIE: W. CARSTENS, M. MOUTHAAN, A. PRINS.

Van de Redactie

Als voorlopige redactie hebben wij hierbij het genoegen U het eerste nummer van „De Fabrieksfluit” aan te bieden.

Eerst iets over de naam.

Wij hebben deze naam gekozen omdat wij met dit blad de aandacht willen vestigen op alles wat er in ons bedrijf gebeurt. De fluit is voor de meesten van ons het sein voor het begin en einde van het werk, waartussen de geschiedenis van ons bedrijf zich afspeelt.

Het is de bedoeling U in dit blad verschillende dingen te vertellen en ook wel te laten vertellen over datgene wat ons bedrijf aangaat. Wij allen moeten ons een beeld kunnen vormen van het geheel en ook van de rol die ons eigen werk hierbij speelt.

Het volgende nummer zal uitkomen als wij voldoende materiaal verzameld hebben, waarvan wij veronderstellen dat het interessant voor ons is. Wij rekenen er hierbij op, dat ook U ons ideeën en onderwerpen aan de hand zult doen.

De waarde van „De Fabrieksfluit” zal afhangen van de mate waarin een ieder zijn belangstelling toont.

DE VOORLOPIGE REDACTIE.

Uit de geschiedenis van de fabriek

Als tegenwoordig iemand een bedrijf wil opzetten is het noodzakelijk dat hij van te voren een plan ontwerpt en dit zelfs kan hij pas doen, wanneer hij eerst nog een nauwkeurige studie heeft gemaakt van een hele reeks factoren, waarmede hij in dat plan rekening moet houden. Hij moet van zich zelf overtuigd zijn dat hij beschikt over een voldoende hoeveelheid vakkennis, handelskennis, dat hij over organisatietaalent beschikt, dat hij op de hoogte is van allerlei wettelijke bepalingen. Hij moet nagaan of het beschikbare kapitaal toereikend is voor zijn plannen, of hij voldoende afzet kan vinden voor zijn product, wat de concurrentie maakt, waar hij zich moet vestigen, enz., enz. Hij pleegt overleg met allerlei adviseurs: voorlichtingsdiensten, accountants, bedrijfseconomen. Vroeger, toen de tijdsomstandigheden niet zo belemmerend werkten als nu en toen ook de inzichten om-

trent de belangrijkheid van een zorgvuldige voorbereiding nog niet zo algemeen verspreid waren, werd menige zaak opgericht als gevolg van het initiatief van een enkel mens, die om de een of andere reden zin had eens iets te beginnen en dan niet lang aarzelde, maar vertrouwend op zijn goed gesternte, doodeenvoudig begon.

Ook het bestaan van Gispens's Fabriek voor Metaalbewerking N.V. is meer het gevolg van een min of meer toevallig genomen besluit dan van een van te voren beraamd en bestudeerd plan.

Ik was na de R.H.B.S. te Utrecht bezocht te hebben, eerst van plan mij te wijden aan de taalstudie en wel aan het Engels. Wie zich een andere taal goed eigen wil maken, moet lange tijd in het vreemde land verblijven en daarom besloot ik een betrekking als leraar in het Frans, op welke taal ik mij eerst had toegelegd, aan een Engelse kostschool, te aanvaarden.

Toen de eigenaar van die school erachter kwam dat ik iets af wist van Engelse grammatica moest ik daarin ook les geven, daar werd spoedig literatuur aan toegevoegd, aardrijkskunde, geschiedenis, benevens

voetballen, crickets en zwemmen. Het was allemaal niet onaardig, maar er bleef vrij weinig tijd over voor eigen studie.

In die vrije tijd las ik veel werken over kunst en architectuur en dit wakkerde de lust tot tekenen zo sterk aan, dat ik besloot mijn ontslag te nemen, naar Rotterdam terug te keren en daar de cursus aan de Academie voor Beeldende Kunsten en Technische Wetenschappen, toen nog op de nu verwoeste Coolsingel, te volgen.

Met een getuigschrift, waarin als extra gunstige noot stond aangetekend dat ik de jongens zo goed had leren zwemmen, verliet ik Engeland en bracht na een half jaar voorbereiding bij een particulier architect mijn dagen door op „t Academie“, zoals de Rotterdamse jongens dat instituut noemden.

Het was daar hard werken voor wie er zin in had.

Boetseer- en schilderlessen van 's ochtends 7—9. Dagcursus in architectuur van 9—12 en van 2—5, avondcursus van 6—10. En dan kon je 's Zaterdagsmiddags nog koptekenen, waarbij tal van bekende Rotterdammers als model optraden.

Toen ik de Academie had afgelopen werd ik eerst volontair, later tekenaar en opzichter bij een architect. Op een keer stond er een advertentie in de N.R.C., waarin een fabriek van kunstsmeedwerken een ontwerper vroeg. Ik had wel zin om in mijn avonduren ontwerpen te maken en vermeldde dit in mijn sollicitatie. Ik kreeg antwoord en stapte er met een grote rol tekeningen onder mijn arm naar toe. Die werden aandachtig bestudeerd en het oordeel luidde: Ik heb het werk van vijf en twintig kandidaten bekeken en er was niets bij dat me beviel. Dit is net wat ik zoek, maar ik wil niet iemand voor de avonduren, maar voor overdag als ontwerper en chef van de tekenkamer. Toen mij nu wel een klein aanvangssalaris maar bij gebleken geschiktheid na één maand reeds verhoging en na 3 maanden een voor die tijd reusachtig mooi inkomen werd beloofd, besloot ik die betrekking te aanvaarden.

Ook daar was het hard werken. Van 8—6 met maar een korte pauze tussen de middag. Doch zo leerde je veel in een korte tijd en wie weet hoeveel jaren daar gesleten zouden zijn als niet... Ja, als. Als Napoleon eens niet de slag bij Waterloo verloren had en als Hitler eens direct naar Engeland was overgestoken. Als die Rotterdamse patroon eens werkelijk gedaan had wat hij had voorgespiegeld. Maar hij liet een maand voorbij gaan zonder een salarisverhoging te geven en een tweede maand en ook een derde. Toen besloot ik hem eens vriendelijk te herinneren aan de gedane belofte. Maar dat pakte helemaal niet mooi uit. Ja, zei die goede man, dat heb ik nu wel gezegd en dat was ik ook wel van plan en je tekenen bevat me ook wel, maar die oorlog gaat langer duren dan ik gedacht had (het was in 1916) er komt minder werk en dan kan ik wel volstaan met een goedkopere kracht en je moet dus maar uitkijken naar wat anders. Waarop ik binnen een week kon verdwijnen.

Ik had echter plezier in het smeedwerk gekregen en besloot nu te trachten zelf zo'n zaakje te beginnen. Daar werd niet lang over nagedacht, maar voor de somma van f 250.— werd een smederijtje, groot 11 x 3.5 m. in de Coolschestraat te Rotterdam overgenomen, van een oude smid met een lange witte baard, J. v. d. Steene. Er stond een smidse in met een blaasbalg, een aambeeld en een oude handboormachine, er waren wat hamers, tangen en vijlen en een prutsje ijzer.

De fabriek kon beginnen.

Het personeel bestond uit één man en een jongen. De man heette Hoogwoud. Hij was een prima vuurwerker en bleek een uitstekende baas te zijn.

Als vuurwerker beheerste hij zijn vak volkomen. Niet alleen was hij in staat al mijn ontwerpen geheel naar mijn wens uit te voeren, maar bovendien was hij een meester in de kunst van het smeden van roosjes, wat altijd als een hoogtepunt van vakbekwaamheid had gegolden. Alleen jammer voor hem dat de tijd waarin dergelijk ornament werd toegepast toen al voorbij was.

Maar behalve dat hij grote vakbekwaamheid had toonde hij bovendien de eigenschappen te bezitten die een baas noodig heeft. Hij had zin voor orde, netheid en regelmaat en, wat van buitengewoon veel belang is, hij kon goed met zijn mensen omgaan. Hij was streng, maar rechtvaardig, had alles en allen onder controle. Niemand kon hem iets wijs maken, maar wel kon hij de anderen wijzer maken.

De eerste dingen die toen vervaardigd werden, waren zuiver utiliteitsproducten: gesmede ijzeren consoles voor rekken, die met een haak in van langwerpige gaatjes voorziene geprofileerde muurstaven werden gestoken. Daar bestond toen grote vraag naar.

Terwijl die eerste orders uitgevoerd werden, ging ik, nadat ik 's ochtends om 6 uur de smederij had geopend, met een portefeuille met tekeningen bij me de architecten van Rotterdam bezoeken.

De ontwerpen vielen bij hen in de smaak en het duurde niet lang of er moesten wat deur-, balcon- en tuinhelken gemaakt worden.

's Avonds kreeg ik van Hoogwoud les in het smeden.

Toen de zaak zowat drie maanden oud was, boekte ik mijn eerste grote order: een partij rekken voor de Levensverzekeringmaatschappij Dordrecht voor een bedrag van f 22.000.—

Er waren toen 6 mensen aan het werk, maar Hoogwoud wist direct goed personeel te krijgen en het aantal arbeiders werd uitgebreid tot 22. Terstond huurde ik er een naastgelegen ruimte bij, die door een gat in de scheidsmuur met de eerste verbonden werd.

Mijn commanditaire vennoot (een van de grootste Rotterdamse kooplieden) had vertrouwen in het geval en leende het benodigde uitbreidingskapitaal. Er werd een tweede smidse gemaakt, een elektrische waa aangenschap, benevens een paar boormachines en ander gereedschap.

Zoals het dikwijls gaat, zodra er veel werk is, komt er nog meer bij. Om enig koperwerk uit te voeren nam ik een goede koperslager in dienst, Voswinkel. Deze kwam ook van de firma waar ik tekenaar was geweest en ik kende hem goed. In een schuurtje in zijn tuin, kreeg ik vroeger les van hem in het koperdriven. Na deze plotselinge uitbreiding van het kleine zaakje kwam er even een terugslag. Grote orders liggen nu eenmaal voor een pasbeginnende firma niet opgeschept en al waren er vele kleine, toch gaven deze tezamen niet voldoende werk voor die 22 arbeiders.

„We zullen wat mensen moeten ontslaan, mijnheer“, zei Hoogwoud tegen me. Maar dat wilde ik niet. „Dat vind ik verschrikkelijk“ zei ik, „mensen, die een half jaar goed voor je gewerkt hebben zo maar naar huis te sturen“. „Ja mijnheer“, antwoordde Hoogwoud, „dat is nu wel erg aardig van U, maar als U 't niet doet, dan bent U de centen die U nu verdient hebt zo weer kwijt en als U er mee doorgaat, kunt U over een paar maanden de zaak sluiten. Bovendien is het zo erg niet, want ze vinden wel weer ander werk“.

Ik wilde echter niet toegeven en hoopte maar op weer nieuwe grote orders. Maar die bleven uit en Hoogwoud kwam me weer waarschuwen: „Mijnheer, zegt U nu heus wat mensen op, anders gaat het mis“. Ik kon er gewoon niet van slapen.

Een paar dagen later kwam mijn baas mij vertellen: „Mijnheer, ik ben maar zo vrij geweest een paar mensen te ontslaan, het is in het belang van de zaak“.

Het was mijn eerste aanraking met de hardheid, die het bedrijfsleven kan hebben. Maar gelukkig bleek hij gelijk te hebben met zijn opmerking dat de mensen wel weer spoedig een andere betrekking zouden hebben. Toen wij nu minder personeel hadden kwam er natuurlijk juist weer meer werk. Wat we maakten was goed en er is geen betere aanbeveling voor een jonge zaak dan dat.

Het aantal arbeiders breidde zich weer uit. Door het rondzenden van reclames werd de bekendheid wat groter en na het einde van het eerste jaar bleken de twee werkplaatsjes aan de Coolschestraat reeds te klein te zijn.

W. H. GISPEN.

(Wordt vervolgd).

Van de Kern

Wij willen van de gelegenheid, die de Redactie van „De Fabrieksfluit” ons biedt, gebruik maken om te wijzen op de prettige samenwerking van de Directie met de Kern in het afgelopen jaar.

Voor de verschillende verzoeken, die wij namens de arbeiders tot de Directie gericht hebben, hebben wij steeds een welwillend oor gevonden. Als een enkel voorbeeld uit een lange rij noemen wij het feit dat ons verzoek om de mensen, die aanzienlijke afstanden moeten fietsen om naar de fabriek te komen, tijdens de vorstperiode vroeger naar huis te laten gaan, terstond ingewilligd werd.

Wij hopen, dat de leden van ons personeel het belang van „De Fabrieksfluit” zullen inzien en dat zij zich tot de Redactie zullen wenden met vragen en voorstellen, om zodoende de inhoud van dit blad in overeenstemming met de wensen van het personeel te brengen.

DE KERN.

Telefoongesprek op 17 December 1946

- Telefoniste: Hier de Spoorwegen voor U.
Campagne: Ja, Gispem Culemborg, met Campagne.
Spoorwegen: Hier Vleming, goedenmorgen meneer Campagne. Wij hebben onlangs verzend-adressen gegeven voor loketkasten. Nu weet ik niet of het mogelijk is, maar station Zwolle heeft dringend behoefte aan een loketkast. Ik zou U willen vragen: kan de eerste kast, die klaar komt, naar Zwolle? En wanneer denkt U te gaan afleveren?
Campagne: Meneer Vleming, Vrijdag gaat er een kast naar Zwolle. Moet het er een zijn met 150 of 200 laatjes?
Gisteren zijn 34 kasten verzonden en de overigen komen waarschijnlijk allen voor Kerstmis op de plaats van bestemming.
Spoorwegen: Dat is geweldig. Neen maar, dat gaat dan gesmeerd. En de vorige week de brievenkasten!
Dat is boven verwachting meneer Campagne.
Campagne: Zeer waarschijnlijk komen dit jaar de overige brievenkasten nog klaar en daarna de geldopbergkasten. Wij willen 1946 goed eindigen.
Spoorwegen: Dat merken we. We zijn U zeer dankbaar. Dag meneer Campagne.

GISONA

Ook dit seizoen speelt Gisona weer mee in de competitie tafeltennis.

Nadat onze ploeg op 13 December haar sterkste tegenstander, n.l. U.T.T.C. 5, met 7-3 had verslagen, bezet zij op het ogenblik, na de helft van de competitie, zelfs de eerste plaats in haar afdeling.

De stand is nu:

Gisona 1	6	5	1	0	11	48—12
Zeist 3	5	4	1	0	9	39—11
U.T.T.C. 5	5	4	0	1	8	32—18
U.P.T.T.S. 2	5	2	0	3	4	26—24
v. d. Meiden 1	5	1	0	4	2	16—34
Tuindorp 6	5	1	0	4	2	12—38
Velox 5	5	0	0	5	0	7—43

Bibliotheek

Het is misschien nog niet aan allen bekend dat bij de tijdschrijvers ter inzage ligt de catalogus van de bibliotheek en dat daar kan worden opgegeven welke boeken men wil lezen.

Hieronder volgen de titels van enkele nieuwe aanwinsten:

Drs J. Slikboer — Principes der bedrijfsorganisatie — no. N. 362.

Ir. W. Gerritsen — Leer lasschen — no. H. 363.

P. J. Kool — Plaat-, Profiel- en Pijpbewerkingsmachines — no. H. 367.

J. van de Kieft — Interne Bedrijfsorganisatie — no. N. 370.

Th. H. Klamer — Het zandblazen — no. Y. 377.

Dr. Ir. J. D. Wackwitz — Het verband tusschen arbeidsprestatie en leeftijd — no. P. 378.

A. Carrard — De chef, zijn vorming en zijn taak — no. P. 383.

R. H. Wampler — Modern Organic Finishes — no. M. 384.

Ook kan gebruik worden gemaakt van de leesportefeuille, die ter beschikking wordt gesteld door Gisona. In 35 mappen circuleren thans 140 week- en maandbladen. Een catalogus van deze mappen ligt eveneens ter inzage bij de tijdschrijvers, terwijl men zich daar als lezer kan opgeven.

Het kantoorpersoneel kan zich voor de bibliotheek en de leesportefeuille wenden tot Mejuffrouw Jonkman.

Personalia

Wij hebben het genoegen de volgende huwelijken aan te kondigen:

J. van Zomeren op 19 December 1946.

T. de Ruiter op 28 December 1946.

F. van Varik op 27 December 1946.

Deze personen wensen wij veel geluk en voorspoed toe.

Op 7 December 1946 is geboren Peter Hamilton, zoon van F. Hamilton.

Over de toekomst van ons bedrijf

De Redactie van „De Fabrieksfluit” heeft mij gevraagd voor het eerste nummer een bijdrage te leveren, waarin zo mogelijk iets verteld zou moeten worden over de toekomst van het bedrijf.

Bijzonder gaarne voldoe ik aan dit verzoek, maar mag ik beginnen van de gelegenheid gebruik te maken mijn vreugde tot uiting te brengen over het feit dat „De Fabrieksfluit” gaat verschijnen. Hulde aan de initiatiefnemers. Van harte hoop ik, dat allen die in onze fabriek samenwerken in deze krant de voorlichting zullen vinden die nodig is om alles wat er in de fabrieks-samenleving gebeurt beter te begrijpen.

Het is niet gemakkelijk op dit ogenblik veel te zeggen over de toekomst van het bedrijf omdat de materiaalpositie er heden aan de dag zo somber uit ziet, dat alle plannen die wij in de afgelopen jaren hebben gemaakt wel eens voorlopig niet in vervulling zouden kunnen gaan.

Laat ik beginnen in de herinnering te roepen enkele voorbereidende maatregelen die wij tot nu toe hebben getroffen.

Reeds tijdens den oorlog hebben wij begrepen dat het voor de Nederlandse industrie noodzakelijk zou zijn om producten te vervaardigen, die naar het buitenland zouden kunnen worden uitgevoerd.

Die producten zouden dan echter aan enkele bijzondere eisen moeten voldoen.

In de eerste plaats moeten zij van een kwaliteit zijn, die zich kan meten met die van concurrerende buitenlandse fabrikaten.

In de tweede plaats mogen onder geen voorwaarde de prijzen te hoog zijn.

En tenslotte moet er voor gezorgd worden, dat de kosten verbonden aan het transport naar de plaats van bestemming niet zo hoog oplopen, dat reeds daardoor de verkoop in het buitenland onmogelijk wordt.

Wij begrepen, dat de producten zoals wij die tot voor de oorlog maakten belangrijk verbeterd zouden moeten worden om aan deze eisen te voldoen.

In de laatste oorlogsjaren, in een hoekje van de fabriek, verborgen voor het spiedend oog van het Feldwirtschafskommando maakten wij de eerste proefmodellen van onze exportproducten.

De orders van de N.S.F. en Philips hebben er belang-
rijk toe bijgedragen om een groot deel van ons personeel te
oefenen in het werken met een veel grotere graad van
nauwkeurigheid, dan wij tot dusver gewend waren.
Van deze ervaringen willen wij profiteren bij de fabri-
cage van onze verbeterde producten.

Toen de oorlog voorbij was zijn wij aan het werk ge-
gaan om te proberen nieuwe machines te kopen, zon-
der welke wij ons geperfectioneerde product niet zouden
kunnen maken.

Verder zou onze totaal verouderde en veel te kleine
lakkerij gemoderniseerd moeten worden.

En tenslotte zou de organisatie van onze fabriek op
zo modern mogelijke leest moeten worden geschoeid.

Dit laatste heeft geleid tot de oprichting van het be-
drijfsbureau, waar wij al tijdens de oorlog enige be-
ambten hebben geschoold voor de taak, die hen in de
toekomst zou wachten. Want het is een feit, dat de
lage prijs van een product niet, zoals men vroeger
dacht, in de eerste plaats bereikt wordt door een lage
materiaalprijs en een laag loon. Van het allergrootste
belang is het zeer veel aandacht te besteden aan de
doelmatigheid waarmee het werk wordt voorbereid en
vervolgens in de fabriek tot uitvoering gebracht.

Het moet gezegd worden, dat wij van de zijde van onze
regering de grootst mogelijke medewerking hebben
ondervonden bij onze pogingen om in het buitenland
nieuwe machines te kopen. Hiertoe heeft belangrijk
bijgedragen, dat men in Den Haag groot vertrouwen
stelt in de plannen die wij er op na houden.

Het Gispens-product heeft een goede naam en de re-
gering acht het mogelijk, dat in het buitenland be-
langstelling kan worden gewekt voor hetgeen in onze
fabriek vervaardigd zal worden.

Zo heeft men ook het ondernemen van een studiereis
naar de Vereenigde Staten van Amerika en Canada
goedgevonden.

Die was nodig om op de hoogte te geraken van de
allernieuwste fabricage-methoden en de gegevens die
in het begin van het jaar tijdens deze reis verzameld
konden worden zijn gebleken van groot belang te zijn.
Vooral hebben wij in Amerika en ook in Canada

kunnen leren aan welke eisen een moderne lakkerij,
met alles wat daarbij behoort, moet voldoen.

Wij hebben grote verwachtingen van de lakkerij, die
wij op het ogenblik bezig zijn in de nieuwe loods te
bouwen.

Het gaat er om in zo kort mogelijke tijd een zo groot
mogelijk aantal voorwerpen op doelmatige en deugde-
lijke wijze te ontvetten, te behandelen met een phos-
phor-preparaat, te drogen, te lakken en te moffelen.

Wanneer deze lakkerij tezamen met de nieuwe ma-
chines, die in het a.s. voorjaar worden verwacht, onze
nieuwe producten zal verwerken, dan hopen wij dat
met de export een begin kan worden gemaakt en dat
wij er daarmede toe kunnen bijdragen voor ons land
de deviezen te verdienen, waaraan zo'n dringende be-
hoefte bestaat.

Immers het zijn deze deviezen, die ons land nodig heeft
om aan te schaffen, hetgeen alleen maar in het buiten-
land kan worden gekocht, zoals ijzer, glas, katoen,
tabak, verschillende grondstoffen voor de voedselvoor-
ziening, enz.

Met velen van het personeel en vooral met de leden
van de Kern is de laatste tijden nog al eens van ge-
dachten gewisseld over verschillende maatregelen die
wij in ons bedrijf genomen hebben om tot een zo mo-
dern mogelijk geleide productie te komen. Ik herinner
bijv. aan alles wat er zoal besproken is over de ta-
rieven.

Bijzonder verheugend is het, dat van de zijde van het
gehele personeel een groeiend begrip aan de dag wordt
gelegd voor hetgeen er met dit alles wordt nagestreefd.
Naar ik meen is het punt bereikt, dat algemeen wordt
ingezien, dat het niet meer het streven is de arbeiders
uit te buiten, maar dat het er om gaat, dat wij allen
zo doelmatig mogelijk werken.

Wanneer wij allen dit inzien en daaraan willen mee-
werken dan twijfel ik er niet aan of wij zullen met een
product te voorschijn komen, dat zich in alle opzichten
kan meten met hetgeen in landen als Amerika, Enge-
land en Zwitserland wordt vervaardigd.

Laat dit zo zijn omdat het producten zijn van Gispens
Fabriek voor Metaalbewerking.

Ir W. VAN OSSELEN.

Wij wensen de lezers van „De Fabrieksfluit”
prettige Feestdagen en een Gelukkig Nieuwjaar toe.

DE REDACTIE

DE FABRIEKSFLUIT

MEDEDELINGEN VOOR HET PERSONEEL
VAN
GISPEN'S FABRIEK VOOR METAALBEWERKING N.V.

VOORLOPIGE REDACTIE: W. CARSTENS, M. MOUTHAAN, A. PRINS.

Van de Redactie

Aangezien wij er van overtuigd zijn, dat leden van ons personeel wel eens op een idee komen, dat tot verbetering in de organisatie, werkwijze enz. van ons bedrijf kan leiden, willen wij, bij de prikklok een bus ophangen waarin iedereen voorstellen en ideeën tot verbetering kan deponeren.

Men hoeft zich hierbij niet te bepalen tot zijn eigen werk; dikwijls ziet men juist in zijn omgeving iets gebeuren, dat men zelf anders zou willen laten doen. Deze voorstellen zullen dan door ons terstond besproken worden met den persoon, die er het best over kan oordelen. Het is natuurlijk niet nodig, dat het plan helemaal uitgewerkt is; als het voorstel oorspronkelijk is en een goede basis blijkt te hebben, komt alle eer aan den inzender.

Wij hebben de Directie bereid gevonden om een beloning in het uitzicht te stellen voor de gevallen waarin een verbetering of bezuiniging het gevolg is van een dergelijk voorstel.

De ingezonden voorstellen zullen telkens in „De

Fabrieksfluit" besproken worden, zodat iedereen er kennis van kan nemen waarom een voorstel wel en waarom het niet uitvoerbaar bleek te zijn.

Het is de taak van de redactie van een krant om haar lezers datgene te bieden, waarvoor de meeste belangstelling bestaat.

Om een indruk te krijgen van de wensen van onze lezers, vindt U in dit blad een enquêteformulier, waarop een aantal onderwerpen vermeld staat. Wij verzoeken U de onderwerpen, die U bij voorkeur in „De Fabrieksfluit" behandeld zou willen zien, te onderstrepen en nieuwe onderwerpen met eventueel nog algemene op- of aanmerkingen daaronder te vermelden. Het formulier kan dan ongetekend in de bus van „De Fabrieksfluit" bij de tijdschrijvers gedeponeerd worden.

Het resultaat van de enquête wordt in het volgende nummer besproken.

De Loonbelasting en een rekensom.

Ondergetekende heeft vele malen klachten vernomen over onnodig hoge loonbelasting door schommelingen in het uitbetaalde loon. Aangezien hier dikwijls misverstand in het spel zijn, is het misschien wel nuttig eens na te gaan welke omvang dit kan aannemen.

Ieder, die in tarief werkt, wil graag regelmatig iedere week zijn oververdiens te uitbetaald hebben. Dit is echter niet altijd mogelijk. Het kan voorkomen, dat een werkkaart een dag of wat te laat ingeleverd wordt om de Vrijdag daarop nog uitbetaald te worden.

Het gevolg hiervan kan zijn, dat de ene Vrijdag zo goed als niets over is en de daaropvolgende Vrijdag de oververdiens te van 2 weken uitbetaald wordt.

In het algemeen wordt aangenomen, dat men in zo'n geval heel wat meer loonbelasting moet betalen, dan wanneer de oververdiens te over beide weken min of meer gelijkmatig verdeeld is.

Dit is ook een van de voornaamste redenen, dat er voor alle orders in tarief 10% voorschot gegeven wordt. Maar is het nu werkelijk zo, dat er zoveel meer belasting betaald moet worden?

Wij geloven eerder, dat deze menig het gevolg is van een rekenfout, die vrij algemeen gemaakt wordt.

En wij geloven niet, dat degenen, die met een ongelijkmatige verdeling van de oververdiens te te maken hebben, met een extra voorschot, waarom dan veelal gevraagd wordt, zo erg gebaat zijn.

We zullen eens een voorbeeld geven.

A is gehuwd en heeft 1 kind. Hij heeft als basisloon 79 ct. per uur. A komt op Dinsdag met zijn tarieforder klaar en levert zijn kaart in. Deze wordt de Vrijdag daarop niet meer uitbetaald, want de inlevering sluit op Maandagavond. A ontvangt Vrijdags nu f 37,92 + f 3,79 (10% voorschot) = f 41,71. Hij betaalt hierover f 2,54 belasting.

De volgende Vrijdag ontvangt A het tarief over 2 weken. Laten we aannemen dat A 25% oververdiend heeft. Hij ontvangt dan f 56,88 — f 3,79 (10% voorschot van vorige week) = f 53,09, waarover hij f 4,45 belasting moet betalen.

En hier wordt nu de fout gemaakt.

A zegt, dat hij eventjes f 4,45 — f 2,54 = f 1,91 meer belasting moet betalen, omdat de oververdiens te niet over de beide weken verdeeld is.

Dit is niet juist, want had A iedere week 25% oververdiens te uitbetaald gekregen, dan had hij per week belasting moeten betalen over f 37,92 + f 9,48 (25% over) = f 47,40. Hiervan is de belasting f 3,46.

Heeft A echter hieraan wel gedacht, dan kan hij nog de fout maken door te zeggen, dat hij f 4,45 — f 3,46 = f 0,99 meer belasting heeft moeten betalen. In werkelijkheid heeft A over de beide weken, waarbij hij de oververdiens te in 1 week ontving f 2,54 + f 4,45 = f 6,99 belasting betaald, terwijl hij bij verdeling van de oververdiens te over beide weken 2 x f 3,46 = f 6,92 had moeten betalen. In totaal heeft A dus f 6,99 — f 6,92 = f 0,07 te veel betaald.

Zouden we nog meer voorbeelden samenstellen, dan

blijkt, dat over het algemeen genomen het verschil wel iets groter is. Het verschil zal gemiddeld ongeveer f 0,40 bedragen. Maar het kan ook wel eens voorkomen, dat het enkele centen voordeliger uitkomt.

H. WEYSENFELD.

Bibliotheek

Wij zullen trachten voortaan niet slechts de titels van nieuwe aanwinsten voor onze bibliotheek te vermelden, doch tevens een kort overzicht van de inhoud.

Zodoende zal het voor de lezers gemakkelijker zijn te beoordelen of zij belangstelling voor een nieuw boek hebben of niet.

Ook hier roepen wij de medewerking van onze collega's in om, indien zij een boek doorgewerkt hebben, een kort overzicht van inhoud met eventuele op- of aanmerking voor „De Fabrieksfluit” neer te schrijven.

Wij hebben een circulaire ontvangen van „De Technische J. H. G. Bibliotheek voor Zelfstudie”.

Uit deze circulaire blijkt dat men hier een nieuwe methode volgt om te komen tot zelfstudie.

Voor de meeste technische vakken (o.a. bankwerker, draaier, smid, lasscher, electromonteur) heeft men een aantal boeken samengesteld (prijs varieërend van f 1,— tot f 5,—) waarin de stof in lesvorm behandeld wordt.

De in de boeken voorkomende vragen kunnen ingezonden worden, waarna men kosteloos antwoord krijgt. Op deze wijze kan men zelf zijn studietempo bepalen.

Aangezien de kosten niet hoog zijn en deze boeken ons reeds van verschillende zijden werden aanbevolen, geven wij de belangstellenden in overweging hier eens nader op in te gaan.

De circulaire ligt ter inzage bij Mejuffrouw Jonkman.

Even tijd voor onze taal door J. C. van Wageningen — No. Z. 389.

Dit is geen schoolboek voor de Nederlandse taal, maar het is wel geschreven door iemand die studie heeft gemaakt van onze taal.

Hij vertelt in dit boekje op eenvoudige wijze van de fouten die in woord en geschrift door ons allen in meerdere of mindere mate worden gemaakt.

Vooraf schriftelijk, ook omdat er nu eenmaal uitdrukkingen zijn, die wel voor mogen komen in het gesprek, doch die men niet schrijft. Heel veel van wat in dit boekje voorkomt weten wij, maar onnadenkendheid en gemakzucht zijn oorzaak dat wij toch fouten maken. De schrijver zegt hiervan: „Wij schrijven zo maar wat neer, zonder ons af te vragen of hetgeen wij schrijven onze bedoeling wel duidelijk en zuiver weergeeft. Wij verzuimen daarbij (een veel voorkomende fout, ook op ander gebied!) ons een ogenblik te stellen op het standpunt van den ander, namelijk van onzen lezer, die, als hij begint te lezen, nog niet weet, wat de schrijver eigenlijk zeggen wil en die zich juist door middel van het geschrevene een liefst zo duidelijk en juist mogelijk (denk)beeld daarvan moet vormen.”

In dit boekje wordt een greep gedaan uit vele dagelijks voorkomende fouten en wordt getracht die te verklaren en te verbeteren.

Het boek **Plaat-, Profiel- en Pijpbewerkingsmachines** door P. J. Kool — H. 367.

Een boek waarin veel machines op dit gebied staan afgebeeld en worden beschreven (211 foto's). Een leerzaam boek voor ons bedrijf.

Het volgende boek waarvoor we Uw aandacht vragen is: **Het Monteursboek** door Ir. G. L. Ludolph — F. 250. Handleiding voor den electromonteur bij de aanleg van elektrische sterk- en zwakstroominstallaties. 230

fig., 37 tabellen, 4 ontw. van installaties en 8 uitsl. bladen.

Een goed boek voor ieder die iets meer van de electriciteit wil weten.

U kunt bij den tijdschrijver opgeven, dat U deze boeken wilt lezen.

Van de Redactie van het „Tijdschrift voor Interne Bedrijfsorganisatie” vernamen wij dat artikelen, die zeer in het kort besproken worden in de rubriek „Uit de Tijdschriften” door de redactie aan ons ter inzage kunnen worden gezonden.

Mochten onze lezers dus een dergelijk artikel willen bestuderen dan kunnen wij het voor hen aanvragen. Het „Tijdschrift voor Interne Bedrijfsorganisatie” komt voor in de leesportefeuille.

Personalia.

Wij ontvingen het verheugende bericht, dat De Ruiter, De Koster, Pijn en Van Ooyen, als resultaat van het door hen afgelegde herexamen, het „Bemetel” diploma hebben ontvangen.

Onze hartelijke gelukwensen met dit resultaat!

In Juli 1946 namen zij voor de eerste maal deel aan het examen en werden toen afgewezen met de gelegenheid aan een herexamen deel te nemen.

Hiermede hebben alle jongens, die tot nu toe uit ons bedrijf aan dit examen hebben deelgenomen het diploma behaald, hetgeen wel een gelukwens aan het adres van Van Oostrum waard is.

De jongens, die momenteel in opleiding zijn, drukken wij op het hart om deze gang van zaken tot een traditie in ons bedrijf te maken.

Op Zaterdag 18 Jan. 1947 trad onze collega C. Balvers in het huwelijk. Veel geluk en voorspoed!

Wie puzzelt er mee

Als eerste opgave in deze rubriek een rekensom.

Zoals U ziet betreft het hier een vermenigvuldiging, waarvan de cijfers vervangen zijn door letters. Het is de bedoeling om de letters weer door cijfers te vervangen.

Als U rustig nadenkt en combineert, dan zal het heus meevallen!

Onder de goede oplossers wordt een prijs verloot. In het volgende nummer zal de uitslag bekend gemaakt worden, tevens hoe zo'n „noot” gekraakt kan worden. De oplossing moet voor 5 Februari 1947 bij de redactie ingezonden worden.

Veel succes!!

		B	A	H	L	F
				K	E	C
			C	L	D	L
						C
		A	A	E	K	K
B	B	K	E	F	K	
B	C	E	B	N	C	H

GISONA

De tafeltennisploeg van Gisona, bestaande uit A. D. Ulrich, A. Ulrich en J. P. v. Zomeren, zette de tweede helft van de competitie in met een overwinning op A.P.T.T.S. II. De uitslag was 9—1.

Voorts speelde de tafeltennissers een vriendschappe-

lijke wedstrijd tegen „de Tippelaar”, met onderstaand resultaat:

Gisona I (A. D. Ulrich en A. Ulrich) won met 7—0. Gisona II (M. de Ruiter, J. van Beusekom en M. van Oostrum) verloor met 2—8.

Gisono III (N. Verrips en H. Jung) verloor met 0—5.

Op Vrijdag 24 Jan. speelde Gisona haar volgende, en meest belangrijke, competitiewedstrijd tegen Zeist III. Dit werd weer een gelijk spel (5—5), evenals de uitwedstrijd.

Gisona en Zeist III staan met een gelijk aantal punten aan het hoofd van de ranglijst.

A. D. Ulrich werd tweemaal gekozen voor de Utrechtse ploeg en speelde eenmaal tegen Rotterdam en eenmaal tegen Nijmegen.

De krant

Alles op de wereld heeft zijn geschiedenis en zo ook de krant. Het is dan ook wel eens interessant om iets meer te weten van de dagelijkse dingen die wij gebruiken. U zult het met mij eens zijn, dat, hoewel ieder zo zijn eigen lijfblad leest, men dikwijls weinig weet over haar worden, wezen en werk....

De krant is feitelijk niets anders dan de zeer detaillerende geschiedschrijfster, die van dag tot dag, van uur tot uur, soms zelfs van minuut tot minuut de gebeurtenissen boekstaft. Zij is ontstaan uit de z.g. koopmansbrief, waarin de vertegenwoordiger (factoryhouder) zijn patroon op de hoogte hield van de politieke en economische verhoudingen, zodat deze daarvoor zijn beslissingen voor de handel kon nemen. Zo was het in het einde van de zestiende en het begin van de zeventiende eeuw. Willen we nog verder terug gaan, dan zou men als oorsprong van de krant kunnen nemen de „Acta diurna” van Julius Caesar, die in het jaar 59 v. Chr. als consul de dagelijkse berichten liet opstellen, die in het openbaar op tafels werden geschreven. Ieder kon de „krant” gaan lezen. Men kan Julius Caesar ook een der eerste journalisten noemen, zijn boek „Gedenkschriften v. d. Gallische Oorlog” kan men het werk van een oorlogscorrespondent noemen.

Was Julius Caesar de eerste journalist, Keizer Augustus had meer aanleg voor... kranten-directeur! Hij verbeterde de expeditie van het postwezen en stelde een geregelde tijdsdienst naar de pro-consulaten. U moet U dat alles natuurlijk indenken als Nieuwsbrieven! Tot in de vierde eeuw na Chr. heeft zich dat zo gehandhaafd, zij het met op- en neergang. Het verdween bij de ondergang van het West-Romeinse Rijk.

Nu breekt er een periode aan van ongeveer duizend jaar waarin alle spoor van een geregelde berichtgeving ontbreekt. Er bestond wel relatie tussen de

hoven der diverse staten, sporadisch hadden kooplieden hun berichtgevers; soldaten, minstreels, monniken trokken wel rond en vertelden van hun ervaringen, maar van een geregelde en georganiseerde dienst, die Rome had gekend en die een krantenwezen zonder pers was, heeft het niet veel weg.

In het midden van de vijftiende eeuw werd de druk-kunst uitgevonden, maar voor de ontwikkeling van de krant had de uitvinding nog geen betekenis. Godsdiensttwisten, onderdrukking door machthebbers, alles te samen maakte de maatschappelijke omstandigheden allerminst geschikt voor de ontwikkeling van het krantenwezen. De wegen waren slecht en voor een groot deel van het jaar onbegaanbaar. Pas toen de zeevaart opkwam ontstond een beter, geregelder en nauwer contact. De handel bracht de wereld in beweging en uit de handelsbehoeften kwam het bewegelijke instituut van de krant voort. De koopmansbrieven bevatten naast particuliere ook de politieke, sociale, economische verhoudingen in de verschillende staten. Zo ontstond in het begin van de zeventiende eeuw de krant en nam haar lijdensgeschiedenis een aanvang!.....

Niet minder dan twee en een halve eeuw duurde haar lijdensweg voor zij tot volle ontplooiing kon komen. De sterke machten hebben steeds geprobeerd haar het leven onmogelijk te maken.

Toen in de kolommen van de krant het kritische element zijn intrede had gedaan, vonden de sterke machten een geduchten tegenstander tegenover zich, die niet makkelijk te keren was. Zonder de krant was het gemakkelijk iedere stroming te onderdrukken: recht van verenigen en vergaderen bestond niet; iedere samenscholing was tegen te gaan, maar de krant die zich onder de bevolking begaf en denkbeelden introduceerde, was een middel waartegen niet te waken viel. Onuitputtelijk is men geweest in het vinden van maatregelen, waardoor de krant werd belemmerd. Het eenvoudigste middel was om het drukken en uitgeven te verbieden. Daarmede echter is nog het clandestiene gedoe niet voorkomen. Voortdurend bleken er kranten en pamfletten te zijn gedrukt en rondgedeeld en dat die niet vriendelijk gesteld waren is te begrijpen. Hierop volgde een verbod van het lezen der verboden kranten. Al deze maatregelen bleken niet te voldoen. De overheid die machteloos stond kwam tot een andere maatregel, keurde het drukken van kranten goed, doch..... onder censuur!

De machtigste der aarde hebben steeds de invloed van de krant gevreesd, de jongste geschiedenis heeft dat duidelijk getoond. Tirannen en dictators hebben in alle tijden de macht en de invloed van de pers gevreesd en hun eerste werk is altijd geweest de pers te muilkorven om daarnaast een eigen pers te stichten die uitsluitend hun denkbeelden verkondigde.

Napoleon heeft eens gezegd: als ik de pers vrijliet, behield ik geen drie maanden meer de macht in handen, en hij handelde daarnaar.

Zo heeft zich de krant een weg gebaand om haar

hierlangs afknippen

ENQUETE „DE FABRIEKSFLUIT”

De onderwerpen, waar U de meeste belangstelling voor heeft onderstrepen.

Nieuwe onderwerpen en eventuele op- of aanmerkingen op de achterzijde vermelden. Dan het formulier zo spoedig mogelijk in de bus bij de prikklok deponeren of aan de Redactie geven.

Onderwerpen:

Geschiedenis van het bedrijf (zie 1e nummer)

Gisona

Personalia

Bibliotheek (boekbesprekingen)

Puzzles (schaak-, dam-, bridge-, kruiswoord- enz.)

Technische onderwerpen

Fabrieksadministratie

Fabrieksorganisatie

Werkmethode

Verbeteringen door personeel voorgesteld (zie van de redactie)

Machines (bespreking van de nieuwe aanwinsten)

Materialen

Onderwerpen uit het dagelijks leven. (zoals het artikel „De krant” in dit nummer).

een plaats te veroveren en is gegroeid tot het machtig instituut zoals we haar op de huidige dag kennen. In de loop der tijden heeft zich een zeer omvangrijke pers gevormd, bestaande uit algemene dag- en weekbladen, geïllustreerde bladen, vak- en verenigingsbladen en o.a. de fabrieksbladen. Naast kranten die een bepaalde richting vertegenwoordigen heeft men ook z.g. neutrale bladen.

Het woord neutraal is een veel omstreden begrip, feitelijk is er voor ieder blad maar één richting mogelijk, n.l. het streven naar waarheid in de feitelijke mededelingen!

Iedere plaats van enige betekenis heeft haar krant, die dagelijks verschijnt. Daarnaast heeft iedere kleinere gemeente tweemaal of driemaal per week wel een plaatselijk blad en in de kleinste is altijd nog wel een weekblaadje te vinden, of verschijnt er een streekblad.

Wij zullen trachten het perswezen nog iets dichter te benaderen. De dagbladschrijver moet een speciaal zintuig hebben voor nieuws, voor het pakkend verhaal, scherp het essentiële kunnen onderscheiden. Hij werkt altijd onder hoge druk. Hij kan niet, zoals bij het schrijven van een boek, het materiaal rustig ordenen, neen, alles gaat heet van de naald. En toch moet het artikel zijn afgestemd op de sfeer van het blad en de lezerskring. In de strijd tegen de wijzers van de klok die de krant steeds maar voert, wordt den verslaggever soms de kopij onder de handen weggetrokken. Actualiteit voor alles!

Een krant kan niet alleen bestaan van het abonnementsgeld. De adverteerders zorgen voor de rest, zij kennen den lezer als het ware een kleine subsidie toe voor de bereidwilligheid, waarmee de lezer zich als

doelwit voor hun meer of minder zuiver gerichte advertentiepijlen beschikbaar stelt.

De functie van hoofdredacteur kan men vergelijken met als voorzitter en... scheidsrechter. Hij heeft de algemene leiding van de krant voor de journalistieke zijde. Tactvol bemiddelen, critiseren, zijn medewerkers aanmoedigen, beslissen in alle moeilijkheden, enz.

De afdelingen binnen- en buitenland zijn veelal de omvangrijkste van het redactiebureau. Daar vindt men, althans bij de grote bladen, de specialisten voor de financiële rubrieken, voor sport, kunst, onderwijs, toneel, muziek en film.

Dit alles is, zeer beknopt, de geschiedenis van de krant. Lang niet alles is beschreven, wie er meer van wil weten wordt verwezen naar het boek „Over de Krant” door W. N. van der Hout, uitgave W. J. Thieme en Co., Zutphen. Tot slot voor liefhebbers van ingezonden stukken nog een kleine vingeraanwijzing.

De actieve man of vrouw, die zich wil uiten, zal over het algemeen ook positieve ideeën hebben. Het zijn ideeën, die naar voren gebracht moeten worden en de meeste kans hebben om in een blad of tijdschrift te worden opgenomen. Schrijf dus een opbouwend stuk, U kunt ook bij de redactie mondeling terecht! Vermijd woorden als ik en mij, wij en ons, houd Uzelf op de achtergrond, wat niet wil zeggen anoniem! Geef, als het kan, voorbeelden om U opbouwende gedachten te steunen. Zeg verder wat U te zeggen hebt kort en bondig en als het vlot geschreven is, zal het zeker geplaatst worden.

De redactie wacht in spanning!.....

W. CARSTENS.

hierlangs afknippen

Opmerkingen:

DE FABRIEKSFLUIT

MEDEDELINGEN VOOR HET PERSONEEL
VAN
GISPEN'S FABRIEK VOOR METAALBEWERKING N.V.

VOORLOPIGE REDACTIE: W. CARSTENS, M. MOUTHAAAN, A. PRINS.

Enquête „De Fabrieksfluit”

Voor deze enquête werden 12 formulieren ingeleverd. Een teleurstellend resultaat. Zijn er nu werkelijk zo weinig lezers die belangstelling hebben voor een bepaald onderwerp?

De 12 inzenders(sters) hebben voor de volgende onderwerpen de meeste belangstelling. Geschiedenis van het bedrijf (6). Gisona (3). Personalía (7). Bibliotheek (6). Puzzles (9). Schaak (2). Dammen (2). Bridge (2). Kruiswoord (3). Techn. onderwerpen (5). Fabrieksadministratie (7). Fabrieksorganisatie (6). Werkmethode (4). Verbetering door personeel voorgesteld (7). Machines (5). Materialen (4). Onderwerpen uit het dagelijks leven (4).

De getallen tussen haakjes geven het totaal aantal onderstrepingen. De redactie zal deze gegevens aanhouden als richtsnoer.

Hier volgen de nieuwe onderwerpen waarvoor de aandacht werd gevraagd.

Sportflitsen (5). Foto-reportages (1). Film (1). Brieven van lezers (2), natuurlijk!, dat is toch de bedoeling! De eerste brief vindt U reeds in dit nummer. Gedichten (2). Kookpraatje! (3). Handwerken (3). Vrolijk hoekje (3).

Het schijnt de redactie toe, dat de laatste 4 onderwerpen uit een „vrolijk” hoekje komen!

De Redactie.

De plaats van ons Bedrijf in de Nederlandse Industrie

De Redactie heeft mij gevraagd iets mede te delen over onze concurrenten.

Ik wil dit gaarne doen, maar het lijkt mij dan nuttig om te beginnen in korte trekken uiteen te zetten hoe het op dit ogenblik in ons land gesteld is met de organisatie van de industrie.

Die organisatie is tijdens de oorlog ontstaan als vrucht van de werkzaamheden van de Commissie Woltersom. Men kan er van zeggen, dat het geheel door Nederlanders ontworpen is, maar dat Duitse invloeden toch wel een belangrijke rol hebben gespeeld.

Onmiddellijk na de bevrijding zijn de meest hinderlijke bepalingen, die dus typisch Duits waren, door meer democratische vervangen. Niettemin wordt algemeen de huidige organisatie als weinig bevredigend beschouwd, zodat onze Regering een commissie in het leven heeft geroepen, waarin enige figuren uit de Stichting van den Arbeid zitting hebben om een geheel nieuwe organisatievorm te ontwerpen.

Op dit ogenblik staat aan de top de Hoofdgroep Industrie en onmiddellijk daaronder 28 Bedrijfsgroepen, waarvan ik o.a. kan noemen de Bedrijfsgroep Scheepsbouw, Machinebouw, Electrotechnische industrie en dan de Bedrijfsgroep waarbij ons bedrijf is ondergebracht, die van de Plaatverwerkende en Aanverwante industrie.

Het bestuur van deze laatste bedrijfsgroep bestaat uit vier personen.

De voorzitter is de heer Ir. Van der Waerden van de Vereenigde Blikfabrieken en de plaatsvervangende voorzitter is de heer H. Lips.

Er is een Raad van Bijstand, waarvan ondergetekende deel uitmaakt. Deze Raad van Bijstand woont de belangrijkste vergaderingen van het dagelijks bestuur van de bedrijfsgroep bij.

Onder de Bedrijfsgroep Plaatverwerkende en Aanverwante industrie ressorteert een aantal vakgroepen, waarvan ik zou kunnen noemen de Vakgroep Fabrie-

ken van Verwarmings- en Kookapparaten, die van Haarden en Kachels, die van Plaatradiatoren enz. enz. Maar de vakgroep waar wij mee te maken hebben, is die van Stalen meubelen en Aanverwante bedrijven. Het bestuur van deze vakgroep bestaat uit drie personen, ondergetekende is er voorzitter van en verder zijn leden van het bestuur de heer Schröfer van de N.V. de Cirkel te Amsterdam en de heer De Beaumont van de Beaumont's Metaalindustrie te Maastricht.

De Bedrijfsgroep heeft een uitgebreid secretariaat, gevestigd aan de Javastraat in den Haag en onze Vakgroep is de enige van alle onder deze bedrijfsgroep ressorterende vakgroepen, die er een geheel eigen secretariaat op na houden. Dit is gevestigd aan het Nassaplein, eveneens te 's-Gravenhage. Het bestaat uit een secretaris, twee adjunct-secretarissen en een aantal secretaressen en typistes.

De Vakgroep Stalen meubelen is weer onderverdeeld in drie ondervakgroepen nl. de ondervakgroep Plaatstalen meubelen, de ondervakgroep Buismeubelen en de ondervakgroep Staaldraadmatrassen.

Deze ondervakgroepen zijn weer gesplitst in secties. De ondervakgroep Plaatstalen meubelen is onderverdeeld in de sectie Plaatstalen meubelen van plaat t/m 3 mm. en de sectie Brandkasten, Kluisdeuren en Veiligheidswerk.

De ondervakgroep Buismeubelen is gesplitst in de sectie Stalen buismeubelen, de sectie Winkelinstallaties van stalen buis en de sectie Kleinmeubelen.

De ondervakgroep Staaldraadmatrassen is onderverdeeld in de sectie Staaldraadmatrassen, ledikanten en aanverwante artikelen en de sectie Ziekenhuismeubelen.

Al deze secties en ondervakgroepen hebben weer hun eigen besturen en ofschoon het er misschien ingewikkeld uitziet, maakt juist deze vergaande onderverdeling het mogelijk, dat de fabrikanten van overeenkomende producten goed in staat zijn hun gemeenschappelijke belangen naar voren te brengen.

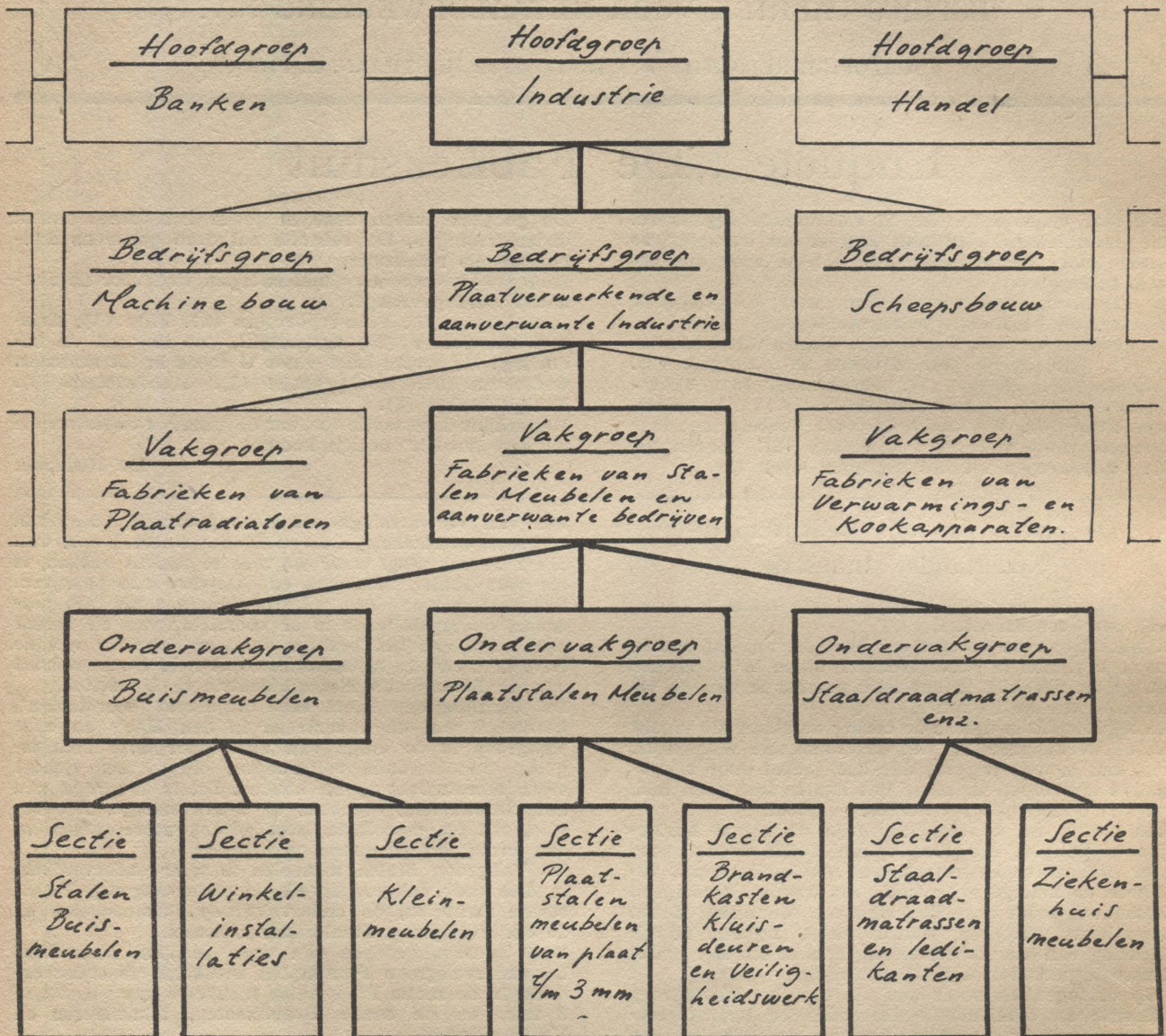
Voor de oorlog bestond er niet zo zeer behoefte aan een dergelijke samenwerking van fabrikanten, maar omdat wij op het ogenblik te maken hebben met een

toestand van geleide economie, waarbij b.v. de materiaalverdeling een enorm belangrijke rol speelt, is het nodig dat de Nederlandse fabrikanten er zeker van zijn, dat bij de Regering d.w.z. bij de Rijksbureaux hun belangen op zo doelmatig mogelijke wijze behartigd worden.

Zo kunt U zich voorstellen, dat, wanneer het Rijksbureau voor Metalen een kleine partij plaatijzer te verdelen heeft, het van groot belang is, dat deze partij, die altijd veel kleiner is dan de aan dit materiaal bestaande behoefte, zo eerlijk mogelijk onder de verschillende fabrikanten wordt verdeeld.

heel en al als concurrenten beschouwden, deze thans nader tot elkaar gekomen zijn en inzien, dat het beter is met z'n allen in leven te blijven dan er op uit te zijn elkaar het leven zuur te maken. Immers het leven is al zuur genoeg en wij moeten proberen niet alleen het hoofd boven water te houden, maar de Nederlandse industrie op te bouwen tot een apparaat, dat kan bijdragen tot het herstel van ons land en dat in staat moet zijn aan de concurrentie uit het buitenland het hoofd te bieden.

Wie zijn nu, wanneer ik mij tot ons bedrijf bepaal, onze belangrijkste concurrenten, of liever wie zijn onze

Daarvoor is het nodig, dat het secretariaat nauwkeurig op de hoogte is van de omvang der verschillende industrieën, van de materiaalvoorraden waarover die industrieën beschikken, van de lopende materiaalbestellingen enz. enz.

De besturen van de secties, de ondervakgroepen, de vakgroepen en eindelijk de bedrijfsgroep houden regelmatig voeling met elkaar, hetgeen leidt tot eindeloze vergaderingen in den Haag en waarbij niet anders gedaan wordt dan het bespreken van alle moeilijkheden en het aangeven van richtlijnen, volgens welke de secretarissen moeten handelen, want alle gegevens van de bedrijven komen nooit aan de bestuurderen onder ogen en worden slechts gehanteerd door de secretarissen die tot geheimhouding zijn verplicht. Dit alles heeft ongetwijfeld tengevolge, dat waar vroeger de verschillende Nederlandse fabrikanten elkaar ge-

belangrijkste collega's.

In de sectie Plaatstalen meubelen zijn dit Oda in St. Oedenrode en Lips in Dordrecht.

Oda bemoeit zich uitsluitend met de fabricage van plaatstalen meubelen. Het is op dit gebied de grootste fabriek in ons land met ca. 300 man personeel. De verkoop der Oda producten geschiedt vrijwel uitsluitend door bemiddeling van de firma Wed. Ahrend te Amsterdam met bijkantoren in Den Haag en Rotterdam. De daarop volgende in grootte tenminste wat de afdeling meubelen betreft, is Lips, welke fabriek uit drie afdelingen bestaat, n.l. de slotenfabriek, de brandkastenfabriek en de plaatstalen meubelfabriek.

Lips verkoopt zijn kantoormeubelen uitsluitend rechtstreeks aan de verbruikers, in tegenstelling met de N.V. Gispen, die zijn kantoormeubelen door bemiddeling van de kantoormeubelhandel verkoopt.

Oda, Lips en Gispen zijn dus de drie grootste fabrieken op het gebied van plaatstalen meubelen. Daarna volgen nog enige kleinere, zoals Korsten de Visser te Capelle aan de IJssel, Staalmeubel te Amsterdam en Van Blerk in Tilburg.

Is het aantal fabrieken van plaatstalen meubelen slechts gering, het aantal leden van de sectie Buismeubelen daarentegen is buitengewoon groot.

Een van de grootste fabrieken die zich vrijwel uitsluitend met de fabricage van stalen buismeubelen bezig houdt is de N.V. de Cirkel te Amsterdam, waarvan de heer Schröfer directeur is. Deze fabriek vervaardigt buismeubelen die echter buitenshuis worden vervaardigd. Men is bezig met de bouw van een geheel nieuwe fabriek tussen Amsterdam en Haarlem, waarvan de chromeerderij het eerste in bedrijf zal worden genomen.

Een andere grote fabriek die stalen buismeubelen vervaardigt is de Galvanische Industrie te Overschie, in mindere mate Fana Metaal te Hillegersberg, welk laatste bedrijf op het ogenblik echter te koop wordt aangeboden.

Er zijn dan nog zeer veel kleinere fabrieken die stalen buismeubelen maken, waarvan het niet belangrijk zijn zou alle namen te noemen.

Van de ondervakgroep Staalraadmatrassen kunnen als belangrijkste fabrieken genoemd worden Auping en Holtkamp, beiden te Deventer, Lemafa te Den Haag, Van Tellingen in Amsterdam, De Beaumont in Maastricht, Oostwoud in Franeker en dan ook nog weer een groot aantal kleinere fabrieken.

In hoeverre ondervindt ons bedrijf nu inderdaad concurrentie van de vele hierboven genoemde bedrijven? Hierop kan dadelijk geantwoord worden, dat, tengevolge van het feit dat wij in de eerste plaats een kwaliteitsproduct vervaardigen, hetgeen bij al onze concurrenten in mindere mate het geval is, wij van concurrentie betrekkelijk weinig last hebben. In de loop der jaren hebben wij in ons land een kring van afnemers verkregen, die in de eerste plaats op een goede kwaliteit gesteld is en ons fabrikaat, ondanks de soms wat hogere prijzen, trouw blijft. Zo op het eerste gezicht lijkt dit een voordeel, maar een nadeel is dat wij die klantenkring moeilijk kunnen vergroten, omdat nu eenmaal het aantal Nederlanders dat in de eerste plaats naar lagere prijzen kijkt veel groter is. Overigens moet worden opgemerkt, dat hetgeen ik over de kwaliteit van onze producten heb gezegd in het bijzonder geldt voor stalen buismeubelen. Ik zou b.v. ongaarne willen beweren dat de producten van Lips in kwaliteit zouden onderdoen voor de onze.

In het algemeen kan gezegd worden dat hetgeen op het gebied van plaatstalen meubelen in ons land wordt vervaardigd van goede hoedanigheid is.

Op het gebied van stalen buismeubelen daarentegen worden de meest afschuwelijke en slecht geconstrueerde meubelen op de markt gebracht, hetgeen een punt van grote ergernis is voor degenen die er naar streven behoorlijke meubelen te vervaardigen. Immers deze slechte kwaliteiten vormen een gevaar voor de goede naam van het stalen meubel in het algemeen. Voor de oorlog bestond er, vooral onder de fabrikanten van staalraadmatrassen, maar ook onder die van de goedkopere stalen buismeubelen een moordende concurrentie. Thans, nu de materialen schaars zijn en de vraag naar onze producten groot is, speelt die concurrentie voorlopig nog geen rol en in het kader van de bedrijfsorganisatie wordt door de fabrikanten gestreefd naar een marktregeling, waarbij in de toekomst de concurrentiestrijd tot mildere vormen kan worden teruggebracht.

Ik moet nu ook nog wat zeggen over onze collega's op het gebied van verlichtingsarmaturen.

Er bestaan op dit gebied allerlei organisaties van fabrikanten, waarin nog weinig eenheid heerst.

De organisatie waarbij wij zijn aangesloten is die van de grootste armaturen fabrikanten en draagt de mooie naam van „Befiaga”.

Het bestuur wordt gevormd door den heer Fluijt van de 'Philips' Fabrieken, met ondergetekende als se-

cretaris en den heer Coulingh van Industria als penningmeester.

De belangrijkste armaturenfabrikanten zijn Philips te Eindhoven, N.V. Industria te Rotterdam, Heybroek te Amsterdam, W. J. Stokvis te Arnhem en nog enige kleineren.

Wat de omzet betreft, behoort de N.V. Gispen bij de armaturenfabrikanten ongetwijfeld tot de kleinsten, maar algemeen worden wij toonaangevend beschouwd wat de aesthetische kwaliteiten der verlichtingsarmaturen betreft.

Ook op het gebied van verlichtingsarmaturen zijn er vele fabrikaten die van bijzonder slechte kwaliteit zijn. In de Befiaga wordt er naar gestreefd hierin verbetering te brengen.

Ook hier beschouwen Philips, Industria en Gispen elkaar niet als concurrenten, maar wel degelijk als collega's. Allerlei gegevens en ervaringen worden regelmatig door ons uitgewisseld.

Het zal U tenslotte interesseren dat ik steeds weer op mag merken dat onze concurrenten zonder uitzondering hun waardering tot uiting brengen voor de kwaliteit onzer producten en erkennen dat wij op dit punt in ons land leidinggevend zijn.

Moge dit voor de lezers van De Fabrieksfluit een aansporing zijn om al hun krachten te blijven geven aan de schone taak voortdurend te streven naar de handhaving van deze kwaliteit en de verdere perfectie van het Gispen product.

Ir. W. VAN OSSELEN.

Bedrijfsbureau

Wij veronderstellen dat het de ouderen onder ons personeel, en daarmee bedoelen wij hen die enige jaren voor de oorlog in dienst van ons bedrijf waren, opgevallen is dat de uitgifte van het werk aan de fabriek tegenwoordig op andere wijze geschiedt dan vroeger het geval was.

Het principiele verschil ligt hierin, dat de orders op onze verkoopartikelen niet meer als zodanig aan de fabriek doorgegeven worden, maar steeds meer gesplitst in onderdelen of bewerkingen.

Willen wij bijv. 50 stalen stoelen afleveren, dan schrijven wij orders uit voor de frames, de ruggen en zittingen en voor de montage. De redenen, die tot deze verandering in de werkuitgifte geleid hebben, willen wij U in het kort schetsen.

In de eerste plaats: met welke factoren houdt men rekening bij het uitschrijven van een fabrieksorder? Wij proberen natuurlijk allereerst het werk zodanig uit te geven dat voor deze bepaalde werkopdracht een zo gunstig mogelijk resultaat verwacht kan worden. Dit wil zeggen, dat er aan hoge kwaliteitseisen voldaan moet worden en dat de werkmethode zo economisch mogelijk moet zijn. Hogere kwaliteitseisen worden alleen al noodzakelijk om onderlinge verwisselbaarheid van de onderdelen bij samenstelling mogelijk te maken, hetgeen het vervallen van andere bewerkingen (passend maken en nummeren b.v.) ten gevolge zal hebben. Voor een zo economisch mogelijke werkmethode moet het materiaal klaar liggen, er moet een werkmans beschikbaar zijn die de opdracht ononderbroken uit kan voeren, terwijl zijn opdracht liefst ongeveer 50 uur in beslag moet nemen.

Met het maken van tarieven hebben wij namelijk gemerkt dat een tarief van 40 à 50 uur het prettigst werken is. Korte tarieven hebben het nadeel dat, als het werk juist een beetje begint te vloten, het net afgelopen is. Bij lange orders merken wij dikwijls dat de belangstelling vermindert. Bovendien geldt hier het bezwaar dat, wanneer men in 't begin het tarief niet heeft kunnen halen er verder weinig moeite meer gedaan wordt. Is zo'n lange order gesplitst dan krijgt men eerder de gelegenheid zonder achterstand en dus met nieuwe moed te beginnen.

Juist in deze tijden van materiaalschaarste is het van belang om verschillende onderdelen los van elkaar in bewerking te geven. Men hoeft dan niet te wachten

tot al het materiaal er is, maar men kan vast aan enkele onderdelen beginnen.

Alles bij elkaar genomen zien wij dus als voordeel dat men bij uitgifte in onderdelen of bewerkingen, zich meer op de speciale eisen van deze onderdelen en bewerkingen kan concentreren om zodoende het resultaat zo gunstig mogelijk te maken. Als nadeel van deze methode voelen wij de grote behoefte aan magazijnruimte, aangezien er meer halffabrikaten zijn ontstaan, die bovendien in grotere hoeveelheden in voorraad gehouden worden.

Lukt het ons echter deze moeilijkheden te overwinnen en een behoorlijke voorraad halffabrikaten te vormen, dan zullen wij eerder in staat zijn op korte termijn het eindproduct samen te stellen, waarvan een grotere rust en regelmaat in de werkverdeling het gevolg zal zijn.

Tot slot geven wij nog enkele voorbeelden, die een aardige illustratie van het bovenstaande zijn:

- a. U zult zich nog wel de petroleumvergassers herinneren! Deze werden in duizendtallen afgeleverd, maar de meeste kleine onderdelen werden onafhankelijk van elkaar in veel grotere aantallen gemaakt. Binnen- en buitencylinders, tuiten, doppen, enz. werden als afzonderlijke orders doorgegeven, waarbij uitsluitend gepoogd werd deze orders zo goedkoop mogelijk te doen verwerken.
- b. Wij maken momenteel draaibare onderstellen voor schrijfmachinstoelen in voorraad, terwijl wij nog niet weten onder welke stoelen deze zullen komen. Draadstangen, 4-poothouders en de vier poten per onderstel worden in zodanige orders uitgegeven dat wij op een zo goedkoop mogelijke fabricage kunnen rekenen. (Bij het gebruik van machines geldt in hoge mate dat men de opsteltijd, die in dit opzicht als verloren tijd beschouwd kan worden, tot het uiterste dient te beperken, hetgeen alleen kan gebeuren door de orders een behoorlijke tijd te laten duren).
- c. De armsteunen voor normale armstoelen worden apart klaar gemaakt tot aan het lassen aan het frame. Doordat wij over korte stukken buis beschikten werd er enige tijd geleden besloten vast een aanzienlijk aantal armsteunen in voorraad te maken, hoewel wij nog niet het materiaal voor de frames hadden. Van Maren kwam toen op het idee om ook het boren te laten doen voordat de steunen aan het frame gelast werden. Vroeger werd dit boren pas gedaan als het frame helemaal in elkaar zat. Iedereen zal begrijpen dat het hanteren van een losse steun gemakkelijker gaat dan van een compleet frame. In dit voorbeeld zien we een verbetering van de werkmethode als gevolg van de werkuitgifte in onderdelen.

A. PRINS.

Kern

Langs deze weg willen wij een beroep doen op de netheid en zindelijkheid van de arbeiders. Zij, die gebruik maken van het schaftlokaal moeten toch inzien dat dit in hun eigen belang is!

H. van Kampen heeft zich bereid verklaard het schaftlokaal na het gebruik bij te veegen.

Voor het gebruik van de W.C.'s moet hetzelfde verzoek worden gedaan. Het is meer dan ergerlijk zoals deze MISbruikt worden!

De verzorger Spronk, die zijn uiterste best doet, kan er tenslotte niet de hele dag bij blijven staan.

Spuwt niet op de grond! Denkt om de gezondheid van Uw collega's. Wij hopen, dat dit artikel er toe mag leiden, dat deze mistoestanden tot het verleden behoren. Laat geen stok achter de deur nodig zijn! ! ! ! Wij rekenen op volle medewerking van allen.

DE KERN.

Ons Machinepark

Gaarne voldoe ik aan het verzoek van de Redactie van „De Fabrieksfluit” om iets te vertellen over de pas ontvangen afkortmachine.

Deze machine is op 11 Februari 1946 in Amerika besteld en op 28 Januari 1947 afgeleverd.

De machine is geconstrueerd voor het snijden van alle metaalsoorten, staal, roestvrijstaal, messing, aluminium en andere legeringen.

De machine is uitgerust met een 2 P.K. aangebouwde motor, 3 fasen en 3000 toeren.

Het afkanten geschiedt met een snijschijf, in plaats van een zaag, welke schijf een omtreksnelheid heeft van 2100 meter per minuut en als afmetingen 12" x 1/8" (het asgat is 3/4").

Wij hebben enkele proeven genomen met de nieuwe machine (no. 354) en de waargenomen tijden vergeleken met die van hetzelfde werk op de beugelzaagmachine (no. 24). De resultaten waren als volgt:

Materiaal	Machine 24	Machine 354
C.N.S.W.-staal 38 diameter	150 sec.	48 sec.
Aluminium 38 diameter	60 sec.	17 sec.
Messing 38 diameter	84 sec.	21 sec.
Meubelbuis ijzer 25,4x2,2	30 sec.	3 sec.
Gasbuis 1 1/2 diameter	80 sec.	12 sec.

De opgegeven tijden gelden voor zagen en snijden, dus zonder steltijd.

Uit bovenstaande voorbeelden blijkt, dat aanschaffing van deze machine verantwoord is en zeker zal bijdragen tot verhoging van onze productie.

Ik eindig met het magazijnpersoneel een prettig gebruik van de machine toe te wensen en hoop dat een goed onderhoud hiervan het gevolg mag zijn.

J. HARKINK.

Brieven van Lezers

Ja, daar zit je nu, een stukje voor de krant! Maar... zo iets moet inhoud hebben en waarde voor de(n) lezer(es). Zo niet, dan is het krantenvulling en dat moet voor onze kleine krant toch niet nodig zijn! Nu moet ik gaan uitkijken want anders wordt het toch nog het eerstgenoemde, dus stap hiervan af en heet ik de pas verschenene welkom.

Dat dit pas in het derde nummer komt? Wel, de redactie had het verschijnen van „De Fabrieksfluit” niet bekend gemaakt en kreeg ik nummer 1 en 2 tegelijk. Bescheidenheid siert de mens, over bescheidenheid gesproken, hebben jullie allemaal de redactie goed gelezen? Toch mag ik het zo wel.

En nu, werkers aan en voor de fabriek, wij zijn zo ongeveer met z'n 200. Velen van ons weten wel iets te vertellen, dat is al reeds door enkelen getoond. Vooral zou ik de mensen die ons uiteenzetting kunnen geven, omtrent het doel en streven van de fabriek, willen vragen, vertel ons van je doen en laten, mogelijkheden, veranderingen en verbeteringen. Dit geldt vooral voor De Kern! Vertel ons wat door gezamenlijke besprekingen tot stand gekomen is.

Dat, wat wij voorlopig nog niet mogen weten en hoe de besprekingen verlopen, daar stellen wij geen belang in. Alleen maar naar de resultaten. Zulke egoïsten zijn wij nu eenmaal!

Dus allemaal ons best doen dan krijgen wij, dunkt mij, een aardig en graag gelezen blad tot nut en goede verstandhouding voor allen.

J. C. DUBOIS

Hiermede wil ik nog eens het probleem van de verlichting in de fabriek onder de aandacht brengen. Verschillende malen is daarover geklaagd echter zonder veel resultaat.

Bij secuur werk (aftekenen, zuiver vijlen, africhten, enz.) is m.i. de verlichting absoluut onvoldoende.

's Morgens en 's avonds zakt daardoor het werktempo aanzienlijk, hetgeen uiteindelijk belangrijk meer kost dan een goede verlichting.

Een goede verlichting spaart ook de ogen van de ar-

beiders. Het staren op het werk en tekeningen veroorzaakt mij lichte hoofdpijn.

Hopende, dat deze zaak onderzocht zal worden en zo mogelijk tot een hogere productie mag leiden, teken ik,

M. MOUTHAAN.

Kleine voorwerpen op de tafel van een boormachine hebben de vervelende gewoonte, om tijdens de bewerking te gaan meedraaien.

Moderne tafels zijn voorzien van een magnetische spaninrichting.

Wij doen het tot dusver met een tang. Hierdoor worden de werkstukjes meestal beschadigd.

Probeer het eens met een plaatje rubber op de boormachinetafel te leggen.

TH. AALFS.

De Leesportefeuille

Wij willen het een en ander vertellen over de samenstelling en het circuleren van de leesportefeuille, waarmee wij in October van het vorig jaar zijn begonnen. Toen Gisona pas was opgericht, waren er leden, die belang stelden in de samenstelling van een leesportefeuille. Daarom hebben wij een proef genomen en kort na de bevrijding verschillende tijdschriften, waarover wij, met medewerking van enkelen Uwer, beschikten, doen circuleren in mappen. Dit waren niet altijd afleveringen van dezelfde tijdschriften en de samenstelling van een map geschiedde op ongeregelde tijden.

Naar deze mappen was veel vraag en dit deed ons tot de conclusie komen, dat de belangstelling groot genoeg was om abonnementen op enige tijdschriften te nemen en zo een leesportefeuille samen te stellen. Deze leesportefeuille is thans samengesteld uit de Cursus Algemene Ontwikkeling van IVIO en de volgende tijdschriften:

Interne Bedrijfsorganisatie, Wereldkroniek
Organisatie en efficiency, Ons Vrije Nederland
Wereldspiegel, Vizier
Echo, Panorama
Commentaar, Libelle
De Groene
Vrij Nederland
Elsevier

Terwijl de N.V. Gispen en sommige lezers zo nu en dan tijdschriften voor dit doel beschikbaar stellen. In October van het vorig jaar was niet te overzien of dit een goede keuze was.

Wij willen hiermee niet zeggen, dat we nu precies weten wat de juiste samenstelling van een dergelijke portefeuille is. Het aantal tijdschriften dat wordt uitgegeven is in die tijd nog vergroot en waarschijnlijk zou het thans nog moeilijker zijn de goede greep te doen.

Wel hebben wij vanaf October gelegenheid gekregen ons een oordeel te vormen omtrent de verschillende bladen, die in de portefeuille voorkomen. En misschien, of beter wellicht, is bij ons de gedachte opgekomen dat een bepaald blad beter kon worden vervangen door een ander. En ook welk ander blad.

En nu zou het zo prettig zijn als de lezers dergelijke gedachten onder woorden wilden brengen. Maar dan graag aan het juiste adres.

Want deze portefeuille is samengesteld ten gerieve, ten pleziere of ter ontwikkeling, net wat U wilt, van de lezers. En de samenstelling moet dan ook in overeenstemming zijn met de wensen van de lezers.

Wij hebben lezers in vele afdelingen van ons bedrijf. En trouwe lezers. Wij noemen dit „onze vaste klanten”. Nu zijn we begonnen met enkele lezers en we wisten precies welke tijdschriften zij van ons hadden gelezen en wanneer ze aan de beurt waren voor een nieuwe map. In het begin was het aantal mappen klein en de vraag groot. Het was voor ons niet zoveel werk een map naar den betreffenden lezer te brengen en er op te letten dat het er een was die hij nog niet had gelezen.

Toen het aantal lezers en het aantal mappen zich uit-

breidde ging dit niet meer. Er was te veel tijd voor nodig.

Wij hebben dus ingesteld, dat de lezer zelf een keuze moest doen uit de mappen-catalogus (welke catalogus aan elk der lezers is uitgereikt en ook nu nog verkrijgbaar is) en dit nummer moest aanvragen. Op dezelfde wijze dus als dit voor de bibliotheek geschiedt. Het resultaat was dat „de vaste klanten” zeiden: „Ik natuurlijk elke week een map” en voor hen dus de toestand hetzelfde bleef (en voor ons ook, dat was erger) en andere lezers op alle mogelijke tijden er een kwamen halen.

En dit kan nu niet meer. We willen onze klanten niet minder goed bedienen, maar we gaan er een tijd voor stellen. En U dient heus de map zelf te komen halen. Ook de vaste klanten.

Wij zullen tweemaal in de week, na werktijd, een kwartier gelegenheid geven de mappen om te ruilen. Op Maandag in het kantoor en op Donderdag bij den tijdschrijver. Dit betekent dat op Maandag het personeel uit de fabriek naar het kantoor en op Donderdag het kantoorpersoneel naar de fabriek zal dienen te gaan voor het omruilen van een leesmap.

Wij hopen, dat deze regeling zal voldoen.

M. JONKMAN.

Gisona

De tafeltennisploeg van Gisona, bestaande uit A. D. Ulrich, A. Ulrich en J. P. van Zomeren, behaalde in de afgelopen weken de volgende resultaten:

Op 24-1-'47 werd thuis tegen Zeist 3 gelijk gespeeld,

5-5.

Op 27-1-'47 werd uit gewonnen van Tuindorp 6,

0-10.

Op 5-2-'47 werd uit gewonnen van Velox 5,

1-9.

De competitiestand is momenteel als volgt:

Gisona 1	10	8	2	0	18	81-19
Zeist 3	9	7	2	0	16	71-19
U.T.T.C. 5	9	7	0	2	14	57-33
U.P.T.T.S. 2	10	4	1	5	9	48-52
v. d. Meiden 1	9	2	1	6	5	35-55
Tuindorp 6	10	2	0	8	4	18-82
Velox 5	9	0	0	9	0	20-70

Er moeten nog twee uitwedstrijden gespeeld worden en wel tegen v. d. Meiden 1 en U.T.T.C. 5.

Voorts behaalde A. D. Ulrich het kampioenschap van Utrecht in de derde klasse, terwijl hij in het dubbelspel de 2de prijs behaalde.

A. Ulrich bracht het tot de kwartfinale.

De tafeltenniskampioenschappen van Culemborg worden op Zondag 30 Maart verspeeld in de 1ste, 2de en 3de klasse en het dubbelspel.

Bij een groot aantal inschrijvingen zullen er voorronden gespeeld worden op avonden in de week, welke in overleg met de deelnemers vastgesteld zullen worden. Aan deze kampioenschappen kunnen alle inwoners van Culemborg deelnemen.

Inschrijving bij A. D. Ulrich voor 15 Maart a.s. Het inschrijfgeld bedraagt voor leden van Gisona f 0,50 en voor niet-leden f 1.—.

Wie puzzelt er mee?

Hier volgt de oplossing van de rekensom.

	B	A	H	L	F	
				K	E	C
			C	L	D	L
		A	A	E	K	K
B	B	K	E	F	K	
B	C	E	B	N	C	H
		1	4	7	9	6
			8	3	2	
		2	9	5	9	2
		4	4	3	8	8
1	1	8	3	6	8	
1	2	3	1	0	2	7

Zoals reeds bij de puzzle vermeld werd, is het oplossen van deze puzzle een kwestie van rustig nadenken en combineren.

Hoewel niet vereist, heeft Cor Smits de oplossing beredeneerd ingezonden. Wij laten zijn redenering hier grotendeels volgen.

Bij vergelijking kwamen alleen 2 en 6 voor C en F in aanmerking. Dus $C = 2$; $F = 6$.

$C \times F = 2 \times 6 = 12$, 1 onthouden! Nu volgt $C \times L = L = 2 \times 9$ plus 1 = 19; L moet dus 9 zijn, om te kunnen voldoen aan $2 \times L$ plus 1 = L.

$K \times F =$ weer K, F is 6 = $K \times 6 = K$, dus moet K het cijfer 8 zijn! $8 \times 6 = 48$.

Zo combinerend vullen zich geleidelijk meer gegevens in.

Vermenigvuldigingen en optellingen zullen met deze gegevens tot een goede oplossing leiden.

Er kwamen 24 oplossingen binnen die allen goed waren. Bij loting viel de prijs aan M. J. J. Uphof, de prijs is een kalenderstandaard.

J. de Boeff was zo welwillend om zich met deze loting te belasten.

De overige inzenders krijgen voor hun oplossing..... 1 punt!

Het is de bedoeling om voor de puzzles het z.g. ladder-systeem te volgen. Iedere inzender van een goede oplossing behaalt een punt.

De prijs valt dan aan hem of haar die het hoogst aantal punten heeft, of wordt verloot onder hen met een gelijk aantal punten. De winnaar valt dan af en moet weer met de onderste trede beginnen. Met dit systeem zal ieder, die regelmatig mee doet, een kans krijgen om een prijs binnen te slepen.

Allen die op de rekensom-puzzel een oplossing hebben ingezonden staan thans genoteerd met 1 punt.

Door gebrek aan ruimte moeten wij de volgende puzzel nog even uitstellen.

Wat bevat een mensch?

Het menselijk lichaam heeft veel weg van een bazar. Het bevat verschillende mineralen en chemicaliën en wel in zulke hoeveelheden, dat men uit die stoffen ook practisch iets zou kunnen maken. Hieronder volgt een korte omschrijving van enkele stoffen, die de scheikundigen zooal in het menselijk lichaam hebben ontdekt.

Als uitgangspunt voor de hoeveelheden is het lichaam van een volwassen persoon van 75 kg genomen.

Zoals bekend bestaat ons lichaam uit tal van verbindingen, zowel van minerale als van dierlijke en plantaardige oorsprong.

Berekeningen hebben aangetoond, dat het lichaam voor ca. 80% uit water bestaat; hierbij gerekend de verbindingen die zich kunnen vormen uit de vrije zuurstof en waterstof in het lichaam. Voor ons geval dus 60 kg of 60 liter.

Zowel in het beendergestel als in de eiwitsubstanties zijn phosphorverbindingen aanwezig, die grotendeels door de stofwisselingsorganen uitgescheiden worden

en door de voeding steeds weer opnieuw worden opgenomen. Zou men uit deze phosphorverbindingen en -zuren het zuivere rode phosphor vrij kunnen maken, dan zou deze hoeveelheid phosphor voldoende zijn voor de aanmaak van rond 800.000 luciferkoppen.

Naast sporen van koper vindt men in grotere hoeveelheden ook ijzer in ons lichaam. Is het normale ijzergehalte door de een of andere oorzaak te laag, dan treedt bleekzucht op.

Het tekort wordt dan b.v. weer aangevuld door het gebruik van staalpillen.

In het gezonde lichaam is voldoende ijzer aanwezig voor zes spijkers, elk 6 cm lang en 2 mm diameter.

De vethoeveelheid is aan grote schommelingen onderhevig.

Het vet komt in ons lichaam voor in talrijke verbindingen met glycerine en vetzuren, b.v. stearinezuur. De glycerine zal voldoende zijn om daaruit het dynamiet voor een zware granaat te fabriceren.

De vethoeveelheid is voldoende om 60 normale vetkaarsen te maken of 17 stukken huishoudzeep.

Het beendergestel bestaat uit een reeks stoffen van minerale oorsprong, waarvan de phosphorzure kalk de hoofdschotel vormt.

De bouwstoffen van het geraamte zijn met elkaar verbonden door het z.g. beenderlijm. Ons skelet bevat dan ook $2\frac{1}{2}$ kg beenderlijm, in vaste vorm bekend als meubellijm.

Tot de voornaamste stoffen in ons lichaam behoren de koolhydraten, die bestaan uit koolstof, waterstof en zuurstof.

Een zeer waardevol koolhydraat is de suiker. Hiervan levert het menselijk lichaam, verwerkt tot kristal-suiker, ca. 125 gram.

Door de werking van bepaalde klieren wordt in het voedingssysteem de opgenomen suiker omgezet in koolzuren en water.

Geschiedt deze onthinding, die voor de stofwisseling van groot belang is, niet volkomen, dan ontstaat de z.g. suikerziekte.

Voor de gezondheid en de normale ontwikkeling van het menselijk lichaam hebben we bepaalde hoeveelheden mineraalzouten nodig, d.w.z. verbindingen van chloor, jodium met natrium, calcium, enz.

Slechts zeer korte tijd zouden wij het zonder keukenzout kunnen stellen. Het in ons lichaam werkzame keukenzout bedraagt rond 20 eetlepels.

Het zijn verbazingwekkende getallen voor een leek en toch geven deze voorbeelden ons slechts een klein overzicht van de voornaamste scheikundige reacties, welke voortdurend in ons lichaam werkzaam zijn.

De groei, de warmteontwikkeling en alle lichamelijke en geestelijke prestaties zijn sterk afhankelijk van scheikundige wetten.

Is het dan ook niet logisch, dat een zo ingewikkeld samenstel van organen als het menselijk lichaam, ook in zijn chemische bouw schier ontelbare verbindingen bevat?

Th. AALFS.

DE FABRIEKSFLUIT

MEDEDELINGEN VOOR HET PERSONEEL
VAN
GISPEN'S FABRIEK VOOR METAALBEWERKING N.V.

VOORLOPIGE REDACTIE: W. CARSTENS, M. MOUTHAAAN, A. PRINS.

Directie-Kern

Voortaan zullen wij in „De Fabrieksfluit” telkens een overzicht geven van de maandelijks gesprekken, die er tussen Directie en Kern plaats gevonden hebben.

Bespreking van 11 Maart 1947.

Door de Kern werd ter sprake gebracht:

1. Is het mogelijk in ons bedrijf een moderne wasgelegenheid (bv. douchecellen) voor de arbeiders in te richten?

De heer Van Osselen antwoordt hierop, dat er in het plan voor onze nieuwe fabriek rekening gehouden is met een zeer moderne wasgelegenheid. Wij zullen echter nog onderzoeken of een voorlopige regeling mogelijk is.

Dit onderzoek heeft plaats gehad en het resultaat is, dat wij momenteel niet in staat zijn douchecellen te maken om de volgende redenen: het materiaal ervoor zal niet te krijgen zijn; warm water zal niet te krijgen zijn en er is geen ruimte voor. Wel zouden wij kunnen overwegen met het badhuis een afspraak te maken, dat er bepaalde tijden voor ons personeel gereserveerd worden.

2. Het personeel van de chromeerderij heeft deze winter onder zeer onaangename omstandigheden gewerkt. Is het niet mogelijk een plafond onder het dak aan te brengen? (Zie ingezonden stuk van M. Nijs — Red.).

De heer Van Osselen zegt toe, dat voor het begin van de volgende winter er voor gezorgd zal worden, dat men in de chromeerderij niet in koude en tocht behoefte te werken.

3. Kan er voor den beitsers van de lampenafdeling een masker beschikbaar gesteld worden, aangezien de zuurdampen schadelijk voor de gezondheid zijn?

Voor een dergelijk masker zal gezorgd worden.

4. Is het mogelijk een pensioenfonds te stichten voor het gehele personeel?

De heer Van Osselen antwoordt hierop, dat dit inderdaad in de bedoeling van de Directie ligt. Momenteel worden er echter voorbereidingen getroffen door de Federatie van Werkgevers in de Metaalindustrie om te komen tot instelling van een pensioenfonds voor alle werknemers in de metaalindustrie. Op deze wijze kan dus iemand die in de metaalindustrie werkzaam is in een pensioenfonds opgenomen worden waarbij hij dan geen moeilijkheden ondervindt bij overgang van den eenen

werkgever naar den andere. De Directie wil niet op deze plannen vooruit lopen.

5. Kan weer ingesteld worden, zoals dit gedurende het laatste gedeelte van de oorlog het geval was, dat er in geval van ziekte 50% van de wachtdagen door het bedrijf vergoed wordt? De Boef geeft hier als toelichting: de situatie is in zoverre veranderd, dat het praktisch niet meer voorkomt dat een werknemer zich onnodig ziek meldt, aangezien hij de inkomsten die hij hierdoor derft, niet missen kan. Indien 50% van de wachtdagen vergoed zouden worden, zou volgens de Kern dit nog geen aanleiding zijn hiervan misbruik te maken.

De Directie zegt toe bij de Metaalbond te zullen informeren naar de wijze waarop andere bedrijven eventueel voor dit punt een regeling getroffen hebben.

Intussen is van de Metaalbond vernomen welke regelingen er in andere bedrijven toegepast worden. Nadere gesprekken hierover zullen nog worden gehouden.

Door de Directie werd ter sprake gebracht:

6. Door verschillende interne verhuizingen wordt het tegenwoordige schaftlokaal overgebracht naar de ruimte waar zich momenteel de expeditie bevindt. Hier zal ook de garderobe geplaatst worden en wij zullen dan trachten alle kastjes van een deurtje te voorzien, zodat deze met een hangslot afgesloten kunnen worden. Er zal dan geen reden meer zijn voor de arbeiders om hun kleding in de fabriek op te hangen en wij hopen dat het nieuwe schaftlokaal met wat meer zorg door de leden van ons personeel bewoond zal worden dan tot nu toe het geval is.

7. Aangezien 5 Mei a.s. een nationale feestdag is, waarop waarschijnlijk talrijke feestelijkheden plaats zullen hebben, ligt het in onze bedoeling deze dag als algemene snipperdag aan te wijzen. De Kern verzoekt de Directie deze beslissing uit te willen stellen totdat bekend is op welke wijze de nationale feestdag gevierd zal worden. Het zou n.l. mogelijk kunnen zijn, dat de leden van ons personeel liever op 5 Mei zouden werken om op die wijze een snipperdag voor eigen gebruik te houden. Aldus wordt besloten.

8. Fabrieksvacantie.

Het Vacantiecomité Culemborg heeft een verzoek gericht tot de directies van alle Culemborgse bedrijven om dit jaar de fabrieksvacantie van 11 t.m. 16 Augustus te houden. In deze week organiseert genoemd comité n.l. een aantal gelegenheden tot ontspanning voor de Culemborgse bevolking o.a. boottochten op de Lek, sportwedstrijden, muziekuitvoeringen enz. Aangezien het er voor de Directie om gaat dat de vacantieweek valt in een tijd die

voor het merendeel van het personeel het beste gelegen komt wordt aan de Kern gevraagd wat zij van dit verzoek denkt.

De Kern is van mening, dat er een groot aantal werknemers zijn die er de voorkeur aan zullen geven vroeg in het jaar vacantie te hebben. Zij vrezen dat grote drukte reismoeilijkheden zal opleveren en stellen voor om hierover een stemming onder ons personeel te houden.

De Directie besluit om binnenkort een stemming onder ons gehele personeel te houden, waarbij de vraag gesteld zal worden: Zoudt U het liefst de week fabrieksvacantie van 28 Juli t.m. 7 Augustus, van 4 t.m. 9 Augustus of van 11 t.m. 16 Augustus willen hebben?

Ingezonden stukken

Allerwege hoort en leest men over het opvoeren der productie. Dat heeft mij tot nadenken gestemd over de manier waarop dat kan geschieden.

Moet dat ten koste van het product, van de kwaliteit, of ten koste van de arbeiders? Ik geloof, wanneer ieder dat voor zichzelf bekijkt, dat er toch nog wel iets te bereiken valt. Ik wil trachten met mijn eigen afdeling dat aan te tonen.

Als voorbeeld de verwarming, welke daar werkelijk onvoldoende is. Deze winter moest gewerkt worden met tjswater. Om staande te kunnen blijven, was het noodzakelijk de grond met zaagsel te bestrooien.

Veel werk kan uit de hand genomen worden door het plaatsen van een ontvettingsbad. Dat komt tevens het werkstuk ten goede, daar beschadiging of krassen is uitgesloten, wat met de hand wel gebeurt.

Verder noem ik nog het plaatsen der afspoelkuipen. Zo zijn er nog wel andere dingen die verbeterd kunnen worden. Dat zijn punten die werkelijk de productie opvoeren en waarvan de arbeiders ook profijt hebben.

M. Nijs.

Verwarmingskwestie al behandeld in vergadering Directie/Kern. De overige voorstellen zullen nader bekeken worden, waarbij wij er echter op wijzen, dat in de tegenwoordige chromeerderij niet veel gelegenheid is om verbeteringen aan te brengen. Het blijft in elk geval van belang dat de betrokken personen hun ideeën kenbaar maken.

De Redactie.

E.H.B.O.

Het is mij meermalen opgevallen, dat arbeiders elkaar helpen bij het verwijderen van een vuiltje uit het oog. Hoe gevaarlijk dit is behoef ik niet te zeggen, want een ieder die even nadenkt kan begrijpen, dat het gevoeligste deel van ons lichaam niet onder handen genomen moet worden met vuile handen. Gaat dus naar de tijdschrijvers en laat je door hen behandelen. En al zullen ze je niet kunnen helpen zoals het behoort, daar kunnen zij niets aan doen, maar daarover een volgende keer, als het nog nodig blijkt. B. C.

Wij verzoeken de schrijvers van „ingezonden stukken” deze met hun volle naam te ondertekenen. Wil B. C. zijn naam alsnog bekend maken?

Wij zijn het volkomen met B. C. eens. De tijdschrijvers moeten dus met schone handen, en vooral een schoon doekje, de mensen helpen. Zodra er zich een moeilijkheid voordoet naar de dokter sturen!!

De Redactie.

In het vorige nummer van „De Fabrieksfluit” hebben wij enige opmerkingen over de fabrieksverlichting van de hand van M. Mouthaan geplaatst.

Wij hebben over dit punt bij „de bevoegde instanties” ons licht opgestoken en kunnen U nu het volgende mededelen.

In het algemeen is de Directie het met Mouthaan eens, dat er momenteel wel wat aan de verlichting in de fabriek te verbeteren valt. Men moet echter goed beseffen, dat er in de afgelopen jaren heel wat ver-

anderd is aan de opstelling van machines en werkbanken. Voor de ene opstelling wordt een bepaalde verlichting aangelegd, maar als deze opstelling veranderd wordt vergeet men ook de verlichting te wijzigen.

De Directie heeft nu het plan om, als de nieuwe machines, die we in de komende maanden verwachten, in bedrijf genomen zijn, de verlichting nog eens geheel te herzien. Wij kunnen er dus wel op rekenen dat er, voor de volgende winter, de nodige verbeteringen aangebracht zullen zijn.

De Redactie.

Een en ander over tarieven.

Als wij gaan praten over tarieven, dan doen wij dat een beetje, laten wij maar zeggen, angstig. Een stroom van meningen maakt het moeilijk om ieder terwille te zijn. Goedkeuring van tarieven vloeit voort uit het feit, dat we met grote tekorten in ons land zitten. Tevens heeft ons land nog lang geen technisch volmaakte industrie.

Toen wij met de tarieven bezig waren ontstond er een handel in tijd, over en weer. Dat dit zo gegroeid is kwam door allerlei factoren, o.a. het niet rustig zijn tijdens het werk, het niet in een „gewoon doen” zijn, tijdens de tijdopname. De onvoldoende kennis van den tijdopnemer met de moeilijkheden en storende dingen van het te bewerken product. Ook moet men niet vergeten dat ruimte een grote rol speelt. Als wij voldoende ruimte hebben dan gaat het werken veel regelmatig. Hier dient men rekening mee te houden!

Om te voorkomen dat een arbeider de handel in tijd bevordert, lijkt het wenselijk, dat de afdelingsbaas de gegeven tijd controleert, desnoods toetst hij dat zelf. Wij komen dus tot de volgende bepalingen.

Tarieven moeten worden opgebouwd in overeenstemming met den betrokken arbeider. De overeenstemming moet ontstaan tussen tijdopnemer, werkman en onderbaas. Voor een goede en rustige verhouding is dat absoluut nodig. Voor eventuele moeilijkheden wordt een commissie ingesteld. Deze commissie kan bestaan uit 4 personen. 2 Personen uit de fabriek, gekozen door het fabrieks-personeel, 1 van het tijdbureau en 1 van het kantoor, gekozen door het kantoor-personeel. De uitspraak van deze commissie moet bindend zijn. Als nabeschouwing nog dit.

Wij moeten tarief zien als een voor Nederland noodzakelijk kwaad, althans voorlopig. Zo gauw we door betere technische installaties de productie opvoeren, dan verdwijnen de tarieven vanzelf. Dan moet worden bereikt een planning van productie in het geheel.

Hopende, hiermede de gemoederen niet al te erg te hebben geraakt. Toch verwachten wij hierop wel commentaar.

J. C. DUBOIS.

Naschrift.

Ik maak gebruik van het feit dat ik lid van de redactie ben om in hetzelfde nummer, waarin bovenstaand stukje geplaatst wordt, over dit onderwerp enkele opmerkingen te maken.

Ik wil beginnen met de algemene redenen te noemen, die er toe kunnen leiden dat iemand met zijn tarief niet uitkomt. Naderhand gaan we dan nog even verder in op de redenen en zodoende zullen de punten van overeenkomst en verschil met Dubois aan het licht komen.

- Uit de tijdopname zijn verkeerde gegevens gehaald, zodat het tarief niet goed is.
- Uit juiste gegevens wordt door den tariefmaker een verkeerd tarief gemaakt.
- Het werk wordt naderhand anders, of onder andere omstandigheden, uitgevoerd dan tijdens de tijdopname.
- De arbeider komt opzettelijk niet met het tarief uit, in de hoop dat hij op die wijze een verhoging van het tarief kan bewerkstelligen.

ad a. Dit kan weer verschillende oorzaken hebben:

1. De tijdwaarnemer kan, door onvoldoene kennis van het werk, de waargenomen bewerkingen verkeerd beoordelen. Hij stelt met zijn horloges onherroepelijk vast welke tijden er besteed worden aan de verschillende handelingen, maar noteert daarbij zijn persoonlijk oordeel over de inspanning en de manier van werken van den arbeider. Ik ben het volkomen met Dubois eens, dat een afdelingsbaas den tijdwaarnemer hierbij belangrijke hulp kan verlenen. In vele gevallen is deze hulp zelfs onontbeerlijk.
2. Tot een juiste beoordeling kan de arbeider zelf het beste bijdragen door „normaal” te werken. Als U zelf de proef neemt, op welk gebied dan ook, dan zult U zien dat het veel gemakkelijker is een „normale” prestatie te herkennen dan te schatten in hoeverre het waargenomene van het normale afwijkt. Door afwijkingen van het normale tempo of van de juiste werkmethode kunnen verkeerde schattingen gemaakt worden, die dikwijls in het nadeel van den arbeider uitvallen. Ook dient de arbeider den tijdwaarnemer in te lichten over de bijzondere moeilijkheden, die zich in het werk voordoen.

ad b. Voor elke soort of groep bewerkingen is een schema vastgesteld om van de „normaaltijden” (berekend uit de tijdopname) tarieven te maken. De normaaltijden worden n.l. met z.g. toeslagen verhoogd voor vermoeidheid, storingen, persoonlijke verzorging en event. ongevoelendheid (in leertoeslag). Dat voor de verschillende werkzaamheden, die in ons bedrijf voorkomen ook verschil gemaakt moet worden in deze factoren, behoeft m.i. geen betoog. Een enkel voorbeeld wil ik geven. Het tappen aan een aut. tap-machine is minder vermoeiend dan het slijpen van een frame voor een fauteuil, dus dient de vermoeidheidstoeslag in het tweede geval hoger te zijn dan in het eerste.

Op dit algemene schema kan en moet natuurlijk af en toe een uitzondering gemaakt worden. Door de ervaring moet dit schema voor ons bedrijf steeds verbeterd worden. Ook op dit punt kunnen de afdelingsbaas en de betrokken arbeiders waardevolle algemene adviezen aan den tariefmaker geven.

ad c. Wanneer wij opzet uitsluiten kan dit alleen veroorzaakt worden door storingen (ruimtegebrek!) of onverwachte veranderingen in de productie en werkmethode.

Men diene goed te beseffen dat, in dit geval, het tarief goed is, maar dat andere factoren het den arbeider onmogelijk maken ermee uit te komen. Is men, van hoog tot laag, in de fabriek hiervan doordrongen, dan geloof ik dat er vele moeilijkheden kunnen worden voorkomen, waar nu de tarieven „de schuld” van krijgen.

Is de verandering echter onvermijdelijk (het kan ook een verbetering zijn!) dan moet er een toeslag op het tarief gegeven worden, indien men aan kan nemen dat het een tijdelijke verandering is, zo niet dan moet het tarief herzien worden.

ad d. Het is onprettig om dit punt te bespreken, maar het komt voor, dus kunnen wij de ogen er niet voor sluiten. Ik vrees dat hiervoor geen regeling te treffen is. Collega's van den betrokkene, al of niet lid van een commissie van toezicht, zullen hem wel niet afvallen. Bovendien kunnen zij zelf belanghebbende zijn doordat zij het werk een volgend maal zelf te doen kunnen krijgen.

Conclusie.

De ervaring leert dat moeilijkheden met de tarieven ontstaan als er een sfeer is van twee partijen tegenover elkaar, de arbeider(s) en de tariefmaker, die het bedrijf vertegenwoordigt. Deze moeilijkheden zitten dan niet in de tarieven of het tariefstelsel, maar in de sfeer.

Van groot belang acht ik dat iedereen die met tarieven

in aanraking komt in grote lijnen weet welke principes gevolgd worden.

Tenslotte het belangrijkste punt uit het betoog van Dubois: de commissie. Ik verwacht hier geen voordelen van en wel om de volgende redenen:

1. Het tijdwaarnemen en daarna het tariefmaken is een apart vak, dat zeer moeilijk door buitenstaanders beoordeeld kan worden. Wel zou een neutrale commissie kunnen beoordelen of een arbeider tijdens de opname meewerkt of niet. Dit zou echter allemaal moeten gebeuren tijdens de opname. In dit geval zou de tijdwaarnemer en niet de arbeider een beroep op de commissie doen.
2. Als een arbeider een tarief krijgt, waarvan hij meent dat het te laag gesteld is, dan zou hij zich kunnen wenden tot de tariefcommissie. Ik meen echter dat zijn afd. baas, die wellicht al door den tariefmaker geraadpleegd is en in elk geval toch het meest deskundig moet zijn, zijn belangen het beste kan behartigen.
3. Wordt er een commissie samengesteld uit vertegenwoordigers van de arbeiders en van het bedrijfsbureau, dan zal een sfeer van twee-partijen juist versterkt worden, waardoor een oplossing eerder moeilijker dan makkelijker zou worden.

Laten wij proberen door begrip te tonen voor elkaars standpunt, het vertrouwen in elkaars goede bedoelingen te verbeteren.

Tenslotte is het tariefsysteem, volgens mijn opvatting, een methode om het werk zowel in het belang van het bedrijf als dat van den arbeider zo doelmatig mogelijk te organiseren. Misbruik van dit systeem mag natuurlijk niet voorkomen. Schept het tarief voor den werknemer niet de gelegenheid een beloning te ontvangen voor zijn prestaties? En daarom: Is het wel juist van een „kwaad” te spreken? Het kwaad zou kunnen zitten in de toepassing van het systeem en niet in het systeem zelf.

A. PRINS.

Spaarfonds en Boetenpot

Saldo per 31 Maart 1947	f 5349,50
Bijgeschreven rente	f 58,93

Saldo per 1 April 1947: f 5408,43

Momenteel wordt er door 65 leden van ons personeel gespaard.

Boetenpot:

Saldo per 1 April 1947	f 223,41
------------------------	----------

A. DE BRUIN.

Bibliotheek

De redactie van „De Fabrieksfluit” heeft een verzoek gericht tot verschillende bedrijven die ook regelmatig een fabriekscourant uitgeven om te komen tot onderlinge uitwisseling van deze periodieken. Wij vermoeden n.l. dat onze lezers wel belangstelling zullen hebben voor de inhoud van fabriekscouranten van andere bedrijven. De ontvangen fabriekscouranten zullen wij toevoegen aan de circulerende leesportefeuilles, terwijl wij veronderstellen dat een rubriek „Uit andere bedrijven” in onze courant de lezers zal interesseren.

Ontvangen boeken.

398. Versnelde scholing in de industrie — Drs D. J. Da Silva. Voor hen die zich interesseren voor het bijbrengen van enige vakbekwaamheid aan ongeschoolde of door de omstandigheden uit hun vak geraakte arbeiders een zeer interessant boek.

Voor al de beschouwingen over het opleiden in het algemeen zijn lezenswaardig aangezien hier de erva-

ringen van bekende buitenlanders in verwerkt zijn. De sfeer van het boek is zeer aantrekkelijk en getuigt van gezonde socialistische opvattingen.

397. Tijdstudies door F. C. M. Hegener.

Het maken van arbeidsstudies waarvan tijdwaarneming voor het uitgeven van tarieven een onderdeel is, is een apart vak geworden. Hiervoor worden specialisten opgeleid.

Dat dit gebied van bijzonder belang voor de industrie is, wordt langzamerhand wel door iedereen beseft. Direct of indirect hebben de meeste werkers in de industrie wel contact met arbeidsstudies. Wij vermoeden daarom dat er onder onze lezers wel mensen zullen zijn die hiervan eens iets meer zullen willen weten. Men dient echter te beseffen, dat het hier een ingewikkeld en moeilijk onderwerp betreft en dat men met het vluchtig doorlezen van dit boek niet tot de kern van de zaak door kan dringen (uit het ingezonden stuk van Dubois blijkt wel dat er voor dit probleem belangstelling is).

362. Principes der Bedrijfsorganisatie door Drs J. Slikboer.

De organisatie van een modern bedrijf vertoont niet veel overeenkomst meer met die van een bedrijf van 40 à 50 jaar geleden. Dit vindt voornamelijk zijn oorzaak in het feit dat er voor de verschillende werkzaamheden die tegenwoordig in een bedrijf verricht moeten worden specialisten gevormd zijn die elk op hun gebied het meest deskundig zijn. Hierdoor is de verdeling van de werkzaamheden veel ingewikkelder geworden dan vroeger het geval was, hetgeen tot uitdrukking komt in de organisatie. Bovendien boek geeft U een duidelijk beeld van de eisen die er tegenwoordig aan de organisatie van een bedrijf gesteld worden en ook van de eisen die aan verschillende onderdelen in deze organisatie gesteld worden.

In Holland staat een huis . . .

Er was eens een tijd, dat er huizen leegstonden en men bij het betrekken van een huis de eerste maand gratis mocht wonen.

Sindsdien is er veel veranderd en als er één vraagstuk een plaats inneemt in ieders belangstelling, dan is dit zeker het woonruimte-probleem.

En inderdaad is dit een probleem van de gehele wereld, mogen wij wel zeggen.

In Nederland is er een groot tekort aan woningen, hetgeen niet verwonderlijk is, daar gedurende de oorlogsjaren de noodzakelijke nieuwbouw als gevolg van uitbreiding van onze bevolking en het uitvallen van onbewoonbare huizen achterwege moest blijven. Daarbij is gekomen het aantal huizen, dat tengevolge van oorlogsgeweld vernietigd werd.

Het zou nodig zijn, dat gedurende de eerstkomende 10 jaren, per jaar ongeveer 70.000 woningen zouden worden gebouwd.

Dat ook in Culemborg hetzelfde probleem bestaat, is langzamerhand iedereen wel duidelijk.

Door de instelling van de Commissie tot verdeling van woonruimten, heeft het gemeentebestuur gepoogd om op zo vriendschappelijk mogelijke manier het vraagstuk van samenwoning van kleine gezinnen in daartoe geschikte en beschikbare huizen te regelen. Met eerbied voor het vele werk, dat hierbij verricht wordt, zijn wij allen overtuigd dat het hier een noodmaatregel betreft die niet voor alle partijen een bevredigend resultaat geeft.

Gelukkig staat daar direct een verheugend feit tegenover, n.l. dat ons gemeentebestuur er in is geslaagd voor Culemborg een vergunning te bemachtigen tot het bouwen van een aardig aantal nieuwe woningen. In vergelijking met vele andere plaatsen is dit een groot succes.

Een gedeelte van deze toegezegde nieuwbouw, meende de gemeente aan particuliere bouw te moeten overlaten. Toen onze directie hiervan lucht kreeg zijn wij direct aan het werk getogen om te proberen van de aan Culemborg toegezegde huizen enige te kunnen bouwen ten behoeve van personeelsleden van de N.V. Gispén.

Vele conferenties hebben plaats gehad. Een verslag hierover zou U vervelen. Het resultaat echter zal U zeker interesseren en dat is hoopgevend, n.l. de grond voor de toekomstige woningen is gereserveerd. De aanvragen om vergunning tot het bouwen van tien woningen zijn verzonden.

Deze huizen zullen allen, of voor een deel, geschikt gemaakt worden voor dubbele bewoning, n.l. doordat boven een praktische keuken kan worden ingericht en alle huizen voorzien zullen worden van twee water-closets, hetgeen uit hygiënisch oogpunt zeer wenselijk is.

Vanzelfsprekend kan over de toewijzing aan personeelsleden, die in aanmerking wensen te komen voor één der huizen, nog geen mededeling worden gedaan. We wachten eerst de vergunning af. Daarna rolt de zaak vanzelf. Wanneer inderdaad tot definitieve verdeling overgegaan kan worden zullen wij alle liefhebbers gelegenheid geven de noodzaak van hun geval uiteen te zetten.

Wij zullen hopen, dat geen onverwachte moeilijkheden zich zullen voordoen, maar wij mogen aannemen, dat de huizen er komen, waardoor velen van ons Gispén-gezin met een zorg minder de toekomst kunnen tegemoet gaan.

G. T. CAMPAGNE.

GISONA

Culemborgse kampioenschappen Tafeltennis.

Zondag 30 Maart werden in de foyer van Luxor de finales enkelspel 1e, 2e, 3e klasse en dubbelspel gespeeld.

In de 1e klasse wist A. D. Ulrich (evenals vorig jaar) beslag te leggen op de fraaie wisselschaal door A. Prins in de finale te kloppen.

In de 2e klasse ging de strijd tussen J. van Beusekom en M. de Ruyter, waarvoor 3 sets nodig waren. In de beslissende set won J. van Beusekom.

In de 3e klasse ging het tussen H. van Dam en A. W. v. d. Akker. Ook hier was een beslissende set nodig, die door H. van Dam gewonnen werd. Tenslotte wonnen A. D. Ulrich—Prins het dubbelspel van N. van Dam—H. van Zuilekom.

Nadat zij de eerste set met ruim verschil verloren hadden herstelden zij zich en de beslissende set werd met ruim verschil gewonnen.

De eindstanden zijn:

Enkelspel 1e klasse

1. A. D. Ulrich (kampioen 1e klasse, wisselschaal)
2. A. Prins
3. N. van Dam
4. W. Kramer Freher

Enkelspel 2e klasse

1. J. van Beusekom (kampioen 2e klasse, wisselbeker)
2. M. de Ruyter
3. J. P. v. d. Huyssen
4. J. Bleyenbergh

Enkelspel 3e klasse

1. H. van Dam (kampioen 3e klasse, medaille)
2. A. W. v. d. Akker
3. D. Pels
4. P. A. J. de Graauw

Dubbelspel

1. A. D. Ulrich—A. Prins (kampioen dubbel, medaille)
2. N. van Dam—H. van Zuilekom
3. C. Vermeulen—J. W. Deenik
4. J. van Zomeren—A. Ulrich Jr.

Na afloop reikte de voorzitter van Gisona, de heer F. Hamilton, met een toepasselijk woord de prijzen aan de winnaars uit.

Puzzle No. 2.

Ingezonden door J. van Dalen.

Horizontaal:

- 1: een artikel waarvoor vele mensen op de fabriek een toewijzing krijgen.
- 4: bekende vereniging in Culemborg.
- 8: afkorting van namelijk.
- 9: een knolgewas.
- 10: afkorting voor ongeveer.
- 12: reeds.
- 13: ander woord voor geit.
- 14: onderdeel van een kaartenkastje.
- 15: een gehate Duitse legerafdeling.
- 17: afkorting van per procuratie.
- 18: persoonlijk voornaamwoord.
- 20: hetzelfde, als het vorige.
- 22: éénjarige kalveren of veulens.
- 26: bekend stadje in Gelderland.
- 28: iets waar wij nu genoeg van hebben.
- 29: afkorting van voormalig.
- 30: koel.
- 31: lang rondhout, waaraan op schepen de zeilen hangen.
- 32: muzieknoot.
- 33: moeder.
- 34: afkorting van te weten.
- 35: vader.
- 36: hebben de Engelsen veel op Duitsland laten vallen.
- 37: lengtemaat.
- 40: afkorting van te voren.
- 41: daar.
- 42: afkorting Binnenlands Bestuur.
- 44: afkorting eerst komende.
- 46: bepaling van plaats.
- 47: meisjesnaam.
- 49: en anderen.
- 50: plaats in Twente.
- 52: naam van autobusonderneming.
- 53: bekende omroepvereniging.
- 54: mensen waarvan de Gispes bestaan moet.

Verticaal:

- 2: voegwoord.

- 3: lengtemaat.
- 4: bekend bedrijf.
- 5: zie horizontaal 46.
- 6: afkorting van namiddag.
- 7: vloeistof die in de nieuwe loods gebruikt wordt.
- 11: uiteinde van een as.
- 15: ingevuld moet worden Sic.
- 16: bekend nougatfabrikant.
- 18: graansoort.
- 19: ander woord voor slim.
- 21: boom.
- 23: afkorting noorderbreedte.
- 24: invullen toi.
- 25: bekende galvaniseur.

- 27: klamp.
- 32: knaagdier.
- 38: net der spin.
- 39: een afsluiting.
- 45: een ploegsnede.
- 42: opbrengst.
- 43: een vorm.
- 51: voor.
- 48: omslag om loonkaarten op te bergen.
- 50: afkorting van bijvoorbeeld.
- 55: invullen or.

Oplossingen in te zenden voor
Maandag 21 April a.s., 17 uur.

	1	2	3		4			5	6		
7		8			9			10			11
12						13				14	
		15	16		17			18	19		
	20			21		22	23	24			
25		26									27
28			29			30				31	
		32			33				34	38	
	35					36				37	
39		40	45		41				42		43
44			46	51		47		48			49
		50						52		55	
	53					54					

Competitie tafeltennis.

De twee wedstrijden van Gisona tegen v. d. Meiden I en U.T.T.C. V werden resp. gewonnen met 10-0 en 9-1. Ook Zeist III won zijn resterende wedstrijden zodat er een beslissingswedstrijd gespeeld moest worden. Deze vond plaats op Donderdag 3 April in het speellokaal van U.P.T.T.S. in Utrecht. Gisona won deze wedstrijd met 7-3.

A. D. Ulrich won al zijn partijen. A. Prins verloor 1 partij en A. Ulrich Jr. 2 partijen. Gisona moet nu 8 en 10 April tegen de kampioenen uit de derde klasse spelen, dit zijn Demka II en Jaffa III om het kampioenschap van groep A. van de 3e klasse. Kampioen van groep A. zal op 15 April tegen de kampioen van groep B. om het afdelingskampioenschap van de 3e klasse moeten spelen.

Nagekomen: Gisona heeft intussen met 10-0 van Demka II en met 9-1 van Jaffa III gewonnen, waardoor zij kampioen van groep A. is geworden en tevens automatisch naar de 2e klasse promoveert.

Bridgen.

Op 24 Maart j.l. speelden 4 viertallen, samengesteld uit leden van ons personeel met enkele gasten, tegen 16 bridgers van de N.V. Daalderop te Tiel, hetgeen in een draw eindigde nl. team I en II wisten te winnen en III en IV verloren.

Het was een leuke geanimeerde strijd, welke werd gehouden in Huize „Corbelijn”.

16 Spellen werden er in totaal gespeeld, volgens het zgn. roulette-duplicate d.w.z. ieder gelijkassig paar van de 8 teams speelde dezelfde spellen.

De spelers werden onthaald op gebak en koffie en konden verder prima consumpties bestellen.

Over het algemeen is er wel gezellig, maar niet al te best gespeeld. Of dat zijn oorzaak vond in de borrels durf ik niet te beweren.

Bij het eertse spel b.v. boden van de 16 spelers 1 paar het manchecontract nl. 4 schoppen. Spel 16, een onverliesbaar klein slam harten, werd door niemand geboden.

Circa 12 uur werd de terugreis per autobus aanvaard.

Het ligt in de bedoeling na Paschen een return-match te spelen in Culemborg. De juiste datum zal nog nader worden bekend gemaakt.

W. LINGEN.

Opbouw

Dat wij met de brokken van een „verleden” zitten kenmerkt zich door een veel gebruikt woord, nml. „opbouw”. De vraag kan worden gesteld: „Wat moet opgebouwd worden?” Natuurlijk datgene wat verwoest is, maar... toch ook een betere samenleving! Het spreekt vanzelf, dat een en ander aan velerlei factoren gebonden is.

In het derde nummer van De Fabrieksfluit heeft een aandachtige lezer kunnen bemerken, dat een belangrijke factor, nml. **concurrentie**, veel de aandacht had en... terecht!

Het is zeer te waarderen dat het streven gericht wordt op een „mildere” vorm van concurrentie en dat men de „moordende” vorm niet terug wenst. In elk geval is het noodzakelijk dat men een gezondere vorm zal vinden! In groot verband gezien, internationaal. In ons land wordt men gedwongen het hoofd te bieden aan buitenlandse concurrentie en is (gezien de huidige structuur) noodzakelijk en te verdedigen.

Opbouw en buitenlandse concurrentie noodzaken ons maatregelen te nemen, die leiden naar een steeds snellere productie. Dit standpunt neemt men echter internationaal in! Aannemelijk, gezien het huidige tekort aan wereldgoederen, maar... als de wereld-markt weer vol raakt? Dat dit niet denkbeeldig is, ligt in het feit, dat deskundigen in Amerika nu reeds een aanstaande crisis berekenen! Het geeft te denken! Komt men dan weer op de weg van een „moordende” concurrentie?

Tegen het systeem van steeds snellere productie heeft geen bezwaar te zijn. Waar het echter om gaat, is hiermede wel duidelijk, lucifers kunnen **nuttig** maar ook **verkeerd** worden gebruikt. Wanneer de wereldmarkt over het „dode” punt heen is, hoe wordt dan de koers? Een belangrijk punt voor producent en consument!

In het reeds genoemde artikel werd een gezonde vorm van concurrentie genoemd, **kwaliteit**. Inderdaad, een gezonde vorm, zelfs de factor „service” speelt een rol. Kwaliteit speelt een rol, wat bewezen wordt door het klassieke gezegde: „goedkoop is duurkoop”. Iedereen zal de juistheid van dit zinnetje ondervonden hebben! Het zal wel duidelijk zijn dat het kopen van kwaliteitsartikelen o.a. ook gebonden is aan **koopkracht**. Het niet voldoen aan de redelijke eisen van koopkracht geeft aan knoeiers een kans van slagen. Een overvloed van goederen en geen koopkracht leiden ook naar de „vicieuze cirkel” met zijn noodlottige gevolgen voor **producent plus consument is gemeenschap**. Zoals reeds gezegd, men zal een gezondere vorm **moeten** vinden.

Een goede leiding, hetzij van een staat, bedrijf of wat men maar nemen wil, eist een gedegen **voorzien**. De lessen van een **verleden** kunnen in het **heden** (van opbouw!) een richtsnoer zijn voor de **toekomst**. Of, moet het maar steeds zo zijn, dat zich de geschiedenis „herhaalt”? Men behoeft niet zo scherpzinnig te zijn, om aan te nemen, dat elke „herhaling” tot een steeds grotere omvang van rampen zal leiden.

Het is te hopen, tevens noodzakelijk, dat de vooruitstrevende groepen der producenten (en dan internationaal!) er in zullen slagen om op een gezondere basis te komen. Dit streven verdient waardering, begrip en medewerking!

W. CARSTENS.

DE FABRIEKSFLUIT

MEDEDELINGEN VOOR HET PERSONEEL
VAN
GISPEN'S FABRIEK VOOR METAALBEWERKING N.V.

VOORLOPIGE REDACTIE: W. CARSTENS, M. MOUTHAAAN, A. PRINS.

Directie-Kern

Bespreking van 7 Mei 1947.

1. De heer Van Osselen spreekt er zijn afkeuring en teleurstelling over uit, dat een groot aantal arbeiders op 5 Mei een snipperdag heeft genomen, hoewel zij zich hiervoor niet hadden opgegeven toen de gelegenheid daarvoor bestond.

De gang van zaken is n.l. als volgt geweest:

Alvorens te beslissen of 5 Mei als algemene snipperdag aangewezen zou worden heeft de Directie, op verzoek van de Kern, aangeplakt dat iedereen die op 5 Mei wilde snipperen, zich op moest geven. Hiervan hebben 22 arbeiders gebruik gemaakt, zodat de Directie aan kon nemen, dat de meerderheid van de arbeiders liever op 5 Mei wilde werken om daardoor een snipperdag over te houden. Aldus werd besloten.

Op de Zaterdag voor 5 Mei hebben zich toen plotse-ling nog een aantal mensen voor een snipperdag opgegeven, terwijl er zelfs 6 zonder nader bericht op 5 Mei weggebleven zijn. In totaal hebben 70 arbeiders op 5 Mei niet gewerkt, hetgeen voor het bedrijf zeer nadelig is geweest.

De Kern is het met de Directie eens, dat op deze wijze het bespreken door de Directie met de Kern, van een dergelijke aangelegenheid, weinig zin heeft. De Kern zal de 6 arbeiders, die helemaal zonder voorkennis weggebleven zijn, op het verkeerde van hun optreden wijzen.

2. De Directie deelt mede, dat er, bij wijze van proef, een regeling ingevoerd zal worden, waarbij arbeiders bij ziekte gedeeltelijke vergoeding van hun wachtdagen kunnen ontvangen. Deze regeling werd op 9 Mei 1947, volgens onderstaande tekst, bekend gemaakt:

„Ca. 2 maanden geleden heeft de Kern ons verzocht in overweging te nemen of het bedrijf enige vergoeding kan geven over de wachtdagen bij ziekte.

Als argument werd hierbij door de Kern naar voren gebracht, dat de financiële nadelen, verbonden aan het ziekzijn, dikwijls mensen er toe brengen toch naar de fabriek te komen, hoewel zij eigenlijk niet geheel fit zijn.

Daarnaast is de tegenwoordige verhouding tussen het inkomen en de kosten van het levensonderhoud van die aard, dat het derven van het inkomen over één tot drie dagen tot moeilijkheden kan leiden.

Aangezien wij de redelijkheid van deze argumenten erkennen, hebben wij bij andere bedrijven geïnformeerd naar gebruikelijke oplossingen voor dit probleem.

Gebruik makende van de gewonnen inlichtingen hebben wij een regeling uitgewerkt, die wij op

7 Mei met de Kern hebben besproken. Wij verwachten dat, met de medewerking van alle arbeiders, op deze wijze de bovengenoemde moeilijkheden voor een groot deel opgelost kunnen worden.

Onderstaande regeling willen wij nu per 1 Mei 1947 doen ingaan om in de komende maanden te zien of deze proef als geslaagd te beschouwen is.

Regeling voor gedeeltelijke vergoeding van wachtdagen bij ziekte.

Ingaande 1 Mei 1947 stelt het bedrijf maandelijks een bedrag van f 75,— beschikbaar voor gedeeltelijke vergoeding van wachtdagen bij ziekte. Arbeiders, die één of meer dagen ziek zijn en **werkelijk ernstig gedupeerd worden** door inkomstenverlies over de wachtdagen, kunnen bij de Kern hun moeilijkheden uiteen zetten en een vergoeding aanvragen.

De Kern beslist of een vergoeding op zijn plaats is en zo ja, voor welk percentage van het gederfde inkomen (max. 80%).

De beslissing van de Kern wordt aan den heer Prins doorgegeven, die de boekhouding uitbetaling van de vergoeding opdraagt.

Het totaal van de vergoedingen mag per maand de f 75,— niet overschrijden.

Het bedrag van f 75,— hebben wij berekend, door de ziektemeldingen in 1946 na te gaan en aan te nemen dat niet 80% van het inkomen, maar gemiddeld 50% voor vergoeding in aanmerking komt.

Wij hopen, dat deze proefregeling een succes zal blijken te zijn en dat de Kern, in dit moeilijke werk bijgestaan door alle arbeiders, misbruik zal weten te voorkomen.

De Kern maakt ons tevens opmerkzaam op de mogelijkheid om zich, tegen een geringe vergoeding te verzekeren tegen de inkomstenderving van 20% bij langere ziekte.”

3. De Boeff vraagt of het gederfde inkomen, bij bezoek aan het spreekuur van den huisarts, gedeeltelijk vergoed zou kunnen worden.

De Directie antwoordt hierop, dat deze kwestie al eerder ter sprake is gekomen. De grote moeilijkheid is hier weer dat er zo gemakkelijk misbruik van gemaakt kan worden. Een vergoeding zou alleen te rechtvaardigen zijn, indien de zekerheid bestond dat **iedereen** zijn bezoek aan den dokter met zo weinig mogelijk tijdverlies tracht af te werken. Voorlopig wil de Directie hier nog niets aan doen en eerst eens afwachten welke ervaringen opgedaan worden met de vergoeding van de wachtdagen.

Spaarfonds en Boetenpot

Saldo Spaarfonds per 1 Mei 1947 f 5.039,53.

Momenteel wordt er door 73 leden van ons personeel gespaard.

Saldo Boetenpot per 1 Mei 1947 f 229,06.

A. DE BRUIN.

Machine no. 358

Het is mij een genoegen in de „Fabrieksfluit” enige mededelingen te kunnen doen betreffende de Raskin-excenterpers.

Deze machine is gekocht op de voorjaarsbeurs te Utrecht 1946.

De firma Laagland had nog één pers beschikbaar, welke reeds in Juli 1946 geleverd kon worden.

De heer Van Osselen vond dat prachtig en tot kopen werd besloten.

Maar, zoals dat met de meeste leveringen uit het buitenland gaat, eerst 9 maanden na de afgesproken tijd werd de pers geleverd, zodat half April 1947 de machine in gebruik genomen kon worden.

De maximum-druk is 120 ton (120.000 kg), aantal slagen 60 per minuut, tafelopervlak 900 x 630 mm. Wat wil dat zeggen 120 ton druk?

Voor niet-ingewijden is het misschien aardig enige afmetingen te noemen, waarbij een druk van 120 ton nodig is.

Om 1 mm² normaal plaatijzer af te snijden is nodig 40 kg. druk. Een gat snijden in een plaat van 2 mm. dikte van bv. 375 x 375 mm., totale snijlengte is dan 4 x 375 mm. = 1500 x 2 mm. = 3000 mm². 3000 x 40 kg. = 120.000 kg. = 120 ton.

Nog een voorbeeld: schijven ponsen van 10 mm. dik plaatijzer 95 mm. diam. Snijlengte is 298 mm., plaatdikte 10 mm. 298 x 10 mm. = 2980 mm.² x 40 kg. = 119.200 kg. = 119,2 ton.

Zoals U ziet, zijn er zeer veel mogelijkheden.

Ook de artikelen, die voorheen naar Metawa gestuurd werden, kunnen met deze machine uitgevoerd worden. Uit bovenstaande blijkt, dat deze machine een belangrijke aanwinst is.

Met de hoop, dat de machine het volle aantal uren zal draaien, die voor een spoedige afschrijving nodig is, wil ik besluiten.

J. HARKINK.

De organisatie van ons bedrijf

In de afgelopen jaren zijn er nogal wat wijzigingen aangebracht in de functieverdeling in ons bedrijf. Wij achten het wel van belang hier eens nader op in te gaan door U in de eerste plaats iets te vertellen van de algemene ontwikkelingsgeschiedenis op dit gebied en, in aansluiting daarop, hoe de toestand op het ogenblik in onze fabriek is.

Bij beschouwing van de achter ons liggende organisatorische wijzigingen zien wij nl. dat ons bedrijf dezelfde ontwikkeling doorgemaakt heeft, die vrijwel alle middelgrote en grote bedrijven in geïndustrialiseerde landen hebben doorgemaakt.

Wat was het kenmerkende in de functieverdeling in vrijwel alle fabrieken van ca. 40 jaar geleden?

Wij zien, dat toentertijd elke groep werknemers geleid werd door één chef (dat kan een voorman, baas, hoofdbaas, boekhouder, chef van het kantoorpersoneel

enz. zijn). Deze chefs stonden weer groepsgewijs onder een hogere chef enz. tot aan de directie van het bedrijf. Het principe van deze organisatievorm is, dat elke chef **alle aangelegenheden** in het werk van zijn ondergeschikten behandelt. De werknemers hebben dus alleen met hun directe chef te maken en met niemand anders.

In de afgelopen tientallen jaren is er, overal in de wereld, gezocht naar middelen om de productie te verhogen en de productiekosten te verlagen. Het bleek al spoedig, dat er op dit gebied enorm veel te bereiken viel. Men ging wetenschappelijke studies maken van werkmethodes, men ging onderzoeken onder welke omstandigheden het voordelig zou zijn moderne machines aan te schaffen en aan welke eisen deze machines dan moesten voldoen. Men onderzocht de gebruikte grondstoffen en materialen en zocht naar betere en goedkopere. Men ging systemen opbouwen, waarmede men een zo goed mogelijk overzicht verkreeg van de gang van het werk in het bedrijf en men trachtte de werkvoorbereiding zodanig te verbeteren, dat de verschillende bewerkingen zo ongestoord mogelijk zouden kunnen verlopen. Door het steeds ingewikkelder worden van de productie moest men systemen opbouwen om verder vooruit te kunnen zien, ten einde in staat te zijn moeilijkheden tijdig op te lossen om daarmee storingen te vermijden.

Zo begonnen zich langzamerhand bepaalde gebieden in de bedrijfsorganisatie af te tekenen waar bepaalde mensen, met de daarvoor vereiste eigenschappen zich op specialiseerden, d.w.z. er een bijzondere studie van maakten.

Men ziet hier dezelfde gang van zaken als bij de ontwikkeling van den vroegeren ambachtsman tot den tegenwoordigen gespecialiseerden vakman. De moderne vorm van bedrijfsorganisatie is afgedwongen door het ontstaan van gespecialiseerde vakarbeiders en specialisten op het gebied van de werkvoorbereiding. Tegenwoordig aanvaardt men als normaal dat al het laswerk door een bekwaam lasser verricht wordt, maar men vindt het soms nog overdreven een bepaalde persoon aan te stellen voor het maken van tarieven, hoewel dit in de grond precies hetzelfde is.

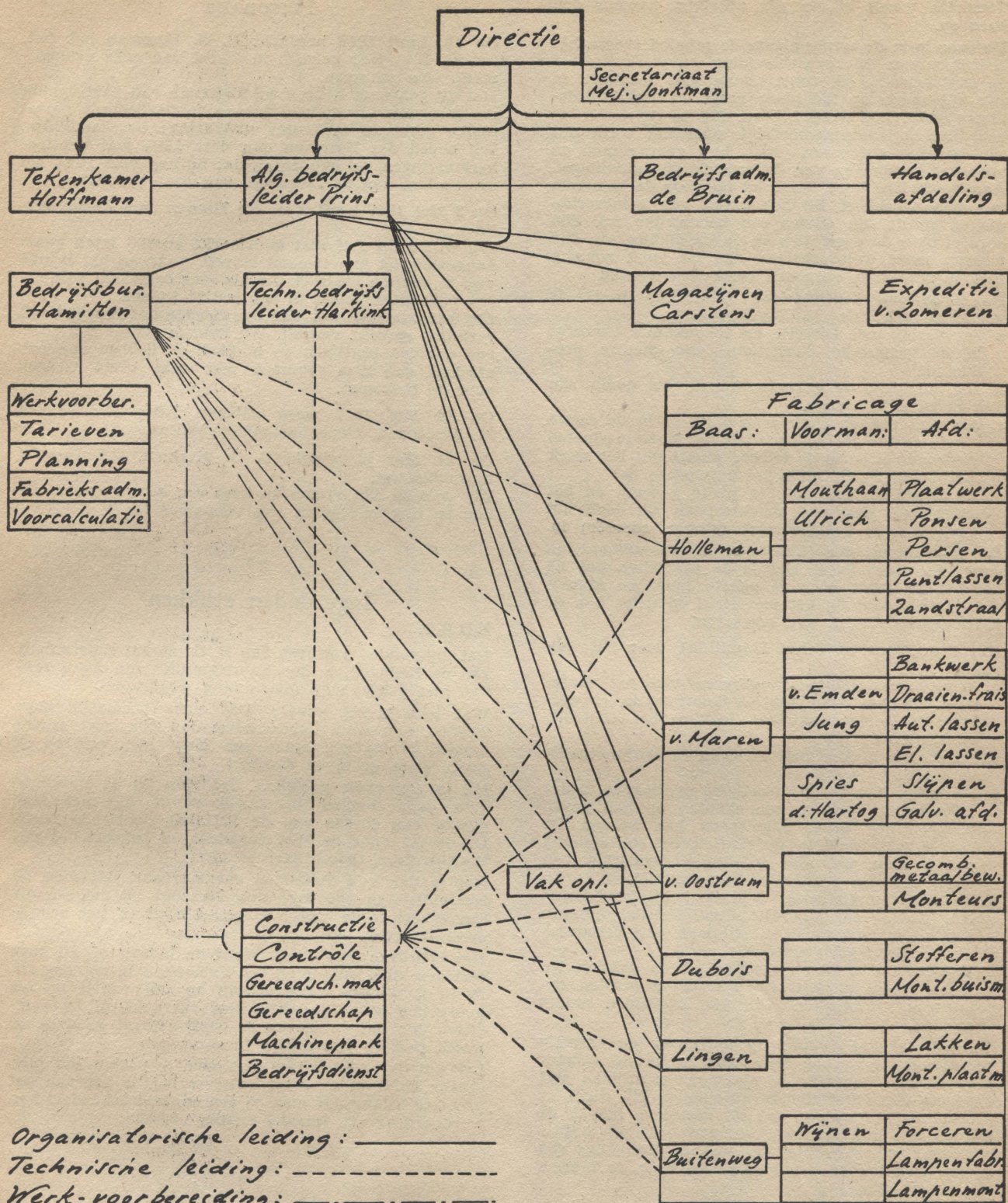
Het gehele proces, van het aanvaarden tot en met het afleveren van een order, is door het bovenstaande veel ingewikkelder geworden. De specialisten worden verantwoordelijk gesteld voor hun eigen arbeidsterrein (evenals de lasser!). De specialisten krijgen bevoegdheden, maar hebben tevens de verplichting hun werk in innige onderlinge samenwerking te verrichten. Men begrijpt dat hiermede in het algemeen hogere eisen worden gesteld aan de betrokken personen, het „ploegverband” wordt belangrijker.

De verhouding directie-bedrijfsleider-hoofdbaas-baas-voorman-werkman is doorkruist door de bevoegdheden van specialisten. Men heeft een taakverdeling volgens de functie verkregen.

In ons bedrijf heeft zich iets dergelijks afgespeeld. Werkzaamheden, die vroeger door één persoon werden verricht, zijn over verschillende personen verdeeld, met als hoofdzakelijk doel iedereen de gelegenheid te geven zich op een bepaald gebied te concentreren om zodoende „er uit te halen wat er in zit”. Men moet het echter niet te eenvoudig zien. De verschillende werkzaamheden zijn meestal niet strikt van elkaar te scheiden. Er kunnen zich problemen voordoen die uitdrukkelijk door twee „specialisten” opgelost moeten worden. Voor de algemene gang van zaken kunnen slechts goede resultaten bereikt worden indien elk lid van ons personeel de belangen van zijn eigen taak ondergeschikt maakt aan die van het gehele bedrijf.

Aangezien deze moderne organisatievorm in de fabricage-afdelingen meer voorkomt dan in de andere afdelingen van ons bedrijf laten wij hieronder een schema volgen van de functieverdeling voor de fabricage.

Daarna geven wij een korte toelichting op de, in deze fabricage-afdelingen voorkomende functies.

Fabricage:

1. **Elke arbeider** moet er het zijne toe bijdragen dat de kwaliteit van onze producten op een steeds hoger peil komt en dat de productie zo goed mogelijk verloopt.
De arbeiders kunnen elkaar het werk lichter maken en zij kunnen, door zich te voelen als verantwoordelijk onderdeel van het geheel, medewerken aan het bereiken van goede resultaten.
Tenslotte dienen zowel de arbeiders als de voor-

mannen en bazen te beseffen dat het opvoeren van de vakbekwaamheid een van de beste middelen is tot het bereiken van goede fabricageresultaten.

2. **De voorman** is de technisch meest bekwame man in zijn groep. Zijn voornaamste taak is het geven van technische aanwijzingen. De beste voorman is hij, die voortdurend tracht de vakbekwaamheid in zijn groep te verbeteren en die tevens voor het begin van elke bewerking zorgt dat storingen tijdens het werk tot een minimum beperkt blijven.

Tenslotte treedt hij, in zijn afdeling, namens den baas op.

3. **De baas** is in de eerste plaats de schakel tussen het bedrijfsbureau (werkvoorbereiding en werkuitgifte) en de fabricage. Hij zorgt ervoor, dat het werk in zijn afdelingen op tijd klaar komt en dat de afdelingen voldoende werk hebben. Hij is tegenover de bedrijfsleiding verantwoordelijk voor het werk dat zijn mensen uitvoeren, voor hun gedragingen en voor het handhaven van de orde in zijn afdelingen. Aan de andere kant komt hij op voor de belangen van zijn arbeiders. Bij het geven van loonsverhogingen speelt zijn advies een belangrijke rol. Zijn oordeel over de prestaties en de toewijding van zijn mensen moet weloverwogen zijn en moet zonodig met de betrokken personen besproken worden.
4. **De technische bedrijfsleider** (Harkink) heeft de volgende taak:
 - a. In overleg met Directie en tekenkamer verzorgt hij de technische constructie van nieuwe producten.
 - b. Hij ontwerpt de gereedschappen, die nodig zijn voor onze fabricage.
 - c. Als chef van de controle ziet hij er in de eerste plaats op toe dat de kwaliteit van onze producten voldoende is en in de tweede plaats dat het werk uitgevoerd wordt zoals het ontworpen is.
 - d. Hij houdt toezicht op het juiste gebruik en het onderhoud van ons machinepark en deelt het werk van de bedrijfsdienst (stoker, corveër) in.
5. **De magazijnmeester** (Carstens) is verantwoordelijk voor alle magazijnen. Het is de bedoeling, dat hij het beheer krijgt over de aparte knip- en afkort-afdelingen, zodat hij het materiaal op maat aan de fabricage-afdelingen kan afleveren.
6. **Het bedrijfsbureau** (chef Hamilton) doet het volgende:
 - a. Werkvoorbereiding. Reserveren van het materiaal. Mappen voor fabriek klaarmaken (bewerkingsstaat - materiaalstaat - loonkaarten - controle-stroken).
 - b. Tijdstudies maken voor tarieven en werkmethodeverbetering.
 - c. Planning. Met bazen levertijden overleggen, zodat de afdeling Verkoop aan cliënten op kan geven wanneer een order afgeleverd kan worden. De hoeveelheid werk in de fabriek op een zodanig peil houden, dat alle afdelingen behoorlijk van werk voorzien zijn (fabriekscapaciteit).
 - d. Fabrieksadministratie. Tijdschrijverij, rentekaarten, ziekte- en ongevallenadministratie, administratie bij aannemen en ontslaan van personeel, distributieaanleggenheden.
 - e. Voorcalculatie. Met gegevens uit de fabriek bepalen welke prijzen onze producten moeten opbrengen. Resultaten van alle afgelopen orders nagaan.
7. **De bedrijfsleider** (Prins) is tegenover de Directie verantwoordelijk voor alles wat er in de fabriek gebeurt. Hij bespreekt de algemene richtlijnen met de chefs der verschillende afdelingen. Hij dient er vooral voor te zorgen dat de personen, die in de fabriek een min of meer verantwoordelijke positie bekleden, op de hoogte zijn van de bedoeling van de maatregelen en bepalingen, die voor de fabriek van belang zijn.

Met het bovenstaande hebben wij de voornaamste werkzaamheden der verschillende functionarissen op willen noemen. Geheel volledig zijn deze omschrijvingen vanzelfsprekend niet.

A. PRINS.

Na het schrijven van het bovenstaande kreeg ik nr. 3, jaargang 17 van het Tijdschrift voor Efficiency en Documentatie in handen, waarin op blz. 26 een artikel staat over „Taaken opleiding van toezichhoudende en leidinggevend functionarissen” van J. Huiskamp, dat interessant kan zijn voor hen, die voor dit onderwerp belangstelling hebben.

A. P.

Personalia

Op 15 April 1947 herdacht B. G. Bossman het feit, dat hij 12½ jaar geleden in dienst van onze vennootschap was gekomen.

Met dit jubileum hebben wij Bossman van harte geluk gewenst, terwijl wij hem tevens de roodlederen portefeuille (ditmaal in bruine uitvoering) overhandigden. Wij hopen dat Bossman aan deze 12½ jaar prettige herinneringen zal hebben en dat hij nog vele jaren zal meewerken aan de fabricage van onze producten.

Op 2 Mei 1947 heeft Van der Heeden onze dienst verlaten.

Wij willen dit feit niet ongemerkt voorbij laten gaan, aangezien het hier iemand betreft waaraan het bedrijf veel te danken heeft en die als zeer bekwaam vakman een bijzondere plaats in ons bedrijf innam.

Dat het ons spijt dat Van der Heeden het bedrijf heeft verlaten, spreekt vanzelf. Wij kunnen echter zijn redenen daartoe begrijpen en billijken en hebben dan ook afscheid van hem genomen met onze beste wensen voor de toekomst.

Op 14 Mei 1947 werd geboren Rita, dochter van M. Mouthaan. Onze hartelijke gelukwensen!

Op 24 Mei j.l. vierde S. J. Kerkhof zijn 25-jarig huwelijksfeest.

Wij wensen zijn vrouw en hem een aangename feestdag en nog vele jaren van voorspoed toe.

De Directie.

Ingezonden stukken

E.H.B.O.

Het ingezonden schrijven van B. C., en het onderschrift van de Redactie, in de „Fabrieksfluit” van April 1947 kan niet geheel mijn instemming wegdragen.

Wat toch is het geval? Dat men behandeld moet worden, aan welk lichaamsdeel dan ook, met schone handen is logisch. Maar dan moet men ook op de juiste wijze geholpen worden!

Mij is nog nooit gebleken, dat men bij de tijdschrijvers door iemand behandeld wordt, die met goed gevolg een cursus van de E.H.B.O. doorlopen heeft. Dit is n.l. door de Wet verplicht, al behoeft dat natuurlijk geen tijdschrijver te zijn.

Het is dan ook volkomen verklaarbaar, dat men bij een vuiltje in het oog, zich vervoeft bij diegene die een zekere mate van handigheid bezit in het verwijderen daarvan.

Het schrijven van B. C. wekt de indruk of als men met een vuile vinger bij den getroffen in het oog zit. Niets is minder waar, terwijl bij een vuiltje op het hoornvlies men dit geheel niet aanraakt, of bij vastzitten van het vuiltje op de oogbol direct geadviseerd wordt zich bij den dokter te vervoeft.

Let wel, ik probeer hier niet goed te praten, dat men elkaar helpt in de fabriek, maar m.i. is het van het grootste belang dat men bij een ongeval behandeld kan worden door een **terzake kundig** persoon.

H. A. VAN EMDEN.

Puzzle

Uitslag van puzzle no. 2.

Onder de inzendingen waren 8 goede oplossingen. De inzenders hiervan waren: M. J. J. Uphof, J. D. Peterse, D. J. van Kranenburg, R. H. G. Knippenburg, A. van Veen, G. Kok, C. Smits en J. J. van Gelderen. Zij kregen ieder 1 punt toegewezen. Onder hen, die het hoogst aantal punten hadden, werd de prijs verloot. De prijs (bestaande uit een kalenderstandaard) viel aan R. H. G. Knippenburg.

J. de Boef heeft zich met deze verloting belast.

DE FABRIEKSFLUIT

MEDEDELINGEN VOOR HET PERSONEEL
VAN
GISPEN'S FABRIEK VOOR METAALBEWERKING N.V.

VOORLOPIGE REDACTIE: W. CARSTENS, M. MOUTHAAAN, A. PRINS.

JUBILEUM-NUMMER

ROTTERDAM

10 Dec. 1934

CULEMBORG

10 Juni 1947

Op 10 Juni 1947 was het 12½ jaar geleden dat ons bedrijf van Rotterdam naar Culemborg verhuisde. Zo dikwijls hebben wij al verhalen gehoord over de Rotterdamse tijd en ook over de verhuizing naar Culemborg.

Wij hebben nu aan alle leden van ons personeel, die deze verhuizing geheel of gedeeltelijk hebben meegemaakt en die dus langer dan 12½ jaar in dienst van de N.V. zijn, gevraagd hun herinneringen aan het najaar van 1934 voor „de Fabrieksfluit” op papier te zetten. Het resultaat overtrof onze stoutste verwachtingen!

Dit is het soort medewerking die wij als redactie nodig hebben en waarvoor wij dan ook zeer erkentelijk zijn.

Hieronder vindt U de pennevruchten van onze „oude garde”, en wel in een zodanige omvang dat het verschijnen van een speciaal Jubileum-nummer noodzakelijk werd.

U zult echter zien dat de artikels niet ondertekend zijn maar genummerd. De redactie stelt namelijk een prijs beschikbaar voor het lid van ons personeel dat, binnen een week na het verschijnen van dit nummer, het beste antwoord geeft op de vraag: „wie schreef de verschillende artikels?” U behoeft dus slechts een lijstje in te leveren met de nummers en daarachter de vermeende schrijvers.

De Redactie.

„Overpeinzingen van een Rotterdammer”

1. 't Is dus 12½ jaar geleden dat „we naar Culemborg gingen”. Deze 4 woorden zijn in de laatste jaren spreekwoordelijk gebruikt: de betekenis hing af van de toon en den man die ze uitsprak.

Onwillekeurig denken we een ogenblik aan alles wat voorbij is. De fabriek in Rotterdam, alles wat we daar maakten en weer lieten schieten, als de aardigheid er af was. Kunstsmeedwerk, houten meubelen, koperwerk, lichtbakken, stalen ramen, rolluiken, bronzen puien, gisolampen, stalen meubelen. Dan de debacle. De zaak was te groot of te klein, hoe je 't noemen wilt. Nieuwe directeur, weer puien, gisolampen, telefoencellen, stalen meubelen — stop — Culemborg — nieuwe fabriek te Culemborg.

Zes jaar lang plannen voor een nieuwe fabriek — laden vol tekeningen. Dan is het plotseling besloten: mooie fabriek, mooie omgeving. Veertien dagen voor we verhuisden mochten enige oudgedienden (als je 15 jaar ergens werkte behoorde je tot de inventaris) mee om het dorp te bekijken. Later hoorden we dat het een stad was.

Toen we half December in Culemborg kwamen, vertelden we elkaar dat het hier in de zomer zo mooi was. Sommige dachten zelfs dat ze nu goedkoop kersen konden eten! Voorlopig zagen we niet anders dan de op z'n kop staande zwaan in het water van de Triosingel. Een der vrouwen vond de verhuizing naar Culemborg reden tot echtscheiding.

Na een jaar of drie was er iemand, een Amsterdammer, die niets vuriger wenste dan het te mogen beleven dat

de vredige Triosingel met zijn mooie bomen afbrandde en de Markt erbij en vorige week zei iemand uit de fabriek in alle ernst dat dit 12½-jarig jubileum aanleiding was voor een „stille omgang”. Het was misschien niet helemaal juist, maar ik begreep wat hij bedoelde.

In het begin waren we vol plannen, de voetbalvereniging, de zangvereniging „t Gisobolletje”, enz. Al die wilde plannen zijn natuurlijk wat bezonken, maar iets goeds is er toch uit overgebleven, n.l. de stevig gefundeerde personeelsvereniging Gisona met als hoogtepunt de jaarlijks terugkerende zwemwedstrijd.

Er is veel gebeurd en veel veranderd sinds we in Culemborg zitten. Jubilea zijn gevierd, soms in besloten kring, soms in vol ornaat ten aanschouwe van alle werkers. De directeurs jubileerden, we gaven den één een album, den ander een zeilschip en de fabriek een bronzen bord. Er zijn tantièmes uitgekeerd (moest je vroeger om komen) en rode portefeuilles rondgedeeld. We hebben een schaftlokaal gekregen en een bibliotheek, een nieuwe loods met spreekgestoelte. Expeditie en Witte Huis met radio. Kantoren vol „meggies” en een Vakschool. Een eigen fabriekscourant (jammer van de fluitige naam) en een bedrijfsbureau. Persen, ponsen, schaaf-, draai- en buigbanken. Een lakkerij volgens „Modern Times” en wij voelen ons nog steeds diep ongelukkig als de concurrenten iets beter doen.

Werken kunnen we nog, en zo nodig overstag gaan.

Als we de eerste plaatijzeren kast bekijken die we in Rotterdam maakten en de nu vervaardigde stalen bureaux! Weliswaar maken we er veel te weinig, maar dat komt nog.

In de verbloemde strijd tussen werkgever en werknemer is nog al wat gewijzigd: voorheen ging een ontslag nog al vlót, nu hebben wij een fabriekskern, vacantie en een mooi in vakjes verdeeld arbeidsterrein (zie vorige fabrieksfluit!)

Sommigen denken nog wel met enige weemoed aan Rotterdam, vooral nu de oude stad half is platgebrand en wij niet meedoen met opbouwen. Laten we het maar bekennen, we voelen ons nog wat onwennig, maar passen ons toch al aardig aan bij de landelijke manieren; wij lopen toch ook al niet meer zo hard en we begrijpen langzamerhand dat het niet veel verschil maakt of je het nu of morgen doet! Het personeel kan in 't algemeen goed met elkaar opschieten. 't Komt wel eens voor dat ze het met elkaar eens zijn, vooral als we het over de betekenis hebben van „zonder aanzien des persoons” wat bij de Culemborgse neringdoenden nogal van belang is.

Natuurlijk zijn er verschillen. Een Rotterdammer heeft als regel een grote mond en weet overal wat op aan te merken, daarentegen is een Culemborger begaafd met een melodieuze zangerig Gelders dialect en weet z'n bezwaren onder vrienden te verwerken.

Ondanks alles zijn er toch nog een 15 Rotterdammers over.

2. 12½ Jaar geleden zijn wij uit Rotterdam vertrokken naar Culemborg, toen kreeg ik een woning in de Leliestraat.

Mijn vrouw en 5 dochters wilden eens heel vlug die woning schoon gaan maken.

Een van mijn dochters begon in de schuur en toen zij klaar was smees zij het vuile water in de W.C., maar zij stond met grote ogen te kijken want er liep meer vuil uit dan dat zij er in gesmeten had. Wat was namelijk het geval? Het was een ton die daar stond en dat had zij nog nooit gezien.

Zij dacht dat het doorlopend was.

Toen moest zij weer opnieuw beginnen.

Verhuizing Rotterdam—Culemborg

Geachte Redactie,

3. Met genoegen wil ik van de mij geboden gelegenheid gebruik maken U mijn belevenissen mee te delen betreffende die verhuizing.

Reeds enige jaren in Rotterdam als magazijnmeester werkzaam, werd ons op zekere dag de keus gelaten om wel of niet mee naar Culemborg te verhuizen en aangezien het magazijn op dat moment juist vooral administratief in de goede richting begon te werken, voelde ik persoonlijk er wel wat voor, maar... met m'n vrouw was dat helaas niet het geval, aangezien wijzelf pas enige maanden tevoren verhuisd waren van het Noorden naar het Westen van Rotterdam, waar ik dan dichter bij de fabriek zat.

Ik bleef echter volhouden dat ik het goed naar mijn zin had en Culemborg niet zo ver van Rotterdam lag, want thuis dachten ze eerst dat ik Kalundborg, dat radiostation, bedoelde.

Dus toen zij wisten dat het maar een goed uur reizen was en wij naar de Betuwe gingen, liepen de kinderen het water al uit de mond bij de gedachte aan kersen, appels en peren.

Na het kantoor dus mededeling gedaan te hebben, dat ze op mij ook konden rekenen met de verhuizing vertrok ik met vrouw, zoon en twee dochters op een triestige Novembervormorgen, nadat mijn huisraad al met de auto onderweg was, van het goede oude Rotterdam, met achterlating van een grote familie en vele kennissen, waarvan er veel op het station aanwezig waren om afscheid van ons te nemen.

In Culemborg aangekomen zijnde, waar ik reeds een huis gehuurd had, was het toen wij daar in de Kleine Kerkstraat aankwamen gewoon een wedloop van bakkers, melkboeren, slagers enz. om ons tot hun cliënte te mogen rekenen.

Intussen was de verhuishwagen gekomen en nadat die uitgeladen was, kwam baas Harkink eens kijken hoe wij het maakten en nam ik de sleutels in ontvangst

met de mededeling dat mijn zoon ook voorlopig op het magazijn kon helpen, want later is hij op de meubelmakerij gegaan.

Zo bleven er de eerste weken geregeld grote vrachtauto's uit Rotterdam komen, welke onder toezicht van den Heer Hoffmann en baas Harkink gelost werden en intussen bracht ik het magazijn op orde, wat ik graag altijd door had willen blijven doen.

Daar ik er op regel en stiptheid gesteld ben, was het dan ook een zware slag, ook financieel, dat ik mijn werk door ziekte niet meer kon doen zoals vroeger. Gelukkig voel ik mij thans weer helemaal fit en wij denken altijd maar zo, wie weet waar het goed voor geweest is, dat wij hier naar Culemborg zijn gegaan, of, wie weet wat ons in Rotterdam overkomen was tijdens de oorlog, dus laten wij toch dankbaar blijven dat wij er zo goed zijn afgekomen en nog allemaal bij elkander zijn.

Verder hoop ik nog vele jaren in goede gezondheid mijn werk te kunnen blijven volhouden en al zijn wij hier al goed bekend in Culemborg, wij verlangen nog steeds naar Rotterdam.

4. Toen ik de Fabriek in Culemborg zag, kon ik niet anders zeggen dan dat het een goede vooruitgang betekende. Het was, wat ruimte en licht betrof, een grote verbetering.

Na eerst een tijdje in Urecht gewoond te hebben kwam in Culemborg een woning beschikbaar. Hiermede kwam tevens voor mij de kans om naar hartelust te kunnen tuinieren. Ik had dat altijd graag gedaan en vind het een mooie besteding van vrije tijd.

Toen de fabriek destijds tuintjes beschikbaar stelde was ik daar dan ook direct bij. Namen wil ik niet noemen, maar de prestaties van mijn medetuiniers, de goeden uitgezonderd, waren geweldig. In elk geval, het onkruid stond er bij hun altijd best bij, evenals de sla..... op manshoogte!

Naar Culemborg

5. Als inleiding volgt eerst een artikel uit het „Rotterdams Nieuwsblad” van 5 October 1934:

„Gispen's Metaalfabriek verdwijnt uit Rotterdam.

Overplaatsing naar Culemborg.

Waarschijnlijk 1 December a.s.

Gispen's Fabriek voor Metaalbewerking N.V. aan de Voorhaven 101 gaat uit Rotterdam verdwijnen. Het bedrijf was gevestigd in een combinatie van oude panden, waarin moeilijk kon worden gewerkt temeer, naarmate dit modern bedrijf van stalen meubelen en lampen enz. zich uitbreidde. Er moest worden uitgekeken naar een nieuwe fabriek met een doelmatige ruimte en veel licht, dat het artistieke product eigenlijk ook eischt.

Te Rotterdam en in de omgeving bleek geen geschikte ruimte te vinden en allerlei omstandigheden deden het oog vallen op Culemborg, waar de voormalige Fax-fabriek kon worden gekocht, die drie jaar geleden door brand werd verwoest en opnieuw werd opgebouwd volgens de modernste eischen. De ligging bleek uitermate geschikt in het centrum van het land en mede vormden een factor de lagere loonen in Culemborg ten opzichte van Rotterdam, want nu men stalen meubelen en dergelijke in massa wil gaan fabriceren, speelt het loon in den prijs van het product een voorname rol. Aldus verhuist de fabriek van Gispen, die hier aan ongeveer honderd menschen werk gaf, naar Culemborg. Het personeel van de teekenkamer gaat mee, alsmede het grootste gedeelte van het kantoorpersoneel en de kern van de werklieden. Reeds geruimen tijd is men bezig met de voorbereiding van de verhuizing, die volgens de voorloopige verwachting op 1 December a.s. een feit zal zijn. Op 1 Juli j.l. was het bedrijf van de Fax-fabriek wegens gebrek aan orders stopgezet, zodat men thans rustig aan de verhuizing kan werken. De toonkamer van Gispen aan den Mauritsweg blijft hier gevestigd.

Intusschen is het voor Rotterdam niet prettig dat een bedrijf, dat men krachtens zijn aard toekomst mag voorspellen, Rotterdam den rug toekeert. Maar Culemborg met zijn centrale ligging in ons land en lagere loonen dan in de groote stad blijkt voordeeliger. Wanneer het er om ging een gunstige plaats voor de fabriek te vinden met het oog op export naar het buitenland overzee, zou toch nog eerder de haven van Amsterdam dan van Rotterdam in aanmerking komen, want het is een typisch verschijnsel dat Amsterdammers meer gevoelen voor het staal in de woning dan de Rotterdammers. De Rotterdammer staat over het algemeen bekend als iemand, die gevoel heeft voor den nieuwen tijd, omdat Rotterdam nog zoo'n jonge stad is, maar Amsterdam heeft in Zuid een zeer uitgebreide moderne woonwijk, waar staal in de woningen zeer welkom blijkt.

Overigens is de export overzee nog niet zó groot, al zouden stalen meubelen voor de tropen zeer geschikt zijn. Weliswaar gaat gewoon verchroomd staal in de tropen — Nederlandsch-Indië — toch nog doorroesten, maar door een speciale bewerking is dit euvel te verhelpen. Een bezwaar zijn echter nog de hooge transportkosten, waardoor het product in Indië bijna tweemaal zooveel moet kosten. Al deze factoren zijn aanleiding geweest met de fabriek van Rotterdam naar Culemborg te verhuizen, in welke gemeente men zeer verheugd is met de komst van Gispén."

Deze reeks van oorzaken had als gevolg dat het gezin, om precies te zijn op Zaterdag, 14 December 1934 startte voor de trek naar Culemborg.

Dat vooraf menige discussie nad plaats gevonden is begrijpelijk. Het werd aangevoeld als een heel avontuur! Ik had het geluk om mij meteen in Culemborg te kunnen vestigen en zo arriveerde het gezin op Zaterdagmiddag bij het „blauwe huis". Zo stond het tenminste in Culemborg bekend.

Dat we toen nog in een „andere" tijd leefden, deed zich kenmerken door een veldslag van bakkers, melkboeren, kruideniers, enz., die, direct bij aankomst, om de klandizie slag leverden.

Nauwelijks hadden wij de woning betrokken of..., ja,... „of je even op de fabriek wil komen?" Deze vraag werd die middag nogal eens gesteld, wat nogal critiek deed opleveren van het departement „Huishoudelijke Zaken".

Ik wil eindigen met de beste wensen voor het bedrijf, wat tenslotte toch ook voor ons een fundament kan zijn voor een goede welvaart.

Culemborg, 13 Juni 1947.

Mijnheer de Redacteur,

6. Op Uw verzoek dan een paar regels omtrent de verhuizing van de fabriek in 1934 naar Culemborg. Wat ik mij hiervan nog herinner, is de tijd dat ik met nog twee toenmalige collega's in Culemborg een kosthuis moest gaan zoeken. Toen wij in Culemborg aankwamen, zagen wij juist baas Harkink uit de fabriek komen. Toen hij ons zag aankomen zei hij spontaan: „Willen jullie ook even kijken?" Nu wij waren natuurlijk nieuwsgierig en gingen mee naar binnen. Ik moet zeggen de fabriek viel ons alles mee en die eerste indruk vergeet je niet gauw meer, al is er nu heel wat veranderd. Wat het verhuizen van de inventaris betreft, daar heb ik persoonlijk niets aan behoeven te doen, (gelukkig). Maar om nog even terug te komen op onze eerste reis naar Culemborg, toen wij weer op de Triosingel stonden na het bezichtigen van de fabriek, zijn we dan een kosthuis gaan zoeken, wat ons wonder wel gauw gelukte. Na nog wat met die mensen gepraat te hebben, zijn we maar weer met de terugtocht begonnen. Het waaide en regende die avond nogal en de beroemde Culemborgse verlichting gaf af en toe bijna de geest, en wij braken haast onze benen over de beruchte kinderhoofdjes op de Varkensmarkt. Ik zal nu maar niet de woorden herhalen die er toen gezegd zijn, want men moet altijd netjes blijven, maar

wij waren blij toen we weer in Rotterdam op de Hoogstraat liepen en wij bij Reese weer een biertje konden kopen. Oost West, thuis best, dachten we toen, maar het was nog maar van korte duur, weldra zouden we in Culemborg wonen.

Mijnheer de Redacteur, ik hoop enigszins aan Uw verzoek te hebben voldaan en eindig hiermede mijn geschrift met de gedachte: „Zaten we nog maar in Rotterdam".

7. Geachte Redactie, Met genoegen wil ik mijn gedachten terug laten gaan naar de tijd van de verhuizing Rotterdam—Culemborg. Van alle kanten wisten ze wat. Culemborg ligt in de rimboe een grote negerij, maar mensen die het weten konden zelden, het valt wel mee. In de eerste plaats waren allen zeer nieuwsgierig naar de nieuwe fabriek en de plaats Culemborg, hoewel velen er weinig voor voelden om Rotterdam te verlaten en achteraf bekeken weet ik niet wat het beste geweest zou zijn. Maar ja, veranderingen brengen nieuwe mogelijkheden en waarschijnlijk betere vooruitzichten voor diegene die meegingen. Dus vol goede moed stapte ik 17 December 1934 Zondagsavonds op de trein naar Culemborg. In mijn kosthuis aangeland werd ik met een wangehuil begroet door een grote herdershond, die ik de eerste dagen voorzichtigheidshalve maar uit de weg bleef want het kon hem niet schelen dat, als je hem een koekje gaf er aan dat koekje nog een paar vingers zaten. Maar we zijn toch spoedig goede maatjes geworden. De mensen waren zeer vriendelijk en ik werd reusachtig verwend. De eerste dag kreeg ik een grote fles melk, 2 eieren en een konijnenbout mee en verder elke dag 2 eieren en een fles melk en wat er normaal tussen twee sneedjes brood beleggen wordt, What a service! Mijn kostjuffrouw ging waarschijnlijk van de gedachten uit, dat beestje zal ik eens goed vetmesten. Eerst gingen we om de veertien dagen naar Rotterdam maar al spoedig werd het elke week. We reisden dan op een gezelschapsbiljet, allen in één coupé. Het waren werkelijk gezellige reisjes onder elkaar, de ene gekheid over de ander. Het hoogtepunt van de reis werd bereikt als het eindpunt in 't zicht was, dan stonden allen tegelijk op om de jas aan te trekken en koffer te pakken als je daar tenminste de gelegenheid voor kreeg, want de hele coupé stond op z'n kop en alles lag over elkaar. De eerste indruk die ik in Culemborg kreeg was, dat er in de nieuwe fabriek wel wat te bereiken was in de toekomst. Hoewel de tijdsomstandigheden verre van gunstig waren kreeg ik, naarmate de jaren verstreken, een geheel andere indruk die ik hier maar achterwege zal laten, dat behoort weer tot het verleden, we gaan nu vol goede moed een nieuwe twaalf en half jaar in en ik wil besluiten met te zeggen, dat, met den juiste man op de juiste plaats wij weer de toekomst hoopvol tegemoet kunnen zien in de komende jaren.
8. Van de fabrieksverhuizing naar Culemborg heb ik weinig gemerkt. Op Zaterdag verhuisde ons gezin zelf en Maandag waren wij alweer aan het werk in Culemborg. Zolang er nog geen woning in Culemborg te krijgen was, woonden we in Utrecht en reisden wij op en neer. Het was een ploegje van een man of 5—6 waarmee we dagelijks in de trein zaten en al waren het allemaal grote mannen, toch werd er veel plezier gemaakt. Toevallig moest ik eens, samen met de schildersbaas Jacobs, in een aparte coupé zitten, waar we in gezelschap kwamen van een boerin met haar dochter, die ons vertelden nog nooit eerder in een trein gezeten te hebben. (Het miste nogal en de locomotief floot voortdurend.) De boerin en haar dochter waren doodsbang voor een „aanrijding" en hebben de gehele reis met hun benen op de bank gezeten. Men had hun verteld dat bij een treinongeluk, de benen van de passagiers wel eens afgekneeld werden!

Toen wij in Utrecht in ons huis kwamen, stonden er twee wittebroden en twee flessen melk op de schoorsteen. De bakker, die hiervoor gezorgd had, bracht ons spoedig nog twee dozen gebak. Allemaal gratis! De melkboer gaf ons twee flessen room.

Na enige tijd namen wij toch maar een andere bakker, hetgeen ons de verontwaardiging van den huisbaas op de hals haalde.

Wat de ruimte betreft, was de overgang naar Culemborg een grote vooruitgang. In Rotterdam werkten wij zo'n beetje in de ingang van een garage. Hier in Culemborg kreeg de slijperij een aparte afdeling, die overigens nog wel eens voor andere doeleinden wordt gebruikt.

9. Toen ik in October—November 1934 voor mijn oude baas mijn dagelijkse wandeling naar het postkantoor maakte zag ik bij Schouten in de Tollenstraat een bulletin hangen. Daarop stond vermeld dat er een belangrijke industrie voor ons plaatsje naar Culemborg zou komen n.l.,:

„Gispen's fabriek voor Metaalbewerking N.V.”,
uit Rotterdam.

Daar Culemborg die tijd veel werklozen kende dachten velen hierin een uitkomst te zien.

Maandag 10 December 1934 zou de aanmelding zijn aan de fabriek.

Groot was de opkomst, zelfs zó dat de heer Hoffmann ze er één voor één in moest laten, daar men dan tenminste de kans behield dat baas Harkink op zijn plaats kon blijven zitten.

Wat dit betreft de verhuizingsmaand en aanmelding van werkkrachten.

Wie thans het bedrijf bekijkt buiten 12½ jaar geleden zal bemerken dat dit veel veranderd is. Ik herinner me tenminste dat we toen niet eens een ponsmachine hadden (thans 6). Ik geloof niet dat deze omscholing zo maar vanzelf gekomen is. Was het toen allemaal kunst, zoals smeedwerk, puien, enz. Thans zijn we haast zover dat de meccanodozen 6442 per postpakket naar Amerika gaan.

Al met al zijn we nu zover dat (na loting) alle gelukkige mannen en vrouwen hun broek op kunnen houden (zie aankondiging over bretels en elastiek). Arme personen die nog geen half jaar in dienst zijn. Op naar de drukknopen en veiligheidsspelden.

— Tot over 12½ jaar. —

10. Het is mij een groot genoegen een stukje in de Fabrieksfluit te mogen plaatsen.

Het is nu 12½ jaar geleden, dat ik in dienst ben getreden. In de fabriek was nog niets geplaatst, alles moest nog aangevoerd worden uit Rotterdam. Ons eerste werk was dus de gereedschappen e.d. plaatsen.

Zo zachtjes aan kwam de fabriek echter op toeren en als ik op de nu afgelegde weg terugkijk, herinner ik mij zware jaren. Denk eens aan de „moffenjaren”, hoe het toen gestaan heeft met de machinerieën! Maar gelukkig, die heeft de fabriek toch nog weten te behouden, wat zeer zeker een groot voordeel betekende en voor de fabriek en voor het personeel.

Tot slot dank ik den Directeur Van Osselen voor de erkentelijkheid mij betoonend op mijn 12½ jarig jubileum en voor de aanbidding van een portefeuille.

Ik dank de Redactie voor de verleende plaatsruimte.

Aan de Redactie van de „Fabrieksfluit”

11. Aangenaam is het mij enige regels te mogen schrijven betreffende de verhuizing van ons bedrijf in 1934 van Rotterdam naar Culemborg. Reeds lang was het in de pen Rotterdam te verlaten en een fabriek te vestigen in het centrum van het land. De redenen daarvoor zijn te veel om hier te omschrijven.

Na lang zoeken viel de keus op Culemborg. Daar stond een pracht van een fabriek te koop „De Fax”.

Ik moet zeggen het was een heel groot verschil bij

Rotterdam, prima elektrische installatie, goede verlichting, veel zonneschijn, enz.

Zo werd dan besloten, dat in de tweede helft van November 1934 de verhuizing zou plaats hebben. Dit was met geen praatje goed te maken. Verschillende transportbedrijven werden aangeschreven om prijs op te geven voor het bedrijf naar Culemborg te transporteren. De keus viel op onzen buurman de Firma Nijman, Voorhaven te Rotterdam. Hij schatte met ± 60 ritten het zaakje over te brengen. Van al die ritten kan ik niet veel schrijven, maar van een wil ik het een en ander mededelen. Ik kreeg opdracht met deze rit mee te rijden. De wagen was afgeladen met luchthamer, schaar, draaibank en enige boormachines, een totaal gewicht van ± 7½ ton.

Het was een trieste Novemberdag toen wij met een rustig gangetje naar Culemborg reden en daar zonder enige bijzonderheden bij de pont aankwamen. Daar kregen wij de boodschap van den veerbaas, dat de wagen te zwaar geladen was en dat wij moesten wachten totdat de pont voor ons vrijgemaakt kon worden. Ik had toen de gelegenheid aan de overzijde van de Lek de stad Culemborg te observeren. Eerlijk gezegd maakte die observatie bij een regenachtige Novembernamiddag geen prettige indruk op mij en de moed zonk me een moment in de schoenen. Gelukkig werd mijn aandacht gevraagd voor het veer, daar dit voor ons beschikbaar was. Zonder veel stagnatie reden wij de pont op, maar eraf tegen de dijk op schakelde de chauffeur over en de wagen ging met een vaartje naar beneden achterwaarts, richting de Lek. Gode zij dank kwam het veerpersoneel met stop-hout aanrennen en voorkwam zodoende de absolute ondergang van wagen en machines. Een grote auto van de Hema heeft toen geholpen en met vereende krachten zijn wij uiteindelijk boven op de dijk gekomen. De chauffeur gaf mij toen de verzekering, dat er geen wagen meer boven de vijf ton geladen werd, zoiets wenste hij niet meer mee te maken.

De moeilijkste opgave was, dat het werk tijdens de verhuizing zoveel mogelijk doorgang moest vinden. Hier zijn wij vrij goed in geslaagd.

Een geval wil ik hier noemen.

Vrijdags werd de nikkelkamer in Rotterdam ontruimd, de vloeistof van de baden in 45 mandflessen getapt en Zaterdag naar Culemborg gebracht. Donderdag daarop nikkelde wij in Culemborg en er werd volop gewerkt aan de 300 stoelen voor de Frans Halsbioscoop te Haarlem.

Er is nog zeer veel over te schrijven, maar daar U van de andere leden ook de nodige gegevens zult ontvangen, wil ik hiermede eindigen. Gaarne hoop ik aan Uw verzoek te hebben voldaan om een kleine bijdrage te leveren voor het artikel verhuizing in de „Fabrieksfluit”.

Rotterdam—Culemborg

13 Juni 1947.

12. De oude Voorhaven herbergde de fabriek van Gispen met zijn vele oude en nieuwe gedeelten, waar je zo heerlijk kon zwerven en onderduiken, door zijn donkere hoeken en gaten, uitgangen en oude graanzolders voor berging van glasballonnen.

Hier slopen katten door kapotte ruiten binnen en waren spoedig verwilderd, daarnaast waren nog genoeg mogelijkheden voor ratten en muizen.

Wee degeen, die argeloos een glasballon pakte, want het waren prachtige nesten en terwille van het gespuis pakte je een andere ballon. De vloeren hadden opslaande luiken en voordat je het wist lag je in de afgrond. Je kon ook allerlei vuiligheid door de vloer gooien, niemand die het zag. En dan de trap om af te dalen, naar het onbekende want zien kon je niets, kenners namen op de laatste trede een sprong daar je anders in een plas terecht kwam, ik geloof niet dat het in die hoek ooit droog geweest is.

Dan ging het beter, je kreeg tenminste daglicht om je heen, hoewel dat nieuwe fabrieksgedeelte allerlei be-

zwaren had, niet zo zeer wat de fabriek betreft, die was mooi, maar we hadden last met de burens. Die klaagden dat de beeldjes op de schoorsteen stonden te dansen door het vele drijfwerk dat aan de muren bevestigd was.

Dat klagen hielp echter niet, zij gingen verhuizen en de schoorsteen wachtte op nieuwe dansende beeldjes. Buiten de fabriek vond vrijwel iedereen alles even prettig.

Vele vonden het vervelend om naar Culemborg te gaan en er zal nog wel een enkele zijn die er na 12½ jaar nog niet overheen is, maar bij de burens dansen de beeldjes sindsdien niet meer.

13. Gezien het feit, dat het dezer dagen 12½ jaar geleden is, dat Gispens bedrijf van Rotterdam naar Culemborg verplaatst werd, wil ik mijn gedachten even terug laten gaan, naar die zeer belangrijke data.

Het was dan op een avond in het najaar van 1934, dat een kennis van mij, bij ons thuis binnen kwam vallen, met een ontdaan gezicht, zwaaiend met het Rotterdams Nieuwsblad.

Hij duwde die krant onder mijn neus, en sprak „hebbiet al gelezen dat die fabriek van Gipsen naar Kuilenburg gaat”. Nu ik wist van niets en kon het niet geloven, maar het stond in die krant, dus zou het wel waar zijn. Er werden direct atlanten en landkaarten te voorschijn gehaald, want we hadden wel eens van Culemborg gehoord, maar waar het lag wist niemand.

De andere morgen, op de fabriek, werden de koppen bij elkaar gestoken. Ze hadden het allemaal gelezen, maar officieel konden we niets te weten komen. Pas na enige tijd werd het officieel, toen met de mensen afgesproken werd, wie mee zou gaan en wie niet. Ik hoorde bij de meegaanders. Al spoedig kwamen berichten over de nieuwe fabriek los.

Deze was groot, modern gebouwd, met veel daglicht en van alle gemakken voorzien. Speciaal ook de tekenkamer ging er op vooruit. Van de gezellige rommelige tekenkamer aan de Voorhaven, ging men naar de moderne aan de Triosingel, met veel daglicht, des zomers heerlijk gekoeld, 's winters lekker verwarmd, en een riant uitzicht.

Door al die gunstige berichten, groeide er weldra een vrolijke stemming, en iedereen, van hoog tot laag, liep met een lachende tronie rond. Na eindeloos wachten, het was enige weken later, gingen de eerste mensen welgemoed op reis, en successievelijk volgden ze allemaal.

Ik en nog een paar mensen hadden echter een strop. We moesten nog enige weken blijven, om de oude fabriek te demonteren. Nijman werd ingeschakeld, en die zorgde dat er steeds een lege wagen in de fabriek stond, en wij zorgden dat die gevuld werd. We waren echter zeer nieuwsgierig naar Culemborg en de nieuwe fabriek.

Ook had ik een adres gekregen, waar ik mijn tenten weer op kon slaan, en daar wilde ik wel even kennis gaan maken. Zodoende stapte ik de eerstkomende Zondagnamiddag op te trein. Het was al donker toen ik in Culemborg aan kwam, en het regende pijpstelen. Nu stond ik daar op het 2e perron, maar ik kon niet weg. De uitgang van het station werd versperd, door de trein waar ik uitgestapt was. Die moest eerst weg, en dan kwam de chef met een lantaarn, en die loodste je dan veilig over de spoorbaan. Zo was ik dan aangeland in de „stad mijner dromen”.

En het viel me al direct mee. Het regende nog steeds, en het was donker als de nacht, en daar er geen één lantaarn brandde, moest ik al tastend en plussend mijn weg zoeken. In het centrum van de stad was wel een lantaarn ontstoken, maar die ging bij iedere windvlaag, halve kracht achteruit branden. Er waren veel windvlagen die avond. Mijn aandacht werd toen getrokken, door een lichtspleet die telkens dwars over de straat scheen. Dit werd veroorzaakt, door een deur die geregeld open en dicht ging, voor in- en uitgaande mensen. Ik stampte er ook naar binnen, en toen bleek het een inrichting te zijn, als „Atlanta” op de Coolsingel. Je kon er van alles eten en te drinken krijgen, zoals pinda's,

bananen en gerookte paling. Ik bestelde een zure haring. Die hadden ze ook. En terwijl ik zo aan dat beest stond te kluiven klonk er buiten muziek. Ik ging weer naar buiten, en daar stond ik nu in de stromende regen, met een zure haring tussen mijn tanden te luisteren naar „de Rotterdamse Vlag” gevolgd door het Culemborgse Volkslied. Dat was een ontroerend ogenblik en ik kreeg tranen in mijn ogen. Na het afsterven van de laatste tonen, rukte het orkest in. Ik vervolgde mijn weg, en de haring vervolgde zijn weg wat intussen weer tranen veroorzaakte. Hij was een beetje zwaar gepeperd. Na enig zoeken ontdekte ik mijn nieuwe home, waar ik vriendelijk ontvangen werd.

Dit waren dan een paar indrukken en ervaringen tijdens de grote verhuizing.

Verhuizing Rotterdam – Culemborg

14. Als lid van de Orde der Roodlederen portefeuille is mij verzocht, door de Redactie van „de Fabrieksfluit”, een bijdrage in te zenden over bovengenoemd onderwerp, echter met de volgende restrictie:

„Een klein artikeltje vanwege de geringe papiertoe wijzing.”

In het najaar van 1934 kwam de Directie mij vertellen dat het bedrijf in December zou worden overgeplaatst naar Culemborg en indien ik idee had om mee te gaan dan maar maatregelen wilde nemen om tegen die tijd present te zijn.

Ik had wel idee om mee te gaan, hoewel een half jaar geleden door mij net een huis was ingericht op de Nieuwe Binnenweg. Nu was de vraag waar gaan we wonen, in Culemborg of Utrecht. (Toen was kiezen nog mogelijk, momenteel zou het zo gemakkelijk niet meer gaan). Wij kozen Utrecht als woonplaats waarvan wij, tot op heden, geen spijt hebben gehad.

Een huis was spoedig gevonden en de verhuizing was weldra in kannen en kruiken. Een verhuizing in dezelfde stad is al geen pretje laat staan indien men vertrekt naar elders. Wil alles vlot verlopen dan valt er heel wat te regelen.

Wat ik zelf ondervonden had in het klein, (ik woonde n.l. reeds 26 November in Utrecht) moest ik nu als lid van het personeel weer meemaken, doch nu in het groot.

Er was ontzettend veel te regelen, het bedrijf mocht n.l., praktisch niet stilstaan, zo kon het bestaan dat een gedeelte van het personeel in Rotterdam rustig aan het werk was, terwijl een ander gedeelte reeds in Culemborg bezig was de elektrische installatie te verzorgen, de machines te plaatsen en aan te sluiten welke reeds overgebracht waren.

Doordat ieder lid van het personeel de Directie krachtig terzijde heeft gestaan, kunnen wij nu rustig zeggen, alles is vlot verlopen. Na 10 December 1934 draaiden de machines lustig in de nieuwe fabriek, het fabriekspersoneel was weer druk aan het produceren, de Directie hield toezicht en gaf orders, het tekenkamer- en kantoorpersoneel werkten ook dra op volle toeren, terwijl de boekhouders het cijfermateriaal weer vlug gingen verwerken want de Directie wilde zo spoedig mogelijk een overzicht hebben van de stand der zaken.

Resumé :

De verhuizing was dus vlot verlopen, een nieuw tijdperk was aangebroken. Daar de nieuwe fabriek groter was dan het complex in Rotterdam en alle leden van het personeel niet waren meegekomen, moesten er maatregelen genomen worden om nieuw personeel te krijgen. Het is de Directie gelukt om de Culemborgers te interesseren voor de metaalbewerking en hun vrouwen te winnen. Nu zijn we reeds 12½ jaar in Culemborg, het bedrijf is steeds gegroeid, veel hebben wij in al die jaren meegemaakt, maar zo het zich laat aanzien gaan we een goede toekomst tegemoet.

Aan de ridders der rode portefeuille

15. Wij vierten in stilte, zonder feest, onze koperen herdenking. Twaalf en een half jaar in Culemborg. Laten we eens peilen in ons onderbewustzijn wat er nog op te diepen is van die tijd.

Voor mij dan, de eerste indrukken.

Er is een fabriek gekocht in Culemborg, dus met hutje en mudje daar heen. Dat was wat voor ons als Rotterdammers. De meesten zeiden in de eerste opwelling: ze kunnen kopen wat ze willen, maar ik ga niet mee. Maar, zoals gewoonlijk, draait dat wel wat bij en de nieuwsgierigheid ieder mens eigen: hoe zou het nieuwe zijn?

Maar nu even wat mijzelf betreft. Als stoffeerder was ik aanverwant bij de meubelmakers en had als zodanig nogal eens wat over Culemborg gehoord. In die dagen dan stond Culemborg wat meubelindustrie betrof niet al te best aangeschreven wat de sociale toestanden aanging.

Veel huisindustrie (na de dagtaak) en zodoende niets te bereiken voor de organisatie. Dientengevolge een ongebreidelde concurrentie tegen de steden en vanzelf producten die niets waren.

Dus hoe begrijpelijk is het dat we hier wel wat beroerd van waren.

Toch bij nader overdenken was dit nog het ergste niet. Wat zwaarder woog was van het grote stadsleven naar het kleinsteedse. Hierover moesten we ons wel bezinnen. Maar voor je eigenlijk tot denken kwam had je al „ja” gezegd en verder was er geen tijd tot prakkezeren. We begonnen al gauw te pakken en te slepen, wat een rotzooi komt er dan los. Een klein geval m'n muizenhistorie wil ik even vermelden.

We zaten daar in Rotterdam nogal benauwd wat de stoffeerderij betreft en zo bleef er wel eens een kist met verschillende afvalstukken wat langer staan dan nodig was. Maar nu moest ook deze kist op z'n kop. En toen, nee maar:

Muizen, kleinen en groten.

Het krioelde van poten.

Plotseling een gedraaf en gesjouw

Grote kerels zaten danig in nauw.

Ze gilden en brulden en schreeuwden alsmaar

Hadden we die kater nog maar.

Het leed was spoedig geleden

Wat betreft het beven der leden.

Met stokken, bezems en water

Was het volbracht. zonder kater.

Dit was de muizenhistorie

Van de oude stoffeerderij in z'n laatste glorie.

We kregen een plaatsje toegewezen in een der grote wagens om daarin ons hebben en houden te bergen. We zaten midden in de bewerking van het Frans Halstheater en dus hadden we meer mee te slepen dan normaal toepasselijk voor een stoffeerderij.

Verschillende van ons hadden in Utrecht een woning gevonden, terwijl in die tussentijd in Culemborg gebouwd werd.

De eerste indruk van de nieuwe fabriek was voor ons niet slecht, groot en ruim, terwijl wij laag en verspreid gewend waren. Maar hoe of ik ook keek, een stoffeerderij kon ik nergens ontdekken. Toen ik dan na een poos rondgeneusd te hebben aan Harkink vroeg waar we onze spullen neer moesten zetten, wees hij mij een hoek aan op de bovenverdieping, ongeveer 10—15 meter. Ik zei niet veel, maar dacht: 't wordt hier schijnbaar lijf aan lijfwerk.

En inderdaad, toen we goed en wel op gang waren zaten we in een omrastering van ijzeren platen met een man of 10, meest nieuw aangeworven mensen, lijf aan lijf te stofferen. Nu kunnen we beginnen uit te breiden binnen de ruimte der fabriek. En zo zijn we verder gegaan en nog steeds is ruimte ons grootste vraagstuk. Dit dan even ter herinnering aan ons 12½ jaar hier zijn.

16. Als ik aan het verzoek voldoe om mijn indrukken weer te geven van de verhuizing of misschien beter gezegd, van de overplaatsing van (de) Gispén N.V. van Rotterdam naar Culemborg, dan herinner ik mij dat ik in die dagen bezig was aan een spoedorder n.l. 350 bioscoopstoelen voor het Frans Halstheater te Haarlem. En dan zou ik uit die bewogen tijd 4 dagen naar voren willen brengen, en wel:

Vrijdag 7 December in de fabriek te Rotterdam: Stoelen.

Zaterdag 8 December: al mijn bezittingen 's ochtends vroeg in één te kleine auto geladen, wat dan ook met zonder gevolgen is gebleven, en toen op weg naar onbekende gebieden.

Zondag 9 December: al mijn bezittingen in mijn nieuwe woning op de Stationsweg weer in de goede volgorde gezet zodat ik weer behoorlijk kon lopen en zitten.

Maandag 10 December: in de fabriek te Culemborg: Stoelen.

Er zijn nog wel meer indrukken te vermelden maar ik zal het hierbij maar laten tot een volgende keer.

17. Ik wilde even berichten, dat ik mijn 12½-jarig jubileum herdacht heb en dat het niet onopgemerkt voorbijgegaan is en ik dank de Directie voor de waardering en de portefeuille en ook een woord van dank voor de bloemenhulde die mij is te beurt gevallen.

Dat vond ik fijn. Al is het 12½ jaar, toch is het niet lang en als je wel eens aan die tijd terugdenkt dan schiet je soms in de lach.

Ik begon als electricien

dat vond ik fijn,

ik had het nooit geleerd

en deed alles flink verkeerd.

En als het klaar was dan zong Stabeling „dat moet je niet doen, Amalia”, dan deed hij het even over en dan was het weer voor elkaar.

En we werkten met spoed

op het laatst ging het goed.

Zo zachtjes aan ging ik weer aan de forceerbank en dat beviel me beter. Totdat die lieve mofjes hier bij ons in het vrije land kwamen, toen moesten we weer beginnen in de tijd van de oprichting van de wereld, toen draaide ook alles met de slinger in de hand.

Dat deden wij ook en dan zongen we dat operanummer van „de mooie molen”, dat kent iedereen. Het was wel eens vervelend maar het werd toch avond.

Mijn schoonste herinnering bij de petroleumvergassers was een stukje muziek dat wij zongen.

Zonder toon en zonder snaren

konden wij een hoop geluid vergaren.

Wansing speelde harmonica, dat was voor elkaar en ik zelf speelde klarinet, nu dat ging ook best. Als we dan speelden dat droeve stuk „Aan de oever van een snelle vliet” dan viel de hele feestvergadering in en dan was het onweer niet van de lucht en zodoende hadden we dan weer eens een oprissertje gehad. Maar dat is voorbij en dat beschaafde volk zijn we kwijt en we zijn weer op de goede weg.

Nu schei ik uit met schrijven en ik dank de Redactie voor de plaatsruimte in het blad.

Tenslotte ontvingen wij nog een artikel van „Anoniemus” en wel met het opschrift „Een Tevredene”. Aangezien wij ons op het standpunt stellen dat de herkomst bekend moet zijn van alles wat wij laten drukken, verzoeken wij den schrijver zich alsnog bekend te maken.

De Redactie.

DE FABRIEKSFLUIT

MEDEDELINGEN VOOR HET PERSONEEL
VAN
GISPEN'S FABRIEK VOOR METAALBEWERKING N.V.

VOORLOPIGE REDACTIE: W. CARSTENS, M. MOUTHAAN, A. PRINS.

Redactie-vergadering

Culemborg, 25 Juni 1945.

Aan de hand van de ervaringen, die wij opgedaan hebben bij het samenstellen van de eerste zes nummers van „De Fabrieksfluit”, hebben wij eens nagegaan welke verbeteringen wij in onze bedrijfskrant aan zouden kunnen brengen. Het doel van de „Fabrieksfluit” moet steeds blijven:

1. Het verstevigen van de onderlinge band tussen alle leden van ons personeel.
2. Bevorderen dat de leden van ons personeel op de hoogte zijn van de belangrijke gebeurtenissen in ons bedrijf.
3. Gelegenheid scheppen tot uitwisseling van gedachten.
4. De aandacht vestigen op onderwerpen van algemeen belang.

In onze besprekingen over de wijze waarop wij tot dit doel konden komen hebben wij het volgende besloten:

1. Met toestemming van de Directie hebben wij een abonnement genomen op een serie artikelen over algemene onderwerpen, die verstrekt wordt door de Werkcommissie Personeelsorganen van het Centraal Sociaal Werkgevers-Verbond. Het doel hiervan is uit deze serie die artikelen in onze krant over te nemen,

waarvan wij veronderstellen dat zij de belangstelling van onze lezers zullen hebben.

2. Wij zullen trachten „De Fabrieksfluit” regelmatig eenmaal per maand te laten verschijnen, en wel op de tweede Zaterdag van de maand, wij hebben met opzet de 2e Zaterdag gekozen omdat dan het verslag van de vergadering van Directie met Kern (op de eerste Dinsdag van de maand) op zo kort mogelijke termijn bekend wordt.

3. Om zeker te zijn dat alle leden van ons personeel de „Fabrieksfluit” ontvangen willen wij de krant per post verzenden.

De gezinsleden krijgen dan ook eerder gelegenheid kennis te nemen van wat er in ons bedrijf gebeurt. De leden van ons personeel moeten echter zelf eventueel voor opgave van adreswijzigingen zorg dragen.

4. Wij hebben ons zeer bewust „voorlopige redactie” genoemd. Wij willen echter bij deze gelegenheid verklaren dat wij met plezier aan het samenstellen van de krant medewerken en dit ook wel willen blijven doen.

Mochten er echter onder ons personeel personen zijn, die iets voor dit werk voelen dan willen wij gaarne de Directie in overweging geven de redactie van ons blad anders samen te stellen of eventueel uit te breiden. Voorstellen op dit punt zien wij gaarne van de lezers tegemoet.

De voorlopige Redactie.

Directie-Kern

Maandelijks vergadering van 2 Juni 1947.

De Directie:

1. Een tweetal arbeiders zijn bij den Heer Prins gekomen om te vragen of de datum van de fabrieksvacantie alsnog veranderd zou kunnen worden. Zij meenden dat er indertijd niet voldoende bekendheid gegeven was aan de plannen van het vacatiecomité Culemborg, zodat de stemming over de fabrieksvacantie geen zuiver beeld van de verlangens der arbeiders gegeven heeft. Er zijn nu verscheidene mensen in de fabriek die gedurende de feestweek aan uitvoeringen van hun verenigingen zouden willen deelnemen, terwijl ook het feit, dat het merendeel van de Culemborgse bedrijven in die week vacantie geeft het voor onze arbeiders onprettig kan maken om dan normaal te werken.

De Heer Prins had hen gevraagd of zij zich hierover met de Kern in verbinding hadden gesteld, hetgeen door hen bevestigend werd beantwoord. De Kern had hen echter te kennen gegeven, dat zij geen redenen aanwezig achtte om op de oorspronkelijke beslissing terug te komen.

De Kern deelt nu mede, dat zij inderdaad er tegen is om op deze stemming terug te komen. In de eerste plaats omdat daarmee voor de toekomst het vertrouwen in het definitieve van een stemmingsuitslag geschokt zou worden en in de tweede plaats omdat veel leden van ons personeel nu hun plannen

gemaakt hebben voor de week van 28 Juli t/m. 2 Augustus.

De Heer Van Osselen is het hiermede eens, zodat de fabrieksvacantie ongewijzigd blijft. In verband hiermede hoopt de Heer Van Osselen, dat zich hierdoor niet zal herhalen wat wij op de nationale feestdag meegemaakt hebben, nl. dat een aantal mensen zich niet aan de stemmingsuitslag houdt en voor eigen rekening tracht vrij te nemen. Indien men in de feestweek op bepaalde dagen vrij wil hebben zal hiervoor geen speciaal verlof gegeven worden, maar zal iedereen daarvoor snipperdagen dienen te reserveren. Deze snipperdagen moeten voor de aanvang van de feestweek aangevraagd worden. Bij overtreding volgt boete.

2. De Heer Van Osselen vraagt aan de Kern welke ervaringen in de maand Mei opgedaan zijn met de nieuwe regeling voor gedeeltelijke vergoeding bij ziektewachtdagen.

De Kern deelt mede, dat zij een goede indruk heeft van de medewerking en het begrip van de arbeiders. De Kern heeft echter ook de indruk, dat het beschikbare bedrag van f 75,— per maand wel eens te gering zal zijn om alle bonafide gevallen te kunnen helpen.

De Heer Van Osselen wil niet dadelijk overgaan tot verhoging van dit bedrag doch eerst nog eens afwachten welke resultaten de komende maanden zullen opleveren.

Tevens doet de Kern nog enkele mededelingen over de wijze waarop zij steekproeven neemt om zeker

te kunnen zijn, dat geen misbruik van deze maatregel gemaakt kan worden.

De Heer Van Osselen zegt zeer erkentelijk te zijn voor de moeite die de leden van de Kern zich getroosten en hoopt, dat wij in de toekomst hierop kunnen blijven rekenen.

3. De Heer Van Osselen deelt mede, dat volgens ons Kernreglement er in de loop van Juli 1947 een nieuwe Kern gekozen zal moeten worden. Circa 1 Juli zullen de bepalingen voor de verkiezing in „De Fabrieksfluit” bekend gemaakt worden.
4. De Heer Van Osselen merkt op, dat hij naar aanleiding van de ingezonden stukken van Van Embden zich bewust is geworden, dat er in ons bedrijf geen behoorlijke regeling is voor de E.H.B.O. Hij heeft nu het plan opgevat alle aangelegenheden de E.H.B.O. betreffende in handen te geven van een vaste commissie. Voor deze commissie zijn uitgenodigd de Heren Campagne, Kerkhof en Van Emden, die in „De Fabrieksfluit” bekend zullen maken hoe zij in de toekomst de E.H.B.O. denken te regelen.
5. De Kern heeft in een der vorige vergaderingen gevraagd of het mogelijk zou zijn een goede was- of douchegelegenheid voor onze arbeiders in te richten. Op dit ogenblik bleek dit in ons bedrijf niet uitvoerbaar te zijn wegens gebrek aan materiaal en ruimte. De Directie heeft zich echter met de Gasfabriek in verbinding gesteld en heeft vernomen, dat het wel mogelijk zal zijn eenmaal in de week en wel op Donderdag vaste uren voor ons personeel te reserveren bij het Gem. Badhuis. In een afzonderlijke aankondiging aan de arbeiders zal er gelegenheid gegeven worden zich hiervoor op te geven, zodat wij kunnen overzien hoeveel mensen hiervan gebruik zullen maken om tenslotte met de Gasfabriek een definitieve afspraak te maken.
6. De Kern komt nogmaals terug op haar verzoek om vergoeding voor bezoek aan huis- en tandarts. De Heer Van Osselen zegt, dat voor deze gevallen geen behoorlijke controle mogelijk is, zodat hij voor een dergelijke vergoeding voorlopig weinig voelt.
7. De Kern vraagt of de lassers uit ons bedrijf een excursie mogen maken naar de lastentoonstelling in Utrecht, aangezien dit zeer leerzaam zou kunnen zijn. De Heer Van Osselen deelt mede, dat getracht zal worden alle leden van ons personeel in de loop van dit jaar aan een of andere excursie te laten deelnemen en dat hij dus zijn toestemming geeft aan de lassers om op Vrijdag, 6 Juni een dag verlof te nemen (met doorbetaling van het uurinkomen) teneinde de lastentoonstelling te bezoeken.
8. De Kern vraagt tenslotte of het mogelijk is jongens uit onze vakopleiding die voor militaire dienst opgeroepen worden aan een vervroegd examen te laten deelnemen. Dit is inderdaad mogelijk en een van onze leerlingen heeft al met succes hiervan gebruik kunnen maken. Het dient echter tijdig aangevraagd te worden, aangezien het vervroegd examen dan door de Bemetal gecombineerd wordt met een examen in een ander bedrijf.

Kernverkiezing

In verband met het feit, dat er in de loop van Juli een nieuwe Kern verkozen zal worden, laten wij hieronder de artikelen uit ons Kernreglement volgen, die betrekking hebben op de verkiezing.

Artikel 4.

VEREISTEN VOOR HET LIDMAATSCHAP

Lid van de Kern kan zijn iedere werkmán, die reeds gedurende tenminste twee jaren onafgebroken in dienst van Gispen's fabriek voor Metaalbewerking is en de leeftijd van 23 jaar heeft bereikt.

Artikel 6.

KIESBEVOEGDHEID, ZITTINGSDUUR

De leden van de Kern worden bij geheime stemming, rechtstreeks gekozen door de werklíeden, die reeds gedurende tenminste één jaar onafgebroken in dienst van Gispen's fabriek voor Metaalbewerking N.V. zijn en de leeftijd van 21 jaar bereikt hebben. Zij worden

gekozen voor de tijd van 2 jaren en zijn na afloop daarvan terstond herkiesbaar.

Elke 2 jaar in de maand Juli treden de gezamenlijke leden af.

Artikel 7.

VERKIEZING

Het tijdstip en de wijze waarop de verkiezing plaats heeft worden geregeld door de Kern, waarbij met de Directie of een door haar aan te wijzen persoon overleg gepleegd wordt.

Candidaat is hij, die door tenminste 10 kiesbevoegde werklíeden schriftelijk als zodanig bij het Bestuur is opgegeven.

Hieraan dient toegevoegd te worden een gedeelte van art. 18 van de laatste C.A.O.:

„De contracterende werknemersvakverenigingen hebben het recht, voor deze verkiezing kandidaten te stellen.” De gelegenheid tot het stellen van kandidaten bestaat gedurende tenminste één week.

Worden er evenveel kandidaten gesteld als er vacatures zijn, dan worden die kandidaten bij enkele kandidaatstelling gekozen verklaard.

Worden er minder kandidaten gesteld dan er vacatures zijn, dan wordt de kandidatenlijst door het Bestuur in overleg met de Directie met het ontbrekende aantal kandidaten aangevuld, waarna de kandidaten bij enkele kandidaatstelling gekozen worden verklaard.

Worden er meer kandidaten gesteld dan er vacatures zijn, dan worden de namen der kandidaten door middel van aanplakking bekend gemaakt.

Binnen twee weken daarna wordt tot stemming overgegaan.

De kandidaat (kandidaten), die de meeste stemmen heeft (hebben) verkregen, is (zijn) gekozen.

Bij gelijk aantal stemmen zal er tussen deze kandidaten een herstemming plaats vinden. Bij gelijk aantal stemmen in de herstemming is die kandidaat verkozen, die het langst onafgebroken in dienst van Gispen's fabriek voor Metaalbewerking N.V. is.

Begin Juli zullen de lijsten van de werknemers, die kandidaat gesteld kunnen worden, en van de kiesbevoegde werknemers bekend gemaakt worden.

De Directie.

Machine W 359

Kort na de oorlogsdagen 1940 werd door de firma Laagland te Rotterdam geleverd een kantpers, merk: Cincinnati.

Serie 50-8' met drukcapaciteit van 90 ton, werklengte 3000 mm.

Draaistroommotor 7½ P.K.

Maximum vormcapaciteit 8 mm dik ijzer bij een lengte van 1800 mm.

In de loop der jaren is gebleken welk een buitengewoon nuttige machine deze voor ons bedrijf is.

De dagen, dat er van 's morgens 5 uur tot 's avonds 11 uur aan gewerkt werd, zijn er vele.

Verscheidene keren is de mening geuit, wij moesten nog zo'n machine er bij hebben, maar dan wat zwaarder. Nu de Heer Van Osselen liet er geen gras over groeien en kort na de bevrijding bestelde hij een nieuwe kantpers met drukcapaciteit van 200 ton. Serie no. 120-6'. Draaistroommotor 15 P.K.

Totaalgewicht 15.000 KG.

Vormcapaciteit maximum 13 mm dik ijzer, bij een lengte van 1800 mm.

Werklengte 3000 mm.

In April 1947 arriveerde de machine met de nodige zetmatrijzen verpakt in 3 kisten, elk van 6 ton.

Dat was voor ons met de bescheiden hijswerktuigen geen kleinigheid. Maar we wisten hier en daar wat te lenen en zo is het toch goed in orde gekomen, zodat de machine een dag of 10 na aankomst draaide.

Een woord van dank is hier zeker op zijn plaats voor Den Hartog en zijn hulpen, die met veel activiteit aan het plaatsen van de machine hebben gewerkt.

Gezien het productieprogramma geloof ik niet, dat er voor deze machine gebrek aan werk zal zijn.

Volgende verschijning van „De Fabrieksfluit” weer een nieuwe machine.

J. HARKINK.

Personalia

Onze gelukwensen aan:

A. H. Bonouvrië, ter gelegenheid van zijn huwelijk op 29 Mei 1947,

D. J. Wijnen, ter gelegenheid van zijn 12^{1/2}-jarig jubileum op 6 Juni 1947,

A. D. Ulrich, ter gelegenheid van zijn 12^{1/2}-jarig jubileum op 10 Juni 1947,

K. Smits, ter gelegenheid van zijn 12^{1/2}-jarig jubileum op 20 Juni 1947,

D. Wijnen, ter gelegenheid van zijn 12^{1/2}-jarig jubileum op 12 Juni 1947,

F. Saltzherr, ter gelegenheid van zijn 12^{1/2}-jarig jubileum op 11 Juni 1947,

T. de Ruiter, ter gelegenheid van zijn 12^{1/2}-jarig jubileum op 21 Juni 1947,

J. de Boef, ter gelegenheid van zijn 12^{1/2}-jarig jubileum op 21 Juni 1947,

P. J. Hermans, ter gelegenheid van zijn 12^{1/2}-jarig jubileum op 1 Juli 1947,

D. J. Spies, ter gelegenheid van zijn 12^{1/2}-jarig jubileum op 4 Juli 1947.

Aangenomen personeel:

2 Juni 1947: G. Westerdal, loonadministrateur (afd. boekhouding)
2 Juni 1947: J. Grevinga (afd. v. Oostrum)
2 Juni 1947: E. J. Beverlo (afd. v. Oostrum)
5 Juni 1947: A. van Kuilenburg (afd. v. Oostrum)

Ontslagen personeel:

31 Mei 1947: P. A. Temminck (eigen verzoek)
31 Mei 1947: H. G. v. Doorn (loonadministratie)
6 Juni 1947: J. Delfgou (eigen verzoek)
1 Juni 1947: C. H. v. Arnhem (mil.dienst)
1 Juni 1947: Th. Hulskes (mil.dienst)
9 Juni 1947: A. v. Empel

De Directie heeft besloten H. A. M. van Emden, met ingang van 1 Juli 1947 de functie van baas te verlenen. Dit besluit is genomen in de eerste plaats omdat, door verschillende omstandigheden, de werkzaamheden van Van Emden de laatste tijd al een zelfstandig karakter hadden aangenomen.

Hier komt echter nog bij de waardering die de Directie heeft voor de wijze waarop Van Emden zijn functie van voorman in de draaijerij vervuld heeft.

Boetenpot enz.

Boetenpot, saldo per 1 Juni 1947 f 240,54
Spaarkas, saldo per 1 Juni 1947 „ 5273,08
Momenteel zijn er 72 Spaarders.

In de maand Mei 1947 is er een totaal bedrag uitgekeerd voor:

Wachtdagen Ziektewet, van Mei '47 „ 67,34
A. DE BRUIN.

Piekeren en denken

Menigeen zou zijn zorgen overwinnen, wanneer hij het onderscheid tussen piekeren en denken kon zien. Hij verknoeit misschien een groot deel van zijn dag en zelfs van zijn nacht, met piekeren. Met piekeren over alles en nog wat.

En toch heeft hij de illusie dat hij er over denkt! Zeer waarschijnlijk verontschuldigt hij zijn prikkelbaarheid tegenover zijn vrouw door te zeggen „zie je niet, dat ik veel aan mijn hoofd heb om over te denken”. Zonder twiifel weet zijn vrouw wel beter. Ze weet dat hij alleen maar piekert. Maar wat kan ze daaraan doen? Menig man piekert zich in een zenuwinrichting. Helpt piekeren? Neen, integendeel!
Is het hetzelfde als denken? Neen, zeker niet!!
Het is een feit, dat piekeren het denken verhindert.

Hier hebt U het verschil tussen piekeren en denken: piekeren gaat in een cirkel en denken beweegt zich voort in een rechte lijn. Wanneer een man piekert, komt hij steeds terug op het punt waarvan hij is uitgegaan. Hij gaat niet vooruit, maar draait steeds om zijn eigen as.

Er is veel onderscheid tussen piekeren en denken, als tussen een lift en een trein.

Piekeren is gemakkelijk. Denken is moeilijk.

Denken is het moeilijkste werk, dat er is en daarom denken betrekkelijk weinig mensen. Ze laten voor zich denken.

Denken is scheppend. Het is zoiets als bouwen. Eerst zorgt men voor de materialen en dan voegt men ze te zamen.

De eerste stap in denken is het verzamelen van feiten en cijfers. Wie denkt met veronderstellingen komt meestal tot een verkeerde conclusie. Men moet weten waarover men moet denken en daarna worden de details verwerkt.

Door een juiste opmerkingsgave, door te ondervragen, door te lezen en door tal van andere hulpmiddelen vindt men de feiten. Deze worden bestudeerd en onderzocht wat daarvan te gebruiken is en wat niet. Het resultaat van dat onderzoek, van het denken, leidt tot de beslissing.

Denken is werken, — geestelijk werken. Het lijkt in geen enkel opzicht op piekeren of dromen. Het is het begin van een fabricatieproces, dat door het denken, in de hersenen — de werkplaats — tot verdere ontwikkeling komt.

Helaas zijn de meeste werkplaatsen gesloten. Daar wordt niet — of niet voldoende — gedacht.

Heeft iemand zorgen, dan is de enig juiste manier om rustig de feiten vast te stellen, in zijn hersenen te verwerken en door logisch denken een weg te vinden die tot oplossing leidt.

Niet elke moeilijkheid kan natuurlijk op deze manier overwonnen worden, er zijn, zoals gezegd, zovele werkplaatsen gesloten, maar als ieder begrijpt, dat iedere moeilijkheid wordt vergroot door er over te piekeren en de meeste moeilijkheden worden verminderd of overwonnen door „Denken” dan heeft deze les nut gehad.

J. F. NIEUWENHUIZEN.

Internationale Las-tentoonstelling

Op 6 Juni 1947 maakten al onze lassoers een excursie naar de Internationale Las-tentoonstelling in Utrecht. Wij hopen dat het een prettige en leerzame dag voor hen is geweest.

Op diezelfde dag deed Jung mee aan een laswedstrijd, die ter gelegenheid van deze tentoonstelling gehouden werd. Na afloop vernamen wij van Jung, dat hij niet zo erg tevreden was met zijn werkstukken. De wedstrijd duurde ruim drie uur en de deelnemers hadden weinig ruimte om te werken.

Met spanning en vertrouwen zien wij de uitslag van de wedstrijd tegemoet.

Het oog wil ook wat . . .

De opmerkingen over de Eerste Hulp in ons bedrijf hebben ertoe geleid dat enige E.H.B.O.-ers en Rode Kruis-mannen de koppen bij elkaar gestoken hebben. Er heeft zich kern gevormd, die bereid is de Eerste Hulp, voorzover nodig, te reorganiseren. Deze personen, zijn ook bereid de verantwoordelijkheid op zich te nemen voor dit deel der sociale voorzieningen in de fabriek. Voor hen die bereid zijn zich in dienst te stellen van de mooie taak zijn medemens te helpen bij ongevallen, wordt de gelegenheid opgesteld een cursus te volgen, welk op nader te bepalen avond, eens in de 14 dagen zal worden gehouden.

U kunt zich nog aanmelden bij:

VAN EMDEN.
KERKHOF.
CAMPAGNE.

Excursie

Op 30 April 1947 's morgens om half 8 werden 21 leden van ons personeel geladen in een kleine bus, die dit gezelschap naar Sassenheim vervoerde.

De gehele bezetting van de nieuwe loods met de heren Prins en Verrips maakten nl. gebruik van de vriendelijke uitnodiging van Sikkens' Lakfabrieken voor een bezichtiging van hun bedrijf.

De excursie werd ingeleid met een kopje koffie in het ontspanningslokaal, waarbij alle deelnemers al dadelijk de geest van buitengewone gastvrijheid voelden die het verloop van de gehele excursie kenmerkte.

's Morgens werd het bedrijf zelf bezichtigd, waarbij de deelnemers in twee groepen rondgeleid werden. Helaas was van de werkelijke lakfabricage weinig te zien, aangezien dit zich hoofdzakelijk in ketels enz. afspeelt. Wel konden wij een goede indruk krijgen van de moderne wijze, waarop dit bedrijf is ingericht.

Na een zeer smakelijke lunch werden de deelnemers nog in de gelegenheid gesteld de laboratoria te bezoeken waar verschillende proeven op het gebied van materiaalonderzoek en controle op het afgewerkte product gedemonstreerd werden.

Tot slot van de excursie konden wij genieten van enkele Sikkens' films over het bedrijf en de grondstoffen die daar verwerkt worden.

Bij het afscheid werden alle deelnemers verblijd met een bos bloemen, waarna deze zeer geslaagde excursie beëindigd werd met een rondrit door bloembollenvelden. Het ligt in de bedoeling van de directie om alle leden van ons personeel t.z.t. de gelegenheid te geven aan een dergelijke excursie deel te nemen.

GISONA

Tafeltennis.

Onze sportcorrespondent schrijft ons: Nadat Gisona I het kampioenschap van Groep A in de afd. Utrecht behaald had en daarmee naar de 2e klasse was gepromoveerd, kon ik er wel zeker van zijn, dat deze ploeg zich tot het uiterste zou inspannen om ook het afdelingskampioenschap van de 3e klasse te behalen. In een zeer spannende strijd tegen Jaffa I zijn de beide Ulrichs en Prins hierin geslaagd. De uitslag was 8-2 voor Gisona, hetgeen niet goed tot uitdrukking brengt met welke moeite deze zege bevochten werd.

Er zal nu nog gespeeld moeten worden om het Ned. kampioenschap van de 3e klasse. Wij verwachten van Gisona I, dat ook in dit gezelschap van kampioenen de eer van ons bedrijf hoog gehouden zal worden.

Wanneer wij het behalen van dit kampioenschap als het einde van de competitie beschouwen, willen wij niet nalaten erop te wijzen dat A. D. Ulrich wel de grootste bijdrage voor dit succes heeft geleverd. Hij verloor, gedurende de hele competitie, geen enkele partij! Naast A. Ulrich Jr. en A. Prins hebben ook J. P. van Zomeren en J. P. v. d. Huysen voor een aantal winstpunten kunnen zorgen.

Bridgen.

Dinsdag 13 Mei l.l. werd in hotel Mooy de returnmatch gespeeld tussen de vertegenwoordigende 4-tallen van Gispen en Daalderop, welke wederom in een draw eindigde. Het eerste team van Gispen behaalde een daverende zege; met 43 matchpunten verschil moest Daalderop I het onderspit delven. Deze winst werd teniet gedaan door het excelleren van ons 4e team, dat maar liefst met 44 mp werd verpletterd. Teams 2 en 3 speelden gelijk, respectievelijk met 35-38 mp en 31-33

mp., dus net op het kantje af, want tot 4 mp verschil blijft het gelijk.

Daar onze tegenstanders totaal 6 mp meer gescoord hadden, hebben zij inderdaad niet beter maar wat minder slecht gespeeld dan wij. Of dit nu kwam door de ietwat sub-tropische atmosfeer waarbij sommige spelers met hun gedachten verwijdden naar koel verfrissende boottochtjes, ik weet het niet, wel constateerde ik, dat er figuurlijk gesproken verscheidenen vele malen de boot ingingen.

Al met al is het toch een genoeglijke wedstrijd geweest, die, naar verschillende uitlatingen te hebben vernomen, weer voor herhaling schijnt vatbaar te zijn. Voor de 3e maal in successie een draw? neen!

Wat koeler weer en vooral wat meer fighting-spirit en we winnen.

Tot lering en vermaak volgt tot slot een interessant spel welke steller dezes speelde in de voorronde van het kampioenschap hoofdklasse van Nederland.

West komt uit met klaveraas en speelde klaver 7 na.

N.				Z.			
S.	H.	R.	K.	S.	H.	R.	K.
Heer	9	B	Vrouw	X	A	A	Heer
Vrouw	8	10	3	X	Vrouw	X	6
X	X	9			Boer		5
	X				10		4
	X				X		

Biedverloop: N.Z. niet kwetsbaar.

Z. 1 harten
W. 1 schoppen
N. 2 harten
O. pas
Z. 4 harten
rondgepast.

W. LINGEN.

Puzzle no. 3.

- 1 . — . . x . . bevreesd
- 2 . — . . x . . dashond
- 3 . — . . x . . plaats in Prov. Utrecht
- 4 . — . . x . . aardkundige
- 5 . — . . x . . bemoeizuchtig iemand
- 6 . — . . x . . Duitsland (E)
- 7 . — . . x . . vazal
- 8 . — . . x . . kerkgemeente
- 9 . — . . x . . nagerecht
- 10 . — . . x . . sierplant

De streepjes worden gevormd door dezelfde klinker. De kruisjes vormen van boven naar beneden een product van de N.V. Gispen.

(Ingezonden door een van de leden van ons personeel).

Bibliotheek

Practisch werken op kantoor door A. Q. de Flines en W. F. Klinkert Jr. No. 399.

Dit is een boek voornamelijk voor de leden van ons personeel die met „kantoorwerk” te maken hebben. Het beoogt den lezer een overzicht te geven van dit werk. De kantoorwerkzaamheden en de machines die daarbij worden gebruikt, zijn uitvoerig besproken.

Het gaat echter niet alleen over kantoorwerk. Ook de organisatie van een zaak en de efficiency in een zaak behandelen de schrijvers op een wijze die ook niet-kantoor mensen er iets van doet opsteken. Met de organisatie van de zaak, d.i. de indeling van het werk en met de efficiency in de zaak, d.i. het zo goed en vlot mogelijk verwezenlijken van hetgeen in het werkschema is neergelegd, hebben we allemaal te maken. Er is o.a. een hoofdstuk gewijd aan de magazijn-administratie, de expeditie, en de statistiek.

DE FABRIEKSFLUIT

MEDEDELINGEN VOOR HET PERSONEEL
VAN
GISPEN'S FABRIEK VOOR METAALBEWERKING N.V.

3394

VOORLOPIGE REDACTIE: W. CARSTENS, M. MOUTHAAAN, A. PRINS.

Directie—Kern.

Maandelijks vergadering van 1 Juli 1947.

De Directie:

1. Zoals bekend heeft het College van Rijksbemiddelaars een algemene vergunning verleend in het jaar 1947 een extra uitkering te geven van 2% van het jaarinkomen. Dit komt neer op 48 maal het uurloon plus toeslag. Aan de kern wordt gevraagd of onze arbeiders de voorkeur geven aan een uitbetaling ineens en zo ja wanneer, of aan een uitbetaling in gedeelten.

De Kern antwoordt hierop dat het merendeel van de arbeiders dit extra bedrag graag ineens ontvangt en bij voorkeur vóór de fabrieksvacantie. De Directie gaat hiermede accoord.

2. De Directie geeft een toelichting op de formulieren, die gebruikt zullen worden door de bedrijfsleiding om een zo zuiver mogelijk oordeel te krijgen over de personen die voor een periodieke loonsverhoging per 1 Juli in aanmerking komen. De redenen, die tot het ingebruiknemen van deze formulieren geleid hebben, zijn in een aankondiging aan het personeel uiteengezet. Toepassing van deze formulieren kan n.l. de volgende voordelen opleveren:

- a. De betrokken arbeider wordt door meer dan één persoon beoordeeld (bij voorkeur door den bedrijfsleider, den baas en den voorman), zodat door het vastleggen van dit gezamenlijk oordeel persoonlijke indrukken een minder belangrijke rol gaan spelen.

Door de indeling van het formulier worden de eigenschappen en capaciteiten van een arbeider afzonderlijk beoordeeld waardoor het algemene oordeel zeker zuiverder wordt.

- b. De beoordeling wordt met den arbeider besproken om hem op de hoogte te brengen van zijn vermeende gebreken en goede kwaliteiten.
- c. De beoordeling wordt vastgelegd om naderhand bij het constateren van verbeteringen of achteruitgang hierop terug te kunnen grijpen.

De Kern vreest dat dit systeem, vooral bij toepassing op alle arbeiders, aanleiding zou kunnen zijn dat er weer onderlinge verschillen in de lonen van diverse groepen arbeiders zouden kunnen komen. De Kern is van mening, dat dit een slechte invloed op de sfeer in het bedrijf zou hebben.

De Directie antwoordt hierop, dat het gebruik van de formulieren slechts de bedoeling heeft de bedrijfsleiding een zo goed mogelijk oordeel over de arbeiders te verschaffen, waarbij persoonlijke indrukken, door het onderling overleg, geen overwegende rol kunnen spelen. Het principe van groepsgevijs niet meer onderlinge verschillen in de lonen te brengen dan rechtvaardigheidshalve noodzakelijk is, blijft hierdoor volkomen onaangetast.

3. De Directie doet een dringend beroep op de Kern de besprekingen onder elkaar of met de collega's in de fabriek tot het uiterste te beperken. De Kern dient er voor te waken dat er niet tijd onnodig verloren gaat door besprekingen die ontaarden in „gezellige praatjes”.

De Directie vraagt tenslotte of het instellen van een vast spreekuur, zoals wij vroeger ook hadden, niet tot de gewenste verbetering zou kunnen leiden. De Kern is van mening dat er geen misbruik wordt gemaakt van de gelegenheid om met wensen en klachten bij de leden van de Kern te komen. Een vast spreekuur acht de Kern minder geschikt omdat het van groot belang is voorkomende moeilijkheden zo snel mogelijk te bespreken. Elk uitstel heeft tot gevolg dat de betreffende arbeider niet normaal aan het werk blijft. De Kern zegt toe hier speciale aandacht aan te zullen besteden.

De Kern:

4. Informeert naar de mogelijkheid de belasting over de oververdiens te berekenen over een periode van 3 maanden. De Directie zegt dat deze mogelijkheid al eerder is nagegaan, maar dat in ons bedrijf, waar de oververdiens ten zich niet gedurende weken en maanden ophopen, voor de arbeiders weinig of geen voordeel in deze wijze van berekening van de loonbelasting schuilt.

Den Heer de Bruin zal verzocht worden dit punt nogmaals te bekijken en deskundig verslag uit te brengen.

Ook van de wijzigingen in de loonbelasting zal de Heer de Bruin een overzicht voor ons personeel maken. (Zie artikel van den Heer de Bruin).

5. Tenslotte vraagt de Kern of alle leden van ons personeel dit jaar nog de gelegenheid zullen krijgen aan een excursie deel te nemen. De Directie deelt mede, dat dit inderdaad de bedoeling is.

Aan het slot van deze vergadering wil de Heer van Osselen niet nalaten met enkele woorden afscheid te nemen van de huidige Kern.

Met deze Kern is het gegaan zoals met de verschillende voorgangers: de samenwerking is in de loop van de tijd steeds prettiger geworden. Van beide zijden hebben wij meer begrip gekregen voor de moeilijkheden waarmee wij te maken hebben. Door dit beter begrijpen is het gemeenschappelijk overleg steeds gemakkelijker gegaan. De Heer van Osselen acht de maandelijks besprekingen met de Kern dan ook van groot belang voor ons bedrijf. Dit moge dan wel een afscheid zijn van de aftredende Kern, maar de Heer van Osselen hoopt in de volgende vergadering weer enkele van de aanwezigen terug te zien.

Als voorzitter van de Kern zegt De Boef dankbaar te zijn voor de manier waarop wij gepraat en vergaderd hebben. Hij hoopt, dat de volgende Kern eenzelfde prettige samenwerking zal mogen ondervinden.

Maandelijks vergadering van 7 Augustus 1947.

De Directie:

1. De Heer van Osselen heet M. Nijs van harte welkom in het college van Kernleden en spreekt de hoop uit, dat hij zich in dit gezelschap spoedig thuis zal voelen. Het spijt den Heer van Osselen, dat het andere nieuwe lid, M. Mouthaan, wegens ziekte niet aanwezig kan zijn. In het kort wil de Heer van Osselen nog eens herhalen, dat het in deze maandelijks besprekingen om het belang van het gehele bedrijf gaat. Het is niet een kwestie van twee partijen, die tegenover elkaar staan, waarbij de Kern vecht voor de belangen van de arbeiders en de Directie uitsluitend tracht zoveel mogelijk winst voor het bedrijf te behalen. Wij zitten hier bij elkaar om samen te bereiken, dat ons personeel met plezier werkt tegen een billijke beloning en onder zo gunstig mogelijke omstandigheden. De Heer van Osselen hoopt dat de nieuwe Kernleden eraan zullen meewerken om de verschillende moeilijkheden tot een gunstige oplossing te brengen. Dit is juist nu van zo groot belang, nu de bedrijven zowel als de arbeiders in Nederland voor zulke ongelooflijke problemen gesteld worden. Indien wij de moeite nemen deze problemen van alle kanten te bekijken, zullen wij ongetwijfeld tot vruchtbare resultaten komen.
2. Vervolgens deelt de Heer van Osselen mede, dat in de maand September ons gehele personeel, zoals ook in de jaren 1941, 1943 en 1945 geschiedde, doorgeleefd zal worden. De juiste datum zal nog nader bekend gemaakt worden.

De Kern:

3. De Boef deelt mede, dat hij wederom tot voorzitter is benoemd, terwijl M. Nijs de functie van secretaris zal waarnemen.
4. In de achter ons liggende warme periode is gebleken, dat de lampenafdeling en de afdelingen op de bovenverdieping last hebben van het feit, dat er geen waterkraan bij hen in de buurt is. De Directie zegt toe, dat er nagegaan zal worden of hierin verbetering te brengen is.
5. De Kern herhaalt zijn verzoek om douchecellen voor het personeel. Zoals reeds bekend gemaakt in no. 4 van „De Fabrieksfluit” is het momenteel onmogelijk in ons bedrijf douchecellen te bouwen. Wel hebben wij geïnformeerd bij het Gemeentelijk Badhuis of hier bepaalde uren voor ons personeel gereserveerd zouden kunnen worden. Dit bleek slechts mogelijk op één dag in de week. Indien hiervoor voldoende belangstelling was zouden wij aan kunnen vragen op Donderdag van kwart over 5 tot kwart over 6 de beschikking te krijgen over het Badhuis. Aangezien dit niet voorziet in de behoefte aan een wasgelegenheid voor dagelijks gebruik, werd afgesproken, dat de Kern met de arbeiders overleg zou plegen om na te gaan of het de moeite waard is van deze gelegenheid gebruik te maken. Belangstellenden dienen zich dus met de Kern in verbinding te stellen.
6. De Kern vraagt of er niet voor speciale gevallen gelegenheid gegeven kan worden halve snipperdagen op te nemen.
Dit jaar hebben wij besloten strikt de hand te houden aan de C.A.O. waarin sprake is van zes snipperdagen (waaronder één Zaterdag) omdat wij in 1946 veel last hebben ondervonden door het opnemen van halve dagen. Juist omdat de arbeiders meestal pas op het allerlaatst om een snipperdag komen vragen, veroorzaakt dit administratieve moeilijkheden en storingen in het werk.
De Directie geeft nu toestemming tot het opnemen van halve snipperdagen, echter uitsluitend in speciale gevallen, zoals bijwonen huwelijk, begrafenis enz. Toestemming wordt alleen verleend indien de aanvraag minstens 24 uur van tevoren is ingediend.
7. De Kern deelt mede, dat de onderafdelingen van de bonden van hun hoofdbesturen al mededeling heb-

ben ontvangen over de nieuwe C.A.O. Hierin werd aangekondigd, dat de C.A.O. per 1 Augustus zou ingaan.

De Directie heeft hierover nog geen definitieve gegevens ontvangen, zodat er nog geen maatregelen getroffen kunnen worden.

Boetenpot enz.

Boetenpot: saldo per 1 Juli 1947	f 249,99
„ „ „ 1 Augustus 1947	„ 253,54
Spaarkas: saldo per 1 Juli 1947	f 5584,15
„ „ „ 1 Augustus 1947	„ 5004,83

In de maand Juni is uitgekeerd voor wachtdagen Ziektewet f 51,78
In de maand Juli is uitgekeerd voor wachtdagen Ziektewet f 87,70
(Aangezien het bedrag van f 75,— per maand niet mag worden overschreden, is het noodzakelijk, dat het teveel uitgekeerde in Juli 1947 ad f 12,70 in de maand Augustus 1947 wordt ingehaald).

A. DE BRUIN.

Personalia.

Onze gelukwensen aan:

H. J. Pikker, ter gelegenheid van zijn 12½-jarig jubileum op 7 Juli 1947
M. J. J. Uphof, ter gelegenheid van zijn 12½-jarig jubileum op 9 Juli 1947
S. C. van Varik, ter gelegenheid van de geboorte van zijn dochter Adriana Alida op 9 Juli 1947
H. C. Hazendonk, ter gelegenheid van de geboorte van zijn zoon Cornelis Petrus Carolus op 6 Augustus 1947
M. H. Bossman en A. D. Bosch, ter gelegenheid van hun huwelijk op 7 Augustus 1947
A. J. Ulrich Sr., ter gelegenheid van zijn 30-jarig huwelijksfeest op 8 Augustus 1947.

Aangenomen personeel:

5 Augustus 1947: A. den Hertog (afd. v. Oostrum)
6 Augustus 1947: M. Visser (sjouwer)
11 Augustus 1947: Ch. v. Santen (lampenafd.)
11 Augustus 1947: C. Bronk (afd. v. Oostrum)
12 Augustus 1947: A. v. Kranen (sjouwer lakkerij)

E.H.B.O.

Dertien personen hebben zich opgegeven voor het bijwonen van een twee-wekelijks herhalings- en begin-cursus.

In onderling overleg werd besloten Woensdagavond 20 Augustus te beginnen. Aanvang precies kwart voor zeven in het schaftlokaal.

Komt op tijd, dan zijn we om acht uur klaar.

Indien nog meer deelnemers zich willen opgeven, zij zijn hartelijk welkom.

VAN EMDEN
KERKHOF
CAMPAGNE.

Hoe warm het was en hoe ver !

Deze verzuchting, geïnspireerd door de „Camera Obscura”, is vaak geslaakt tijdens de pogingen om te komen tot de bouw van tien woningen, geschikt voor dubbele bewoning.

Nu is het zover! Alle plannen zijn goedgekeurd. De bouw is gegund. Als nu de materialen spoedig op de betreffende vergunningen volgen en het weer wat meewerkt, kan er voor het einde van het jaar nog veel gebeurd zijn.

G. Th. CAMPAGNE.

Sociale verzekeringswetten.

De redactie heeft mij verzocht een artikel te willen schrijven over de Nederlandse Sociale Verzekering.

Aan dit verzoek wil ik gaarne voldoen, hoewel deze materie niet eenvoudig is.
Achtereenvolgens zal ik met U behandelen:

1. Ongevallenwet
2. Ziektewet
3. Ziekenfondsenbesluit
4. Kinderbijslagwet
5. Invaliditeitswet
6. Ouderdomswet

Het ligt niet in mijn bedoeling een opsomming te geven van de verschillende wets-artikelen doch een korte uiteenzetting en het doel van een bepaalde wet te omschrijven is het feitelijke streven.

1. Ongevallenwet 1921.

Doel.

Deze wet heeft ten doel arbeiders te verzekeren tegen geldelijke gevolgen van ongevallen, hun in verband met hun dienstbetrekking overkomen.

Wie verzekerd is.

Ieder die tegen loon werkzaam is in een onderneming, valt onder de bepalingen dezer wet.
Verder zijn verzekerd:

1. Zij, die persoonlijk in aangenomen werk arbeid verrichten, die verband houdt met het in de onderneming van dengene, van wien het werk is aangenomen, uitgeoefende bedrijf.
2. Zij, die tegen beloning persoonlijk bepaalde werkzaamheden verrichten als: venten met voedingsmiddelen, couranten rondbrengen, enz.
3. Reizigers, die uitsluitend voor één werkgever werken.
4. Thuiswerkers in bepaalde bedrijven, die in de regel voor één werkgever of voor ten hoogste twee werkgevers persoonlijk arbeid verrichten en die zich daarbij in de regel niet laten bijstaan door meer dan twee hulpen.
5. Musici (zij worden geacht in loondienst te zijn van den exploitant der inrichting, waar zij optreden).
6. Zij, die werkzaam zijn bij een werkverruiming.
7. Zij, die ofschoon niet in een onderneming werkzaam, belast zijn met bepaalde werkzaamheden, b.v. chauffeur bij een particulier.
8. Zij, die werkzaam zijn bij degenen, die een vrij beroep uitoefenen als artsen, tandartsen, advocaten, architecten, accountants, notarissen, enz.
9. Leerlingen, die geen loon verdienen (hieronder worden mede verstaan zij, die tegen betaling van leergeld in een onderneming werkzaam zijn; zij, die al of niet tegen betaling van leergeld als leerling ener instelling van technisch onderwijs in een onderneming ten behoeve van hun praktische vakopleiding werken, alsmede zij, die aan een onderneming verbonden, vakschoolopleiding ontvangen).

Wat onder een onderneming wordt verstaan.

Onder een onderneming verstaat men een bedrijf of een combinatie van bedrijven, uitgeoefend met het doel om winst te maken. Alle bedrijven vallen onder de bepalingen der Ongevallenwet 1921, behalve de bedrijven van landbouw, veehouderij, tuinbouw, bosbouw, waarvoor de Land- en Tuinbouwongevallenwet, en de bedrijven van zeevaart en zeevisserij, waarvoor de Zeeongevallenwet ingesteld werd.

Aangifte bedrijf.

De werkgevers, die in hun onderneming personeel werkzaam hebben, moeten daarvan, binnen 14 dagen na aanvang van hun bedrijf, schriftelijk aangifte doen. Formulieren daartoe zijn gratis verkrijgbaar bij:

1. de Raden van Arbeid.
2. de Postkantoren.

Aangifte ongeval.

Indien een arbeider een ongeval overkomt, in verband met zijn dienstbetrekking, is de werkgever verplicht te zorgen voor het tijdig inroepen van geneeskundige hulp en voor aangifte van het ongeval binnen 24 uur na het verlenen van de geneeskundige hulp bij de betrokken Raad van Arbeid of ten postkantore.

Wat ook als ongeval beschouwd wordt.

Beroepsziekten worden gelijkgesteld met ongevallen.

Onder beroepsziekten worden verstaan:

vergiftiging door lood,
vergiftiging door kwik,
miltvuur,
mijnwormziekte,
vergiftigingen in de chemische industrie,
bakkerseczeem,
en andere gevallen.

Lichamelijke letsels die in een betrekkelijk korte tijd ontstaan, zoals b.v. peesschede-ontsteking, bevrozing, zonnesteek, blaar en dergelijke, worden ook als ongeval beschouwd.

Omvang schadeloosstelling.

De door een bedrijfsongeval getroffen arbeider ontvangt als schadeloosstelling: 1e. genees- en heelkundige behandeling;

2e. indien hij de derde dag na het ongeval nog niet in staat is te werken, een uitkering, groot 80% van zijn dagloon, te rekenen van de dag na het ongeval af, gedurende ten hoogste 6 weken. Duurt de ongeschiktheid tot werken langer dan 6 weken, dan ontvangt de getroffene:

- a. bij algehele ongeschiktheid tot werken, 70% van zijn dagloon;
- b. bij gedeeltelijke ongeschiktheid tot werken, een evenredig deel van de bovengenoemde 70%.

OVER DE DAGEN, WAAROP EEN GETROFFENE VOOR REKENING VAN DE RIJKSVERZEKERINGSBANK IN ENIGE INRICHTING VERBLIJFT, WORDT — INDIEN HIJ NIET GEHUWD IS EN GEEN KOSTWINNER — DE UITKERING TOT 1/3 VERMINDERD.

Aan den getroffene kan een bepaalde opleiding worden gegeven, als daardoor de arbeidsgeschiktheid kan worden verhoogd. B.v. kon een metaalbewerker die tengevolge van een bedrijfsongeval een hand moest missen, worden opgeleid tot machinetekenaar.

Bedraagt het dagloon meer dan 10 gulden, dan geschiedt over dat meerdere geen uitkering.

Bij overlijden van een verzekerde tengevolge van het ongeval worden de navolgende uitkeringen gedaan voor:

1. begraafkosten: ten hoogste 30 x het dagloon van verzekerde, ten hoogste 300 gulden;
2. een rente aan de nagelaten betrekkingen.

Deze rente bedraagt:

voor de echtgenote 30% van het dagloon van den overledene; voor elk kind van den verzekerde 15% van het dagloon (wanneer dit kind ouderloos is of wordt 20%); voor de ouders, grootouders, ouderloze kleinkinderen en schoonouders, ingeval de overledene kostwinner was, ten hoogste 30% van het dagloon.

Kinderen genieten de rente totdat zij 16 jaar oud zijn. Het totaalbedrag der renten aan nagelaten betrekkingen mag echter een bedrag van 60% van het dagloon van den getroffene niet overschrijden. Indien dit wel het geval is, dan ondergaat elke rente een evenredige vermindering.

Voorbeeld:

Als er een weduwe is met 3 kinderen, zouden zij recht hebben op 30% voor de weduwe en 15% voor elk kind, wordt 45%, dus totaal op 75%; er mag echter niet meer dan 60% worden toegekend; elke rente wordt dus evenredig verminderd en gebracht op 60/75 van 30% en 60/75 van 15%, zijnde 24% en 3 x 12% is tezamen 60%.

Eerst indien het bedrag van 60% door de toekenning van rente aan de weduwe en de wezen niet bereikt wordt, komen de andere nagelaten betrekkingen aan de beurt; eerst de ouders of de grootouders, die ten hoogste 30% van het dagloon kunnen ontvangen; als dan het bedrag van 60% nog niet is verbruikt, komen de ouderloze kleinkinderen aan de beurt (wezen ontvangen 20% per kind) en als er dan nog van het bedrag van 60% van het dagloon iets beschikbaar is,

dan komen de schoonouders aan de beurt tot een maximum van 30% van het dagloon. In al deze gevallen geldt echter de uitdrukkelijke bepaling, dat de overledene hun kostwinster moet zijn geweest.

Welk orgaan de schadeloosstelling betaalt.

De Rijksverzekeringsbank te Amsterdam betaalt alle uitkeringen en stuurt daartoe de door een ongeval getroffen arbeiders een bewijs, op vertoon waarvan zij ten postkantore het hun toekomende in ontvangst kunnen nemen.

Voorkoming van ongevallen.

Er vinden in Nederland elke dag bijna 1400 ongevallen plaats.

De meeste ongevallen worden veroorzaakt — niet door onbeveiligde machines, doch — doordat te weinig aandacht geschonken wordt aan het werk en men zich door allerlei omstandigheden daarvan laat afleiden en onvoldoende oplet. Er zijn arbeiders die herhaaldelijk ongevallen krijgen, als gevolg van onoplettendheid; daarentegen zal de bedachtzame arbeider, die zich rekenschap geeft van wát hij doet, heel zelden een ongeval overkomen.

Premie.

De premie is verschillend en hangt af van de mate van gevaar, die elk bedrijf met zich mede brengt en wordt bepaald op een zeker bedrag per één gulden loon. Zo betaalt b.v. de horlogemaker minder premie per gulden loon dan de schoorsteenveger. Ten einde de premie te kunnen berekenen, zijn de werkgevers verplicht, loonlijsten aan te houden, waarop zij het door hen uitgekeerde loon behoren in te vullen.

De werkgevers betalen deze premie aan de Raad van Arbeid, of aan erkende Maatschappijen en Verenigingen, die het risico der wettelijke ongevallenverzekering dragen.

Deze week werd mij verzocht tevens een artikel te willen schrijven over de „Loonbelasting”.

Aangezien dit een onderwerp is dat momenteel de volle belangstelling heeft van het gehele personeel, ben ik besloten de reeks artikelen over de „Sociale Verzekeringswetten” even te onderbreken.

In het eerstvolgende nummer van „De Fabrieksfluit” kunt U een uiteenzetting van de „Loonbelasting” tegemoet zien.

A. de Bruin.

Excursie.

Op Vrijdag 4 Juli trokken de jongens van onze „school” er een dagje op uit. Twee dames van het kantoor hadden zich bij henaangesloten en van Oostrum had de aangename taak alle kaartjes te kopen.

De reis ging naar Amsterdam waar 's morgens een bezoek aan het Museum van de Arbeid werd gebracht. Het was bijzonder aardig in dit Museum een overzicht te krijgen van de verschillende artikelen voor dagelijks gebruik, die men uit op de aarde aanwezige grondstoffen weet te vervaardigen. Dit museum is zo uitgebreid, dat slechts een gedeelte door ons gezelschap kon worden bestudeerd.

Na het bezoek aan het Museum van de Arbeid werd een rondvaart door de grachten en de havens van Amsterdam gemaakt.

's Middags volgde nog een rondgang door het Veiligheidsmuseum waar, door allerlei griezilverhalen en demonstraties, een beeld werd gegeven van de gevaren waaraan men in een bedrijf blootstaat. In Nederland vinden per dag ca. 1400 ongevallen plaats, waarvan het grootste deel door onvoorzichtigheid en onoplettendheid veroorzaakt wordt.

Het was een erg warme dag geweest. Vermoeid, maar naar wij menen voldaan, werd de thuisreis aangevaard.

Uitslag prijsvraag jubileumnummer.

Deze prijsvraag viel buiten het zgn. ladder-systeem. Hoewel niet vermeld, zal men dit wel begrepen hebben. Op deze prijsvraag kwamen 14 oplossingen binnen.

Hiervan waren 13 oplossingen goed.

De oplossing is als volgt:

1. C. Hoffmann	10. D. J. Wijnen (bankwerkerij)
2. G. J. Bossman	11. J. Harkink
3. W. Th. Guidotti	12. F. J. C. Hamilton
4. J. de Graaf	13. L. C. van Maren
5. W. Carstens	14. A. de Bruin
6. E. van Walsum	15. J. C. Dubois
7. H. F. Jung	16. M. van Oostrum
8. B. G. Bossman	17. D. Wijnen (forceerderij).
9. A. D. Ulrich	

Goede oplossingen werden ingezonden door: L. J. Holleman, F. J. C. Hamilton, G. Peterse, J. C. Dubois, N. Verrips, D. J. Wijnen, H. F. Jung, A. v. Veen, M. v. Oostrum, A. D. Ulrich, J. D. Peterse, C. Smits en W. v. d. Warenburg.

De prijs, een doosje sigaren, werd door loting aan H. F. Jung toegewezen. J. de Boef verleende bij de verloting zijn medewerking.

Oplossing puzzle no. 3.

1. beangst	4. geoloog	7. leenmar
2. terrier	5. bedilal	8. kerspel
3. Leersum	6. Germany	9. dessert
		10. begonia

De gevraagde klinker = e.

Het verticale woord is: Gisolampen.

Deze puzzle werd ingezonden door: M. J. J. Uphof.

Er zijn 3 goede oplossingen ingezonden. De inzenders hiervan zijn: G. Kok, A. van Veen en R. Knippenburg. De verloting geschiedde onder G. Kok en A. van Veen, beiden met het hoogst aantal (3) punten. De gelukkige is G. Kok, die een kalenderstandaard ontvangt.

Gisona.

Achter het jaartal 1947 zal een nieuwe naam pronken op de wisselbeker voor „heen en terug over de Lek”. Na vier jaar als tweede te zijn geëindigd wist F. den Hartog op overtuigende wijze beslag op de eerste plaats te leggen.

Nadat aangeplakt was dat de wedstrijd op 24 Juli plaats zou hebben, hoorden wij al spoedig in de fabriek dat de jongeren dit jaar wel eens zouden laten zien dat de leden van het bedrijfsbureau voortaan niet meer onder de prijswinnaars zouden vallen. De ouderen waren niet van plan zich zo gemakkelijk gewonnen te geven en vatten de training uiterst serieus op.

Sigaretten werden afgeslagen, allerlei geheimzinnige berekeningen over stroomsnelheid enz. werden gemaakt.

De trainingstijden deden een spannend verloop verwachten.

Hoe was het intussen met de inschrijving gesteld?

In de fabriek veel praatjes maar geen inschrijvingen. Prins kreeg plotseling weer erge reumatiek in zijn schouder, v. Dalen en Kernkamp moesten zich op de vakantie voorbereiden, hoewel zij anders zeker meegedaan zouden hebben.

Het resultaat was dat Weynsfeld, Den Hartog en B. Vermeulen 's avonds aan de Lek kwamen om uit te maken wiens schoorsteen de wisselbeker dit jaar zou sieren.

A. Ulrich fungeerde als tijdopnemer.

Over de wedstrijd zelf kunnen wij kort zijn. Vanaf de start nam Den Hartog de leiding en na 8 minuten en 2 seconden was hij weer terug. Tweede werd Weynsfeld en Vermeulen sloot de rij. Onze gelukwensen aan den winnaar!

Misschien kan er het volgend jaar een aparte afdeling voor beginnelingen gemaakt worden. Het is wel gebleken dat de jongeren de strijd niet aandurven.

Hersengymnastiek.

Wij hebben van de A.V.R.O. bericht ontvangen, dat in het seizoen 1947/1948 een vertegenwoordigend team uitgenodigd zal worden voor een hersengymnastiek-uitzending.

De juiste datum zullen wij nog vernemen.

DE FABRIEKSFLUIT

MEDEDELINGEN VOOR HET PERSONEEL
VAN
GISPEN'S FABRIEK VOOR METAALBEWERKING N.V.

3468

VOORLOPIGE REDACTIE: W. CARSTENS, M. MOUTHAAN, A. PRINS.

Directie—Kern.

Maandelijks vergadering van 1 September 1947.

De Directie:

1. De heer van Osselen komt terug op de vergadering van 19 Augustus, waarin aan de Kern uiteengezet werd wat voor ons bedrijf de resultaten waren van de nieuwe C.A.O. Alhoewel de minima in de C.A.O. met ca. 6 cent verhoogd worden, wordt het ons bedrijf onmogelijk gemaakt een algemene verhoging van meer dan 2 ct. te geven door het invoeren van het maximum gemiddeld uurloon en het ongewijzigd laten van de gemeenteklasse-indeling. Tijdens de vorige C.A.O. hebben wij ons op het standpunt gesteld dat wij in gemeenteklasse C thuishoorden (in verband met Utrecht en Tiel), hetgeen toen ook in de lonen tot uitdrukking te brengen was. Thans is dit niet meer mogelijk. Wel hebben wij vernomen dat het College van Rijksbemiddelaars binnen enkele weken een beslissing in de gemeenteklasse-indeling zou nemen. Aangezien het voorstel om Culemborg tot de klasse C te verheffen zowel door de werkgevers als de werknemersorganisaties ondersteund wordt, hebben wij goede hoop dat het College van Rijksbemiddelaars hierover gunstig zal beschikken. Mocht dit onverhoopt niet het geval zijn, dan ligt het in onze bedoeling een afzonderlijke dispensatie aan te vragen.

In de vergadering van 19 Augustus deelde de directie mede het op prijs te zullen stellen met de vertegenwoordigers der organisaties een bespreking over dit onderwerp te voeren indien deze vertegenwoordigers zouden menen, dat hiertoe aanleiding bestond.

Dit onderhoud vond plaats op 26 Augustus, waarbij bleek dat de bestuursleden der organisaties het met de directie eens zijn dat de door ons voorgestelde verhoging inderdaad wel het maximum is dat onder de gegeven omstandigheden gegeven kan worden. Wij moeten nu maar hopen dat dit teleurstellend resultaat op korte termijn zal worden opgeheven door een besluit van het College van Rijksbemiddelaars, waarbij wij onder klasse C gebracht worden.

2. De heer van Osselen merkt op dat de regeling waarbij elk lid van ons personeel de gelegenheid krijgt om voor f 25.— per jaar aan opdrachten in de fabriek te geven, op een mislukking is uitgelopen. Practisch elke order, die steeds op normale wijze voorgerecalculeerd was, kostte twee- à driemaal de opgegeven prijs. Dit betekent voor het bedrijf belangrijke verliezen. Achteraf is niet meer precies na te gaan wat hiervan de oorzaak is. De heer van Osselen heeft nu bepaald dat voor alle orders voor het personeel voortaan de prijs achteraf bepaald moet worden. Dit wil dus zeggen dat de prijs niet meer van te voren opgegeven mag worden, ook niet als schatting.

3. De heer van Osselen deelt mede dat de Directie sedert Januari van dit jaar bezig is met het ontwerpen van een winstdelingssysteem voor ons gehele personeel. Het uitblijven van de goedkeuring van het College van Rijksbemiddelaars is oorzaak dat hier niet eerder bekendheid aan gegeven is. De heer van Osselen zegt het eens te zijn met de opvatting volgens welke het redelijk is dat het gehele personeel mee profiteert van bedrijfsresultaten, die tot winst leiden. Voor de oorlog waren er enkele bedrijven die hiervoor een systeem hadden en na de oorlog hebben vele bedrijven vergunning aangevraagd om hetzelfde te mogen doen. Voor zover ons bekend zijn de meeste dezer regelingen gebaseerd op het uitkeren van dividend door het bedrijf. Hiermede is de heer van Osselen het niet eens, aangezien bij het bepalen van een dividend door een aandeelhoudersvergadering factoren een rol spelen, die niets te maken hebben met de inspanning en toewijding van het personeel.

Wij hebben thans vergunning aangevraagd voor een systeem dat, in 4-wekelijkse perioden, de mogelijkheid schept het personeel te laten delen in de winst die zuiver het gevolg is van de productieresultaten. De uiteindelijke beslissing van het College van Rijksbemiddelaars moeten wij afwachten. De heer van Osselen zegt nadrukkelijk, dat het geenszins zeker is, dat Rijksbemiddelaars in gunstige zin op ons verzoek zullen reageren.

4. De heer van Osselen deelt mede, dat wij van de distributie toewijzing hebben gekregen voor koffie, thee, melk en suiker. Het is de bedoeling dat, zodra de bestelde koffieketel komt, ons gehele personeel dagelijks een kopje koffie krijgt. Deze koffie zal onder het werk rondgebracht worden. Voor het kantoor-, tekenkamer- en boekhoudpersoneel zal 's middags thee gezet worden. De kosten zullen voorlopig 4 ct. per kopje bedragen. Na verloop van tijd zullen wij zien of deze prijs gewijzigd moet worden. Wij stellen ons voor dat iedereen voorlopig f 0.24 per week voor een dagelijks kopje koffie of thee betaalt. Om de administratie zo eenvoudig mogelijk te houden willen wij dit per hele week berekenen, zodat slechts bij afwezigheid van meer dan een week de 24 ct. niet ingehouden wordt. Voor de mensen die op de fabriek schaften kan om 12 uur nog een tweede kopje koffie klaar gezet worden. Wij verzoeken diegenen, die geen koffie of thee wensen te gebruiken dit zo spoedig mogelijk op te geven aan den tijdschrijver (beambten aan den heer Prins).

5. Wij krijgen waarschijnlijk de beschikking over een loodsje dat wij als schaftlokaal willen inrichten. Deze verandering is een onderdeel van een algemeen plan om meer fabricage- en opslagruimte beschikbaar te krijgen. Met dit doel willen wij de kleerkastjes uit het schaftlokaal verdelen over de

daarvoor in aanmerking komende, afdelingen in de fabriek. Dit zal het voordeel hebben dat de eigenaars hun jas enz. beter in het oog kunnen houden, dat kleding niet meer ergens in de fabriek opgehangen behoeft te worden en dat men 's winters niet door de kou naar de garderobe behoeft te lopen.

6. De heer van Osselen vraagt of er belangstelling is voor het reserveren van vaste tijden voor ons personeel aan het badhuis. De Kern deelt mede dat 40 mensen zich in principe hiervoor hebben opgegeven. Met de Directie van de Gasfabriek zal nu nader overleg gepleegd worden.

De Kern:

7. Indertijd is toegezegd, dat het probleem van de verlichting in de fabriek nader onder ogen gezien zal worden. In de plaatwerkerij bijv. klagen verschillende mensen over pijn aan de ogen. Voor de winter zal dit onderzocht en, zo mogelijk, verbeterd worden.
8. Ter gelegenheid van de excursie naar de Vries Robbé zagen onze mensen dat daar textiel onder het personeel verdeeld werd. Is het niet mogelijk voor ons bedrijf ook eens iets extra te krijgen? De heer van Osselen zal hiernaar informeren.
9. De voorslijpers hebben geen afzuigers bij hun slijpkop. Hier zal voor gezorgd worden.

Onze machines.

Machines en gereedschappen zijn in de fabriek een onmisbaar onderdeel, waarvan vrijwel alles wat we fabriceren in zeer hoge mate afhangt. Als machines met bijbehorende gereedschappen niet in goede staat verkeren, zal de kwaliteit van het werk teruglopen en als een bepaalde machine defect is, kan de productie van het gehele bedrijf ernstig gestoord worden. Dat daarom ieder die een machine bedient er zorgvuldig mee om moet gaan, spreekt vanzelf, en dat het zeer ongewenst is dat een onbevoegde aan één of andere machine aan handles, knopjes of andere bedieningsdelen gaat knoeien, om te zien hoe dat alles wel gaat, zal voor een verstandig mens wel duidelijk zijn. Dat door geknoei aan machines min of meer ernstige schade veroorzaakt kan worden, bewijst het volgende. Aan de nieuwe afkantpers had de arbeider die deze machine bediende zich even verwijderd, een onbedachtzame komt langs, ziet de pers onbeheerd, vindt diverse knopjes wel aardig, drukt er zo eens op en gaat weer weg met het resultaat dat toen de man, die de pers bediende, terugkwam en het geknoei aan de knopjes niet bemerkte en gewoon met z'n werk doorging, een ogenblik later een nieuwe onderzetmatrijs in tweeën zag splijten. Dat de betrokken arbeider die zo iets overkomt het allesbehalve prettig vindt, al is het dan niet direct zijn schuld, daar heeft de onbedachtzame niet aan gedacht en dat er zelfs behalve materiële schade, ook nog persoonlijke ongelukken door wegspringende stukken kunnen gebeuren, daarbij heeft hij helemaal niet stil gestaan.

Dus daarom, komt nooit aan gereedschappen en machines waarmee ge niet werkt. Schakel ook voor de grap geen machine uit om eens te zien welk een gezicht uw college wel zal zetten als zijn machine plotseling ophoudt, dat kan een oorzaak zijn van schade en ongelukken.

En als iemand die een machine bedient, zich verwijderd, al is het maar voor korte tijd, schakel dan de stroom uit, het kan een hoop narigheid voorkomen. Ook bij de puntlasmachines gebeuren wel eens duistere dingen. Iedere puntlasmachine is nl. voorzien van een waterkoeling. Deze is aangebracht om te voorkomen dat, als een machine in gebruik is de laspunten of pitten te warm zouden worden en daardoor smelten. Maar als een puntlasmachine niet in regelmatig gebruik is, wordt de waterleiding door middel van een kraan die zich achter elke puntlasmachine bevindt, afgesloten om nodeloos waterverbruik te voorkomen. Maar nu het gevaar!

Er komt iemand om even een klein karweitje te puntlassen, een malletje bv., neemt de een of andere niet

in gebruik zijnde machine, let niet op de waterleiding, met als resultaat weggesmolten laspunten of pitten, als hij dat ziet reemt hij gauw z'n spulletjes weer op en neemt de benen. Als de puntlasmachine nu in regelmatig gebruik genomen moet worden, spuit bij het openen der kraan het water er aan alle kanten uit, met als slot een dikwijls langdurige en vervelende reparatie en een oponthoud met het werk daar men eerst moet wachten tot de zaak weer in orde is.

Zet dus altijd de waterkraan open al is het karweitje nog zo klein en vraag aar vaste puntlassers of de machine die ge wilt gaan gebruiken in orde is. Mocht het gebeuren, al is het dan door eigen nalatigheid, dat de pitten door het niet open zetten van de waterkraan vernield worden, loop dan niet stiekum weg, maar waarschuw onmiddellijk, waardoor het euvel zo spoedig mogelijk verholpen kan worden en de schade beperkt blijft tot de reparatie en er geen extra oponthoud met het werk ontstaat.

L. HOLLEMAN.

Sleeschaafbank no. 363.

Met de aanschaffing van de zetpers kwam ook de behoefte aan diverse matrijzen. Deze werden dan getekend en bij enige fabrieken aangevraagd. Na ± 14 dagen volgde de aanbieding en dan kon de een of ander leveren op lange termijn.

Als de levering eindelijk plaats had, was de uitvoering dikwijls niet naar wens. Dus wanneer voor een speciaal werk matrijzen nodig waren, gaf dat nogal oponthoud. Bovendien was de sterkarmschaafbank overbelast en het was dus beslist nodig, dat er een schaaafbank bij kwam.

Zo besloot de heer van Osseler in Augustus 1946 een sleeschaafbank te kopen. Fabriikaat: Hopfengärtner, type: H. 700 x 2000. Deze arriveerde in Maart 1947 op de Voorjaarsbeurs in Utrecht.

Dank zij de hulp van de Vries Robbé is het plaatsen op de bovenverdieping gunstig verlopen.

De afmetingen en capaciteit zijn:

maximale schaafbreedte	700 mm
„ schaafhoogte	580 „
„ schaaflengte	2000 „
tafelbreedte	510 „
tafelsnelheid bij schaafterwerking	18 m. per min.
„ „ terugloop	24 m. per min.

motorvermogen 7½ PK

toerental motor 1400 o/min.

voedingsbereik 0,16-4 mm.

gewicht 4000 Kg.

De machine is nu enige maanden in gebruik en beantwoordt volledig aan de verwachtingen.

Bij goed gebruik en onderhoud zullen de gereedschapmakers er zeker met veel genoegen mee werken.

Goed gereedschap is het halve werk.

J. HARKINK.

De vergeten stamkaart.

Tas, die zijn stamkaart mee had moeten brengen

Kwam naar den voorman rennen

„Geef mij een briefje, zonder dralen,

Ik moet mijn stamkaart even halen”.

Na twee uur zwoegen op het rad

Kwam hij terug als een verzopen kat.

Maar 's avonds zei hij welvoldaan

„Me bonnen heb ik, en daar komt het op aan”.

M. MOUTHAAAN.

Personalia.

Onze gelukwensen aan:

N. Verrips, ter gelegenheid van de geboorte van zijn zoon Nicolaas Leendert op 24 Augustus 1947.

G. W. A. van Roden, ter gelegenheid van de geboorte van zijn dochter Rosalia Cornelia Maria op 4 September 1947.

D. J. de Haas, ter gelegenheid van zijn huwelijk op 6 September 1947.

De Haas heeft de bemiddeling van de redactie ingeroepen om, langs deze weg, ook namens zijn echtgenote, alle collega's hartelijk te danken voor het fraaie huwelijkscadeau.

D. J. Koedam, ter gelegenheid van zijn 12½-jarig jubileum op 9 September 1947.

Aangenomen personeel:

18 Augustus C. L. van Beest (afd. v. Oostrum)
19 „ W. J. v. d. Heiden (afd. v. Oostrum)
25 „ Th. Lamboo (leerling afd. v. Oostrum)
3 September J. Helmond (leerling stoffeenderij)
3 „ J. C. v. Leeuwen (leerling afd. v. Oostrum)
8 „ v. Warenburg (leerling afd. v. Oostrum)
8 „ Schoots (afd. v. Oostrum)
9 „ C. Middelkoop (leerling afd. v. Oostrum)

Ontslagen personeel:

15 Augustus G. v. Santen (eigen verzoek)
23 „ G. v. d. Ham (militaire dienst)
23 „ H. Kraan (eigen verzoek)
1 September J. Grevinga (eigen verzoek).

Galvanische afdeling.

Nu wij in grote aantallen verchromde poten voor onderstellen van draaistoelen maken, is gebleken dat hier een veel betere werkmethode is toe te passen. Het personeel van de galvanische afdeling deed zelf het verzoek om de schroeven, die in deze poten gedraaid werden voordat zij in het bad gaan, te vervangen door moerbouten met een korte schroefdraad.

Toen eenmaal de aandacht op dit werk gevestigd was, kwamen er nog meer verbeteringen los. De moerbouten werden door koperen schroeven vervangen, die een zodanige lengte hebben dat zij niet meer geheel in het bad ondergedompeld worden. Hierdoor kan het koperdraad langer mee.

Tenslotte bedacht men aan deze schroeven een oog te maken, zodat de poten aan haken in de baden gehangen kunnen worden, waardoor het tijdrovende vastmaken van het koperdraad geheel vervalt.

Men ziet hier een aardig voorbeeld van één verbetering die tot andere verbeteringen leidde. Hoewel meerdere mensen hieraan meegewerkt hebben, leggen wij er de nadruk op dat het initiatief uit de galvanische afdeling is gekomen. Hiervoor wordt een premie uitbetaald.

Boetenpot, enz.

Boetenpot:

Saldo per 1 September 1947 f 259,39

Spaarkas:

Saldo per 1 September 1947 f 5236,96

Er zijn momenteel 78 spaarders.

Uitkering wachttagen Ziektewet:

In de maand Augustus 1947 is er een totaalbedrag uitgekeerd van f 60,92
Aangezien in de maand Juli j.l. het maximum bedrag van f 75,— met f 12,70 was overschreden is er in de maand Augustus een bedrag van f 60,92 plus f 12,70 is f 73,62 ten laste gebracht van deze rekening.

A. DE BRUIN.

Op excursie.

20 Augustus zijn we met de plaatwerkerij en enige mensen van kantoor en tekenkamer op excursie geweest en wel naar Arkel en Gorinchem.

In de ochtenduren hebben we „Betondak” te Arkel bezichtigd. Deskundige begeleiders lieten ons de vervaardiging zien van betonnen palen, tegels, dakbedekking enz.

Ook zagen wij enige „oud-burgemeesters” tegels maken. Na onze gidsen hartelijk bedankt te hebben, gingen we met twee auto's naar de Vries Robbé in Gorinchem. Daar werden we hartelijk ontvangen en in twee

groepen werden kantoren en tekenkamer bekeken. Daarna werden we in de tuin van het verenigingsgebouw onder het geboomte aan tafel genodigd voor een uitstekende lunch, welke allen zich goed lieten smaken en weldra waren alle broodjes verdwenen.

's Middags werden we door het uitgestrekte bedrijf rondgeleid waar veel interessants te zien was. Onze gidsen waren onvermoeid in het beantwoorden van vragen en gaven zich alle moeite om ons alles te laten zien.

Na afloop sprak de heer Campagne een dankwoord uit voor alle moeite die men zich gegeven had om het ons naar de zin te maken en hij nodigde de heren uit voor een tegenbezoek.

Voldaan keerden we daarna huiswaarts. Enkele bleven nog in Gorinchem om een glaasje bier te verschalken. Namens alle deelnemers hartelijk dank voor de gezellige en leerzame dag ons aangeboden.

M. MOUTHAAN.

Carbid.

Waarde redactie,

Naar aanleiding van een vraag die mij dikwijls gesteld wordt, over: hoe wordt carbid gemaakt en waar komt het vandaan, wil ik hier een korte beschrijving geven. Calcium Carbid, kortweg Carbid genaamd, in de scheikunde aangeduid met Ca C_2 , hetgeen wil zeggen: één deel calcium verbonden met twee delen koolstof ($\text{Calcium} = \text{Ca}$, koolstof = C), wordt verkregen in elektrische smeltovens, door het op zeer hoge temperatuur ($\pm 2000^\circ$) tot smelting brengen van kalksteen en steenkool, cokes of anthraciet. Deze grondstoffen gaan tijdens dit smeltproces tevens een scheikundige verbinding aan. Daar er voor dit proces veel elektrische energie nodig is, wordt de carbidfabricage in die landen uitgeoefend waar men over natuurkracht beschikt. Vooral Zweden is een voornaam carbid uitvoerend land, dank zij zijn vele watervallen en rijke bodeminhoud.

De steenharde, grijs-grijze massa wordt, na het stellingsproces, in speciale breekmachines gebroken en de stukken worden op grootte gesorteerd, luchtdicht verpakt en verhandeld.

Ik hoop met deze korte uitleg te hebben voldaan aan bovenstaande vraag.

H. F. JUNG.

Loonbelasting. (Besluit 1940).

1. De loonbelasting is bedoeld als voorheffing op de Inkomstenbelasting, doch in vele gevallen wordt zij niet door een aanslag in de Inkomstenbelasting gevolgd. Daarom zijn haar tarieven progressief en houden zij verband met de persoonlijke omstandigheden van belastingplichtigen.
2. Slechts zij ontvangen een aanslag in de Inkomstenbelasting, die:
 - a. inkomen genieten uit twee dienstbetrekkingen, waaronder mede valt het geval, dat man en vrouw, niet duurzaam gescheiden levend, elk een dienstbetrekking vervullen;
 - b. f 4.000,— of meer zuiver inkomen genieten;
 - c. meer dan f 200,— per jaar aan bijverdienste hebben.
3. Aan de Loonbelasting onderworpen zijn allen, die loon ontvangen van in Nederland gevestigde werkgevers.
4. Onder „loon” vallen alle inkomsten uit een dienstbetrekking (of een vroegere dienstbetrekking), zoals arbeidsloon, provisie, vrije kost en inwoning en andere inkomsten in natura, wachtgelden e.a., alsmede aanspraak op toekomstige uitkeringen, voor zover niet gedekt door stortingen van den werknemer.
5. Aanspraak op pensioen valt niet onder de loonbelasting, indien de aanspraak ontleend wordt aan een pensioenregeling. Door den arbeider betaalde pensioenpremie wordt dan op het loon in aftrek gebracht alvorens de loonbelasting te berekenen.

Het later te genieten pensioen wordt wel in de loonbelasting betrokken.

Nieuwjaarsgeschenken, verjaardagsgeschenken en andere dergelijke geschenken, mits zij een bedrag van tien gulden per geschenk niet te boven gaan, worden niet tot het loon gerekend.

6. Elke werknemer verschaft aan zijn werkgever de nodige persoonlijke gegevens per werknemersverklaring.

7. Het tarief der loonbelasting onderscheidt 3 groepen:

Groep I: Hieronder vallen de ongehuwden, voor zover zij nog geen 65 jaar zijn en geen recht hebben op kinderaftrek en voorts zij, die gehuwd zijn geweest, zonder dat uit dit huwelijk kinderen zijn geboren.

Groep II: De gehuwden, die geen aanspraak hebben op kinderaftrek, de ongehuwden van 65 jaar en ouder en zij, die gehuwd zijn geweest, indien uit dit huwelijk een kind is geboren.

Groep III: Hiertoe behoren zij, die aanspraak op kinderaftrek hebben. Kinderaftrek geniet men voor minderjarige kinderen en pleegkinderen, en voorts voor meerderjarige kinderen, indien de Inspecteur hiervoor op gedaan verzoek toestemming verleent.

8. De belasting van tantièmes, gratificaties en andere beloningen, welke in de regel slechts éénmaal of éénmaal 's-jaars worden toegekend, bedraagt:

- a. voor een werknemer die in groep I valt 22 %
- b. voor een werknemer die in groep II valt 15.4 %
- c. voor een werknemer die in groep III valt, en een kinderaftrek geniet voor 1 kind 13.2 %
- en een kinderaftrek geniet voor 2 kinderen 11.0 %
- en een kinderaftrek geniet voor 3 kinderen 8.8 %
- en een kinderaftrek geniet voor 4 kinderen 5.5 %
- en een kinderaftrek geniet voor

meer dan 4 kinderen 2.2 %

Deze beloningen mogen echter voor een werknemer die tevens uit dezelfde dienstbetrekking regelmatig wederkerende beloningen geniet, worden gevoegd bij het loon over het loontijdvak, waarin zij worden uitbetaald, indien zulks tot gevolg heeft, dat een geringer bedrag aan loonbelasting verschuldigd is.

9. In de belasting tabellen is reeds een aftrek voor beroepskosten en/of persoonlijke verplichtingen van f 100.— per jaar verwerkt; indien belastingplichtige aan den Inspecteur kan aantonen, dat in een kalenderjaar zijn beroepskosten (kleding, gereedschappen, contributie vakvereniging) hoger zijn dan f 100.— kan deze hem een hogere aftrek toestaan.

10. Wanneer de Inspecteur ingevolge art. 13 of 14, (bijzondere lasten) of voor meerderjarige kinderen een aftrek toestaat, doet hij hiervan mededeling aan den werkgever.

Na U eerst op de hoogte te hebben gebracht met de hoofdpunten van de Loonbelasting, besluit 1940, (waarin ik opzettelijk niet gewerkt heb met voorbeelden) zal ik U in het volgende nummer van „De Fabrieksfluit” uiteenzetten:

„Loonbelasting, wijziging 1947”. Ingegaan 1 Juli 1947, geïllustreerd met enige voorbeelden uit de praktijk.

A. DE BRUIN.

Gisona (afdeling tafeltennis).

Volgens bestuursbesluit zal met ingang van de maand September Gisona zich alleen gaan toeleggen op tafeltennis, daar er voor de andere sporten te weinig animo bestaat.

Er zal achter op het terrein een mooi gebouwtje verschijnen van pl.m. 11 x 7 m. dat uitsluitend gebruikt zal worden voor schaftlokaal en clubgebouwtje.

Door alle oude leden hiervan op de hoogte te brengen zijn er pl.m. 20 leden over die wilden tafeltennissen.

Nieuwe leden, ook die het nog niet kennen, kunnen zich opgeven bij mej. G. Carstens tegen een contributie-bedrag van f 1,— per maand (ook dames zijn van harte welkom).

Voorlopig zullen wij met 2 teams in de bond gaan spelen, wat bij voldoende routine volgend jaar tot 4 of 5 teams uitgebreid kan worden.

De clubavond is op Woensdagavond van pl.m. 7.30 tot 10.30 uur, alwaar onder leiding van A. Prins en A. D. Ulrich geoefend zal worden. Ook staan er verschillende vriendschappelijke wedstrijden op het programma n.l. tegen „De Vries Robbé” in Gorinchem en „De Tipelaar” in Culemborg (data nog niet bekend).

Voorlopig zullen wij ons nog een maand met het oude schaftlokaal moeten behelpen.

A. D. ULRICH.

Bonte Dinsdagavondtrein.

Uit erkentelijkheid voor het feit dat wij van de A.V.R.O. een opdracht tot het vervaardigen van 6 luidsprekerstandaards en 18 microfoonhengels aanvaard hebben, heeft de A.V.R.O. ons 380 plaatsbewijzen voor de Bonte Dinsdagavondtrein toegezegd.

Wij zullen dus in de gelegenheid zijn elk lid van ons personeel twee plaatsbewijzen ter beschikking te stellen. De juiste datum van deze avond zal nog nader vastgesteld worden. Deze zal in elk geval in het seizoen 1947-1948 vallen.

Nagekomen bericht: De A.V.R.O. heeft ons laten weten dat wij uitgenodigd worden om op Dinsdag 21 Oct. a.s. in de studio te Hilversum de voorstelling van de bonte Dinsdagavond bij te wonen.

Ongevallen

Wij willen in „De Fabrieksfluit” een kort overzicht geven van de, in ons bedrijf voorgekomen, ongevallen. Wij menen n.l. dat niemand het prettig vindt als hem een ongeval overkomt, zodat het van belang kan zijn voor onze lezers de gelegenheid te krijgen lering te trekken uit de ongevallen, die andere mensen overkomen zijn.

De Redactie.

1-9-1947. Bij het lassen van een stoel kwam er een stukje hamerslag in het rechteroog (hersteld: 8-9-1947).

1-9-1947. Bij het omslaan van plaatijzer kreeg getroffen een stukje in zijn rechteroog (hersteld: 4-9-1947).

3-9-1947. Bij het afdraaien van een plafonnier kreeg getroffen een stukje koper in het rechteroog (werkt door).

4-9-1947. Sjouwen. Bij het wegrijden van een volgeladen wagen kreeg getroffen een wiel over zijn rechtervoet, waardoor deze voet ernstig gekneusd werd (11-9-1947 nog niet hersteld).

8-9-1947. Bij het wegschuiven van geknpte platen stootte getroffen zich, waardoor zijn rechterhand verwond werd (11-9-1947 nog niet hersteld).

10-9-1947. Bij het puntlassen kreeg getroffen een vonk in het linkeroog (11-9-1947 nog niet hersteld).

10-9-1947. Bij het omvallen van een kast werd getroffen verwond aan zijn rechteronderarm (werkt door).

Puzzle no. 4.

In Londen wonen 5 mensen, die op dezelfde zaak werkzaam zijn als directeur, bedrijfsleider, assistent-bedrijfsleider, onderbaas en plaatwerker.

Hun namen (echter in andere volgorde) zijn:

Wiston, Brown, O'Connel, Johnson en Smith.

Elk hunner heeft slechts één zuster en ieder is ook gehuwd met de zuster van één der anderen.

Zij hebben allen veel gereisd.

De bedrijfsleider is echter nooit in Berlijn geweest.

Beide zwagers van Brown ontmoetten elkaar in Cairo, evenals beide zwagers van Johnson, maar geen van beide zwagers van den plaatwerker waren daar.

Johnson was met zijn beide zwagers in Boston. De onderbaas is daar echter nooit geweest.

De directeur ontmoette zijn beide zwagers in New-York, Johnson was daar ook, maar slechts met één zijner zwagers.

De plaatwerker, die met zijn beide zwagers in Berlijn was, is echter nooit in New-York geweest.

Smith is noch in Berlijn, noch in Boston geweest.

O'Connel heeft één zwager, die in functie boven hem staat en één zwager, die in functie onder hem staat.

Gevraagd wordt welke functie heeft Wiston?

(Ingezonden door een lid van ons personeel).

DE FABRIEKSFLUIT

MEDEDELINGEN VOOR HET PERSONEEL
VAN
GISPEN'S FABRIEK VOOR METAALBEWERKING N.V.

3569

VOORLOPIGE REDACTIE: W. CARSTENS, M. MOUTHAAAN, A. PRINS.

Deling in de winst.

In het verslag „Directie-Kern” in de Fabrieksfluit no. 9 van September is onder punt 3 reeds mededeling gedaan van het feit, dat wij sedert Januari van dit jaar ons hebben bezig gehouden met het ontwerpen van een regeling volgens welke, in het geval gunstige bedrijfsresultaten worden bereikt, op basis van de in een tijdsbestek van 4 weken behaalde winsten, de inspanning en toewijding van het gehele personeel met een uitkering van een deel dezer winsten worden beloond. Het is zeer verheugend dat het College van Rijksbemiddelaars heeft willen besluiten bij wijze van proef, te beginnen op 1 October 1947, en voor de duur van 6 maanden, goedkeuring te verlenen voor het toepassen van de door ons voorgestelde regeling.

In de Kernvergadering van 1 September heb ik gezegd dat het volgens mijn mening een redelijke gedachte is, dat het personeel van een bedrijf mede profiteert van de behaalde winsten. Bij de beoordeling over de wijze waarop deze winsten tussen personeel en vennootschap verdeeld dienen te worden, dient echter wel in het oog te worden gehouden, dat het de vennootschap is, die alle risico's voor haar rekening neemt en dan ook in tegenstelling tot de arbeider de schade ondervindt zodra verliezen worden geleden.

Winstuitkeringen, mits die op een alleszins gezonde basis worden verricht, zijn voorts verre te verkiezen boven gratificaties, want dit zijn wel uiterst willekeurige inkomsten.

Het is dat ook de bedoeling in den vervolge niet meer gratificaties te geven, hetgeen trouwens overeenkomt met de wensen van Rijksbemiddelaars. Wanneer in de toekomst Rijksbemiddelaars aan de werkgevers in de metaalindustrie toestemming zouden verlenen over een boekjaar een bepaalde gratificatie uit te keren aan het personeel, dan houden wij in het vervolg daarmee alleen rekening, indien over dat jaar het totaal onzer winstuitkeringen minder zou bedragen dan de toegestane gratificatie. In dat geval kunnen wij overwegen dit verschil bij te passen, hetgeen uiteraard alleen zal gebeuren indien de omstandigheden dit toelaten.

Doordat wij in de afgelopen twee jaren een systeem hebben opgebouwd om, op zeer korte termijn, het verloop van onze productie te kunnen volgen, zijn wij er thans van overtuigd met een grote graad van nauwkeurigheid wekelijks de fabrieksresultaten te kunnen vaststellen.

Wat verstaan wij onder fabrieksresultaten?

Dat is de winst (of het verlies) die een gevolg is van de wijze waarop onze producten worden gefabriceerd. Dit is dus een andere winst dan die welke berekend wordt over een bepaalde periode uit alle bedrijfsresultaten.

De fabriekswinst nu wordt sterk beïnvloed door de toewijding en de inspanning van het personeel, maar ook door factoren, die niet afhankelijk zijn van de prestaties. Nieuwe moderne machines, personeelsuitbreiding, onverwachte verruiming in de materieelvoorziening, enz. kunnen in gunstige zin de fabrieksresultaten beïnvloeden. Daarentegen zullen vermindering van personeel,

machineschade, materiaalgebrek, strenge vorst, beperkende regeringsbepalingen, enz. deze resultaten nadeel bezorgen.

Het is niet mogelijk nauwkeurig te berekenen welk gedeelte van de fabriekswinst het gevolg is van de prestaties van het personeel en welk gedeelte door andere factoren wordt veroorzaakt. Het gaat er dus om de fabriekswinst op een zo logisch mogelijke wijze te verdelen tussen personeel en vennootschap.

Zodra er winst gemaakt wordt, moet deze eerst worden verminderd met bepaalde percentages voor belasting en rente van het in onze onderneming belegde kapitaal.

Van hetgeen dan overblijft ontvangt, zolang nog niet de begrote (dat is tegenwoordig de door de Prijsbeheersing toegestane) winst is bereikt, het personeel 25%. Op het moment dat de begrote winst wordt verdiend stijgt het aandeel van het personeel tot 50%.

Ik wil er de aandacht op vestigen dat wanneer de productie volgens de plannen verloopt, er geenszins van bijzondere prestaties gesproken kan worden, zolang de winst nog geringer is dan die volgens de begroting. Vandaar dat eerst als de begrotingswinst is bereikt personeel en onderneming „eerlijk samen delen”.

Bij verdere stijging van de winst blijft volgens een vastgestelde formule ook het personeelsaandeel stijgen. Het vennootschapsaandeel stijgt dan echter sneller. Dat de vennootschap bij een stijging van de winst boven die van de begroting „bevoordeeld” wordt boven het personeel is te billijken, omdat winsten die aanzienlijk uitgaan boven het normale in het algemeen eerder het gevolg zullen zijn van wijzigingen in de fabricageomstandigheden dan van de prestaties van het personeel.

Hier komt echter bij, dat, onder de huidige omstandigheden, waarin onze regering de „loorstoppolitiek” zeer streng toepast, het noodzakelijk is, zekerheid te verschaffen dat de extra verdiensten, die uit dit systeem zouden kunnen voortvloeien, aan bepaalde grenzen gebonden zijn.

De verdeling is dan ook zo opgezet, dat de extra verdienste van het personeel kan variëren tussen 0 en ca. 8% van het inkomen.

Het ligt in de bedoeling het aandeel in de winst voor het personeel vast te stellen over perioden van vier loonweken, waarbij eventueel verlies uit een voorgaande periode eerst door de volgende periode goedgemaakt moet worden, alvorens er van winst sprake kan zijn.

Dit bedrag zal over het gehele personeel (met uitzondering van Directie, bedrijfsleider, chef boekhouding en chef bedrijfsbureau, omdat deze leden van ons personeel verantwoordelijk zijn voor het tot stand komen van onze jaarlijkse bedrijfsbegroting en voor de uitvoering van dit systeem en met uitzondering van hen die nog geen zes maanden in dienst van ons bedrijf zijn) verdeeld worden in verhouding van de uurlonen (4 x 48 x uurloon + 20 % toeslag) en de salarissen (jaarsalaris gedeeld door 13).

Deze regeling wordt, mede om voorlopig de administratie niet te overbelasten, aangehouden, totdat wij met de werking van het systeem enige ervaring zullen hebben opgedaan.

In de toekomst zal er n.l. toe worden overgegaan geen winst uit te keren over uren, waarin niet gewerkt is. In de praktijk zal het er nu op aankomen dat telkens over perioden van vier loonweken, te beginnen op Dinsdag, 30 September 1947, berekend zal worden welk aandeel van de eventueel te maken winst elk lid van ons personeel toekomt. Dit aandeel zal dan voor de arbeiders op de Vrijdag die 11 dagen valt na het beëindigen van de 4-wekelijkse periode uitbetaald worden en voor de beampten tegelijk met de eerstvolgende salarisbetaling.

Van harte hoop ik dat ons winstdelingssysteem in alle opzichten zal beantwoorden aan de daaraan gestelde verwachtingen, opdat onze fabriek en U allen er slechts wel bij mogen varen!

Ir. W. VAN OSSELEN.

Hoe bereiken wij een zo hoog mogelijk aandeel in de winst?

Daar ik van zeer nabij betrokken ben geweest bij het tot stand komen van onze regeling voor deling in de winst, meen ik enkele opmerkingen te kunnen maken naar aanleiding van de hierboven gestelde vraag.

Als algemene grondslag voor het maken van winst geldt het streven om bij hetgeen gefabriceerd wordt de daaraan bestede gelden in de vorm van: materiaal, loon en onkosten door de opbrengst te doen overtreffen. Ik mag veronderstellen, dat iedereen weet wat onder materiaal en loon wordt verstaan.

Maar waaruit bestaan de onkosten en wat is nu eigenlijk de opbrengst?

Onkosten is een verzamelnaam voor al die uitgaven welke verricht moeten worden om de inkoop der grondstoffen, de fabricage van de producten en tenslotte de verkoop ervan mogelijk te maken.

Zij bestaan dus uit salarissen en loon van indirect productief personeel, afschrijvingen op fabrieksgebouwen en machines en verder hetgeen moet worden uitgegeven aan bijv. onderhoud machines, gereedschappen, electriciteit, gas, brandstof, slijpschijven, anoden, carbid, reclame, catalogi, telefoon, schoonhouden gebouwen, expeditie, enz., enz.

Al deze kosten worden jaarlijks begroot en worden dan zodanig verwerkt, dat zij als een vast bedrag opgeteld kunnen worden bij de materialen en lonen, die voor iedere productieve bewerking in de fabriek worden besteed.

Onder de opbrengst, in ons geval de fabrieksopbrengst, over een bepaald tijdsbestek, bijv. 4 weken, verstaan we de verkoopwaarde (hier dus de fabrieksverkoopwaarde) van alle bewerkingen, (is loon plus kosten) zoals knippen, buigen, lassen, slijpen, zandstralen, enz. die in die 4 weken in de hele fabriek zijn verricht, vermeerderd met de in dezelfde tijdsperiode voor die bewerkingen bestede materialen.

Die verkoopwaarden zijn bekend als onderdelen van de uiteindelijke prijzen der producten of onderdelen van producten.

Aan het einde van iedere tijdsperiode kan dus berekend worden hoe groot de totale opbrengst is die door de verschillende bewerkingen wordt bereikt.

Wanneer wij dus tegenover elkaar stellen:

A materiaal + loon + kosten en

B de opbrengst,

dan stelt A voor hetgeen aan een product in werkelijkheid aan materiaal is besteed, hetgeen er werkelijk aan verloon en hetgeen inderdaad aan kosten nodig is geweest om het te vervaardigen, terwijl B. de prijs is van datzelfde product, zoals die van te voren aan de hand van de begroting is berekend, en welke berekening de basis vormt voor de uiteindelijke verkoopprijs.

Het is duidelijk, dat wanneer de opbrengst van een product meer bedraagt dan de som van werkelijk materiaal, loon en kosten, er winst wordt gemaakt en dat er

sprake is van verlies, zodra het omgekeerde het geval is.

Ook is duidelijk dat de winst des te groter is naarmate we kans zien binnen een bepaald tijdsbestek bijv. 4 weken:

A. de uitgaven aan materiaal, lonen en kosten te verlagen en

B. de totale opbrengst van alles wat in die 4 weken gefabriceerd is te verhogen.

Beginnen wij met na te gaan hoe wij de opbrengst kunnen verhogen. Dit gebeurt als er iedere week zoveel mogelijk bewerkingen aan de producten beëindigd worden en er dus zoveel mogelijk afgewerkte loonkaarten bij de tijdschrijvers worden ingediend. Dat klinkt heel eenvoudig, maar wij kunnen dit op zeer veel manieren bereiken. Ik zal proberen de belangrijkste op te noemen en ik ben er zeker van dat deze opsomming door de lezers verdubbeld en misschien wel verdrievoudigd zal kunnen worden.

Hier volgt dus mijn opsomming:

Ten eerste: voor de mensen die de productieve bewerkingen zelf verrichten:

1. Geen overbodig werk doen.
2. Geen extra werk bij collega's veroorzaken. Elke bewerking dus zo goed mogelijk uitvoeren.
3. Bij het in tarief werken niet alleen aandacht besteden aan het tempo, maar ook aan de volledige en prima afwerking.
4. De volle werktijd productief maken.
5. Zelf er op uit zijn de werkmethode zo praktisch mogelijk te maken en elkaar hierbij behulpzaam te zijn.
6. Zorg besteden aan machines en gereedschappen. Hierdoor wordt stagnatie in de productie vermeden.

Ten tweede: voor alle overige leden van het personeel:

1. Door mee te werken aan een ordelijke gang van zaken in het bedrijf.
2. Door alles in het werk te stellen om de werkvoorbereiding zodanig uit te voeren dat moeilijkheden en stagnatie tijdens de productie vermeden kunnen worden (tekenkamer, bedrijfsbureau).
3. Door de productieve arbeiders zoveel mogelijk behulpzaam te zijn bij het verstrekken van gereedschappen en materiaal (magazijn).
4. Door goede en goedkope gereedschappen en malen te ontwerpen en te vervaardigen (constructie, gereedschapmakerij).
5. Door redelijke kwaliteitseisen te stellen en door zoveel mogelijk tijdig op afwijkingen te wijzen (controle).
6. Door een nauwgezet onderhoud van machines en installaties stagnatie in de productie te vermijden (bedrijfsdienst).
7. Door het vlotte overbrengen van de producten van een afdeling naar een volgende, de arbeiders op dit punt te ontlasten (sjouwers).
8. Door aan een grondige werkvoorbereiding mede te werken, het werk uit te geven aan de meest geschikte persoon en voor een volledige instructie te zorgen (bazen).
9. Door behulpzaam te zijn met adviezen op het gebied van de uitvoering van het werk (voormannen).
10. Door beschadigingen te vermijden (geldt voor iedereen).
11. In het algemeen voor de hele fabriek door de tijd die aan improductief werk besteed wordt te beperken en daardoor de gelegenheid te scheppen productief werk te verrichten.

Vervolgens moeten wij nog nagaan hoe wij het hierboven genoemde onder A, dus de som van materiaal, loon en kosten kunnen verlagen.

Reeds het aandacht besteden aan hetgeen we moeten doen om de opbrengst te verhogen, heeft in de meeste gevallen tot gevolg dat de onkosten worden beperkt. Als wij kans zien onder de begrote kosten te blijven, dan kan deze post in de volgende begroting wellicht worden verlaagd, waardoor de omstandigheden gunstiger worden voor het maken van winst.

Of in sappig Vlaams:

„Een stalen meubel, „Gispen“ getekerd,
wordt als kwaliteitsprodukt gerekend”.

O zo, daar staan ze dan, onze brave bureaux en brievenkasten, kaartenkastjes en stoelen, waar U aan getekend, gekriipt, geponst, geslepen of gelast hebt. Door U gecalculleerd, becorrespondeerd, gelakt, verkocht en verzonden.

En het doet goed de onverholen Belgische bewondering voor Uw producten aan te horen, daarom ram ik U ook mee naar het eerste land, waarin ons bedrijf thans een buitenlandse vertegenwoordiging gevestigd heeft. De tijd was daar rijp voor, nu binnenkort België, Luxemburg en Nederland geen rechten meer zullen heffen voor de invoer van producten in één dier landen gefabriceerd.

Na die Jaarbeurs kwamen de eerste orders, zeker, bescheiden nog, maar toch met perspectief in de douane-vrije toekomst.

Producten uit onze fabriek vinden hun weg naar België en Luxemburg. Dat geeft vooral voldoening omdat het in de eerste plaats waardering voor de kwaliteit is geweest, die het mogelijk maakte een plaats op deze markt te veroveren. Daarnaast is het nuttig en noodzakelijk, dat ook ons bedrijf deviezen inbrengt, die aan U en mij weliswaar niet als winstdeling worden uitgekeerd, doch die vadtetje Staat order andere benut voor het inkopen van buitenlands materiaal, zonder hetwelk de Nederlandse industrie niet draaien kan. En het is duidelijk, dat die bedrijven in de eerste plaats bedacht zullen worden, die een gedeelte van hun productie in het buitenland afzetten.

Tenslotte bestaat de mogelijkheid, dat in de toekomst de binnenlandse vraag naar stalen meubelen verzadigd raakt en ook dáárom is het gewenst andere afzetgebieden te zoeken. Eenvoudig is dat niet, want de transport- en emballagekosten zijn hoog en de concurrentie is fel. Daarom worden spoedorders en bijzondere opdrachten aanvaard, die voor het binnenland geweigerd moeten worden. Een buitenlandse markt krijgt men niet cadeau. Zo ooit dan geldt hier dat de kost voor de baat uitgaat (arme winstdeling). Een begin is gemaakt, ook in andere landen, die ik U niet noem vanwege de concurrentie, die hierin ook belang stelt. Doch één uitzondering moet ik maken.

Ik neem U weer mee op reis. Naar Zwitserland (zegt het gerust voort). Deviezen zijn er niet bij ditmaal, want de regels van het spel dienen te worden gehandhaafd, anders mogen we niet meer meespelen. *)

Zwitserland, het luxe-eiland in Europa, dat geen oorlog gekend heeft, waar alles peperduur is en de geperfectioneerde techniek de uiterste grenzen van het zakelijk verantwoorde bereikt, wellicht overschreden heeft.

Men toont ons Zwitserse producten, waarmede de onze zullen moeten concurreren. Bureaux, brievenkasten. En onze trots over het eigen product, in België zo weldadig gekoesterd aan oprechte waardering, zakt ineen tot de ootmoedige erkenning, dat wij een strijd tegen deze technische wonderapparaten, die men daar bureaux noemt, nog niet aandurven, door materiaalgebrek ook niet zouden aankunnen. Een blad of een lade-front van een Zwitsers bureau heeft geen hoeken, doch is rond gebogen. De lade loopt of rijdt riet, zij zoekt geluidloos, wanneer U er naar wijst. Geen beweegbaar onderdeel zonder kogellagers. De Zwitser is beslist bezeten van kogellagers en voorziet er straks luciferdoosjes en schuiftrompetten mee.

Naast de onverdeelde bewondering voor deze geraffineerde techniek, rijst in alle gemoede de vraag of men op deze weg niet ook té ver kan gaan en of de naoorlogse levensstandaard in de rest van de wereld niet meer gebaat is met oerdegelijke, doch goedkopere producten.

De vraag moge door anderen worden beantwoord.

De Zwitserse koude douche (inmiddels alweer dragelijk gemaakt door een daverende 6-2) had ook een nuttig effect: het tikje te veel aan zelfbewustheid, dat de ervaringen in België en andere landen hadden kunnen wekken, is verdwenen. Of, om met een bekend

journalist te eindigen: „Als we denken dat we-er-zijn, dan zijn-we-d'r-geweest”.

Dit te beseffen, o deemoed, kan eventueel een winstaandeel zijn door

EXPORT.

Hoe zou de vrije tijdsbesteding het best kunnen plaatsvinden?

We behoeven natuurlijk niet stil te staan bij degenen, die hun vrije tijd misbruiken, zodat ze eigen gezondheid en de belangen van gezin en arbeid schaden, bijv. door overmatig café-bezoek. En evenmin behoeven we veel woorden te besteden aan anderen, die hun vrije tijd verklungelen, gelijk één deelnemer aan een onderzoek naar de vrije tijdsbesteding, die niets beter wist te doen dan de rook van zijn sigaar na te kijken.

Nee, wat men moet zoeken is Ontspanning en Ontwikkeling.

De twee O's. Bij het woord ontspanning denken we eerst aan een veer, die de hele dag in de knel heeft gezeten, en nu wordt losgelaten, of aan een boog, die door het koord werd kromgetrokken en nu zijn vrijheid en daarbij zijn rechte stand herkrijgt. Zo gaat het ook met ons: We hebben de hele dag gearbeid, onze geestelijke werkzaamheid heeft zich bepaald tot een gestadige en grote activiteit op een eng terreintje. Welnu, we hebben behoefte aan ontspanning, en dus rusten we uit.

Ondertussen zijn we met deze beschouwing nog maar halfweg gekomen. In onze arbeid zijn andere spiergroepen en andere geestelijke vermogens juist niet tot activiteit gekomen en het zonderlinge van het geval is, dat hierdoor ook spanningen ontstaan, die naar ontspanning streven. Denkt U maar eens aan den schooljongen, die een paar uur stil op zijn bank heeft gezeten. Zal men tegen zo'n jongen zeggen: „Kerel, je zult wel moe zijn van dat stilzitten, je moest nu nodig eens een tijdje gaan zitten uitrusten”? Nee, niet-waar. Hier wordt de spanning juist door activiteit opgeheven, door hollen en draven op het schoolplein. Ontspanning betekent dus rust én activiteit; ze houdt zich aanvullend tot onze dagelijkse arbeid. Gymnastiek en sport brengen spierbundels in beweging, die bij het werk niet in actie kwamen; studie en kunst verzorgen gebieden van geestelijk leven en belangstelling, die door de arbeid niet beploegd werden. Het wordt nu meteen duidelijk, dat ieder mens zijn eigen ontwikkeling behoeft, aangezien immers de een van de ander verschilt, en dus ook elders door zijn arbeid iets in de knel komt dan bij zijn collega.

Niet alleen ontspanning echter. Ook ontwikkeling! Nu is er geen enkele goede ontspanning, of er zit wel een stukje ontwikkeling in: gymnastiek, het houden van een tuintje. Maar wanneer we ons voor ogen houden, dat de arbeider én door zijn opleiding én door zijn levenskring in culturele ontwikkeling bij andere bevolkingsgroepen ten achter ligt, dan is het duidelijk, dat we een vrije tijdsbesteding aanprijzen, die deze achterstand moet verkleinen. Muziek genieten en beoefenen, een goed schilderij of boek waarderen, een degelijk populair werk lezen; men moet het leren onder goede en vertrouwde leiding. De school diende hier de grondslagen te leggen, en er ligt hier een belangrijke taak voor degenen, die de rijpere jeugd en de volwassenen leiding willen geven (volksconcerten, stichtingen voor volksontwikkeling, volkstoneel, enz.) Men kan zich bij dit streven gesteund weten door den arbeider zelf, die blijkens een ingesteld onderzoek prijs stelt op die dingen, en die ook in zijn verenigingsleven — waaraan hij zoveel vrije tijd met recht ten koste legt — dat doel nastreeft.

Ontspanning en ontwikkeling, hetzij door den arbeider afzonderlijk, hetzij in groepsverband; ziedaar de beste vrije-tijdsbesteding, die men zich kan denken.

(Dit artikel is ter beschikking gesteld door de Werkcommissie Personeelorganen van het Centraal Sociaal Werkgevers-verbond, zie No. 7 van „De Fabrieksfluit”. De Redactie).

*) Inlichtingen verstrekt de chef-expeditie.

DE FABRIEKSFLUIT

MEDEDELINGEN VOOR HET PERSONEEL
VAN
GISPEN'S FABRIEK VOOR METAALBEWERKING N.V.

3703

VOORLOPIGE REDACTIE: W. CARSTENS, M. MOUTHAAAN, A. PRINS.

Directie - Kern

Maandelijksse bijeenkomst op 10 October 1947

De Directie:

1. Met het personeel van de galvanische afdeling is afgesproken dat er gedurende twee weken met ingang van Maandag, 13 October overgewerkt zal worden. Dit is noodzakelijk om te voorkomen dat de producten die de slijperij verlaten zich in de galvanische afdeling zouden ophopen. De Kern is overtuigd van de noodzakelijkheid van deze maatregel.
2. Nog steeds is het ons niet gelukt van de directie van de gasfabriek de voorwaarden te vernemen waaronder een deel van ons personeel op voor ons gereserveerde tijden van het badhuis gebruik zou kunnen maken. Nadere gegevens kunnen wij pas verwachten als de directeur van de gasfabriek hersteld is.
3. De heer van Osselen deelt mede dat de kosten voor de Bonte Dinsdagavondtrein, waarvoor ons personeel van de A.V.R.O. een uitnodiging heeft ontvangen, f 1,90 per persoon zullen bedragen. Zodra de overige gegevens bekend zijn zal dit door aanpakken aan het personeel meegedeeld worden.
4. De heer van Osselen deelt mede dat de bestelde koffieketel aangekomen is zodat wij op Dinsdag, 14 October 's morgens aan het gehele personeel een kop koffie zullen kunnen verstrekken. De koffie zal door het personeel van de expeditie per afdeling rond gebracht worden waarna de bazen en de voormannen er op dienen toe te zien dat de verdeling rustig en met zo weinig mogelijk tijdverlies verloopt. Teneinde de administratie zo eenvoudig mogelijk te houden zal van alle leden van ons personeel die meer dan 3 dagen aanwezig geweest zijn per week 24 ct. ingehouden worden. Deze inhoudingen zullen echter, ook weer om de administratie zo eenvoudig mogelijk te houden, niet elke week geschieden, maar eenmaal in de 4 weken en wel tegelijk met eventuele uitbetalingen van winstaandelen. Leden van ons personeel die van de koffie geen gebruik wensen te maken, dienen dit bij den tijdschrijver of aan den heer de Bruin op te geven.

De Kern:

5. In verband met de ervaringen die in de afgelopen maanden opgedaan zijn met het geven van vergoedingen voor wachtdagen bij ziektegevallen doet de Kern een verzoek om hiervoor een nieuwe regeling in te voeren. De aanleiding hiertoe is dat er buiten de ziektegevallen dikwijls reden is om leden van ons fabriekspersoneel financiële bijstand te verlenen. Tot nu toe zijn dergelijke gevallen door de Directie in overleg met de Kern behandeld, waarbij dan meestal een bepaald bedrag uit de boetepot beschikbaar gesteld werd, welk bedrag in de meeste gevallen aangevuld werd door het bedrijf. Bovendien vindt de Kern het jammer dat het streven van de Kern om slechts in noodzakelijke gevallen een uitkering bij wachtdagen te geven het gevolg kan hebben dat in een bepaalde maand

aanzienlijk minder dan f. 75.— uitgekeerd wordt, terwijl dit zuinige beheer dan in een volgende periode de leden van het fabriekspersoneel niet ten goede kan komen. Het voorstel van de Kern luidt nu als volgt:

Er wordt een fonds in het leven geroepen, het Personeelfonds genaamd, waarin de boetepot wordt opgenomen en waarover het beheer aan de Kern wordt opgedragen. De Kern is bevoegd uit dit fonds aan leden van ons fabriekspersoneel uitkeringen te doen:

- a. bij wachtdagen voor ziekte en
- b. in alle andere gevallen waarbij de persoonlijke omstandigheden van leden van ons fabriekspersoneel financiële bijstand dringend noodzakelijk maken.

Aanvulling van dit personeelfonds geschiedt dus uit de boeten en een maandelijksse bijdrage van f 75,— door het bedrijf.

Indien de directie voor deze regeling toestemming zou willen verlenen zou het betekenen dat er dan ook geen verzoek om financiële bijstand meer aan het bedrijf gedaan zou worden.

De heer van Osselen antwoordt hierop aan dit verzoek te willen voldoen, waarbij dus ons personeelfonds per 1 November a.s. in het leven geroepen zal worden. Teneinde echter reeds bij voorbaat rekening te kunnen houden met verandering in het aantal leden van ons fabriekspersoneel wordt besloten dat het bedrijf niet een vast bedrag van f 75.— per maand zal bijdragen, maar een bedrag van 45 ct. per lid van ons fabriekspersoneel (exclusief de bazen). Het aantal leden van het fabriekspersoneel zal berekend worden door een gemiddelde te nemen van de vier weken welke vooraf gaan aan de eerste van elke maand.

6. De Kern brengt ter kennis van de Directie dat er verschillende arbeiders zijn die gaarne buiten werktijd een cursus electrisch of autogeen lassen zouden willen volgen. De mogelijkheid hiervan zal onderzocht worden.
7. Nog steeds is de afzuiginstallatie in de slijperij niet geheel in orde. Aan deze installatie wordt gewerkt.
8. De Kern vraagt of de verandering in de regeling van de ziektewet aan het personeel bekend gemaakt kan worden. Hierover zal een artikel in de Fabrieksfluit verschijnen.
9. Uit de plaatwerkerij zijn stemmen opgegaan van personen die het niet eens zijn met de wijze waarop de verlichting in de fabriek momenteel herzien wordt. De wijzigingen die tot nu aangebracht zijn gelden als proefnemingen waarbij het personeel zelf ten volle in de gelegenheid gesteld zal worden hierover op of aanmerkingen te maken alvorens tot een definitieve oplossing besloten wordt.
10. Hoe is het met 10 huizen voor dubbele bewoning bestemd voor leden van ons personeel?
De heer van Osselen deelt mede dat er juist vandaag met de bouw begonnen is. De verdeling van deze huizen zal pas plaats vinden wanneer vol-

komen vast staat op welk moment de nieuwe bewoners hun intrek zullen kunnen nemen. Elk lid van ons personeel dat meent voor een van deze huizen in aanmerking te komen, kan zich bij den heer Prins opgeven en zal t.z.t. ten volle in de gelegenheid gesteld worden zijn persoonlijke belangen naar voren te brengen.

Maandelijkse bijeenkomst op 3 November 1947.

De Directie:

1. Wij hebben nu de verschillende gegevens ontvangen van de mogelijkheden om verandering te brengen in de tegenwoordige ziekteregeling. Ons bedrijf kan met Centraal Beheer overeenkomen dat voortaan met ingang van de 13e ziektedag 90% van het inkomen als ziektegeld wordt uitgekeerd. Natuurlijk zijn hieraan extra kosten verbonden die voor de helft door het bedrijf en voor de helft door het verzekerd personeel moeten worden opgebracht. Dit laatste betekent dat er niet 1%, maar $1\frac{1}{2}\%$ van het loon als ziektepremie ingehouden zou moeten worden. Aangezien het gehele personeel dus een verhoogde ziektepremie zou moeten betalen indien tot deze gunstiger regeling overgegaan wordt, werd met de Kern besproken dat hierover zo spoedig mogelijk een stemming onder het personeel zal worden gehouden.
2. Betreffende het uitbetalen van het winstaandeel op 7 November 1947 deelt de heer van Osselen mede dat de loonbelasting over dit aandeel geheel los van het normale weekloon berekend wordt. Er bestaat dus geen gevaar dat door het winstaandeel, indien dit uitbetaald wordt in een week waarin b.v. veel overdiensten gemaakt zijn, een bijzonder hoge aftrek van loonbelasting plaats zal vinden. Verschillende leden van ons personeel hebben zich voorgenomen hun winstaandeel in het spaarfonds te storten. De heer van Osselen deelt mede dat hiertoe zeer zeker de gelegenheid bestaat. Hij herinnert er echter aan dat indertijd een maximum bedrag van f 5.— per week voor het sparen is vastgesteld. Mocht nu door het storten van het winstaandeel dit maximum overschreden worden dan zal over het verschil gedurende de eerste 3 maanden niet als rente $1\frac{1}{2}\%$, maar $\frac{1}{2}\%$ berekend worden. Alle volgende kwartalen zal de normale rente van $\frac{1}{2}\%$ bijgeschreven worden.
3. De heer van Osselen deelt mede dat er bij het College van Rijksbemiddelaars een verzoek om dispensatie van de max. uurlonen die gelden voor gemeenteklasse D ingediend zal worden.
4. De heer van Osselen brengt het gebruik van ons nieuwe schaftlokaal ter sprake. Met de hulpmiddelen waarover wij beschikten hebben wij getracht een gezellig lokaal in te richten dat te gebruiken zal zijn voor de mensen die op de fabriek blijven schaften, voor de school, voor de E.H.B.O. cursus, voor Gisona en voor de vergaderingen van de Kern. De heer van Osselen stelt nu voor om uit het personeel dat tussen 12 en 1 van het schaftlokaal gebruik maakt elke week 2 man aan te wijzen die in de eerste plaats verantwoordelijk zijn voor een ordelijke gang van zaken en in de tweede plaats er voor zorgen dat het schaftlokaal om 1 uur behoorlijk opgeruimd achtergelaten wordt. De voorzitter van de Kern merkt op dat reeds onder het personeel plannen besproken waren om hiervoor te zorgen. Het blijkt dat de Kern praktisch hetzelfde had willen voorstellen. De heer van Osselen is zeer verheugd dat dus ook het personeel er naar streeft het schaftlokaal zo netjes mogelijk te houden. Besloten wordt dat de Kern dit met de schaftende leden van ons personeel zal bespreken en dat alle overige groepen die van het schaftlokaal gebruik maken er op gewezen zal worden dat zij er zelf voor dienen te zorgen dat het lokaal in behoorlijke staat achter wordt gelaten.
5. Zoals bekend valt Kerstmis dit jaar op een Donderdag en Vrijdag. De daarop volgende Zaterdag is niet meer als een vaste snipperdag aan te wijzen, aangezien het merendeel der mensen deze snipper-

dag reeds opgenomen heeft. Aan de andere kant zou het om allerlei redenen onpractisch zijn voor een halve dag op de fabriek te moeten komen. De heer van Osselen stelt nu voor om vergunning aan te vragen volgens welke wij gedurende 3 weken (van Maandag t.m. Vrijdag) 'smiddags tot half 6 mogen doorwerken. Op deze wijze zouden wij 3 perioden per dag, 15 perioden per week en dus 45 perioden in 3 weken extra werken, waardoor wij in de gelegenheid zouden komen het gehele bedrijf op Zaterdag 27 December te sluiten. De Kern gaat hiermede accoord, zodat deze vergunning aangevraagd zal worden, waarbij wij zullen trachten deze perioden van extra werk zo spoedig mogelijk te doen ingaan.

De Kern.

6. De Kern vraagt of het mogelijk is dat er in schafttijd een ketel met koffie voor de gebruikers van het schaftlokaal beschikbaar wordt gesteld. Hiervoor zal voortaan gezorgd worden met dien verstande dat er geen suiker bij gegeven kan worden met het oog op de beperkte omvang van ons rantsoen.

Winst

Het stemt ongetwijfeld tot voldoening dat nu er met ons winstdelingsexperiment een begin is gemaakt, er al dadelijk wat te verdelen valt. De fabriek is na de eerste periode van 4 weken met een winst uit de bus gekomen die er wezen mag. Maar het is een winst die volgens de deskundigen van het bedrijfsbureau het gevolg is van een samenloop van merendeels gunstige omstandigheden, zodat het mij voorkomt dat er niet op gerekend zal mogen worden dat dergelijke uitkeringen nu in den vervolge regel zullen zijn.

De heer Prins zal hieronder nader verklaren hoe volgens zijn mening dit goede resultaat tot stand is gekomen.

Door enkelen is de vraag gesteld hoe men er zeker van kan zijn dat de berekening van de fabriekswinst en vervolgens van het gedeelte dat daarvan voor uitkeringen in aanmerking komt niet op willekeurige wijze wordt uitgevoerd.

Indertijd heb ik hierover reeds enkele mededelingen gedaan. In de eerste plaats geschiedt de berekening van de fabriekswinst volgens een systeem, dat al ruim een jaar in ons bedrijf in gebruik is.

De verdeling van deze winst tussen bedrijf en personeel wordt berekend volgens een schema, dat nauwkeurig is vastgelegd en het is o.a. dit schema dat de goedkeuring verkregen heeft van het College van Rijksbemiddelaars.

De winst en de verdeling er van worden dus iedere keer volgens hetzelfde recept berekend en noch de Directie, noch de heren van de afdelingen boekhouding en bedrijfsbureau kunnen hierop enige invloed uitoefenen.

Alle in eerste instantie door het bedrijfsbureau uitgevoerde berekeningen worden door de boekhouding gecontroleerd en zoals bekend profiteren de lieden die voor dit rekenwerk de verantwoording dragen zelf niet mee in de behaalde resultaten.

Tenslotte herinner ik er nog aan dat ons berekenings-schema weliswaar met grote zorg is uitgewerkt, maar eerst nu wordt het voor de tijd van 6 maanden bij wijze van proef in de praktijk gebracht. Na afloop van deze proeftijd zal moeten blijken of zowel Rijksbemiddelaars als wij zelf de proef als geslaagd kunnen beschouwen en dan eerst zal kunnen worden uitgemaakt in hoeverre de regeling een meer definitief karakter zal kunnen krijgen.

Ik kan U intussen mededelen dat ons winstdelings-systeem zich nu reeds in de belangstelling verheugt van de directies van verschillende andere bedrijven.

Laten wij er dus met z'n allen op uit zijn aan deze belangstellenden te laten zien hoe het gaat in een fabriek waar het personeel van hoog tot laag begrijpt wat door een goede samenwerking tot stand kan worden gebracht.

Ir. W. VAN OSSELEN.

Acht komma zes procent

Het begin is boven verwachting gunstig geweest. Op 7 November 1947 is dan voor de eerste maal aan elk lid van ons personeel dat op 27 October 1947 langer dan 6 maanden in dienst van het bedrijf was een aandeel in de winst uitbetaald.

Het percentage van het theoretische loon of salaris (d.w.z. $4 \times 48 \times$ het uurloon $+ 20\%$ en het jaarsalaris gedeeld door 13) dat volgens de berekeningen in de periode van Dinsdag 30 September tot en met Maandag 27 October 1947 is bereikt (loonweken 40 t.m. 43) bedraagt 8,6%.

Ik wil hieronder mijn persoonlijke indruk weergeven van de gang van zaken gedurende deze periode en daarbij de belangrijkste factoren bespreken die tot dit zeer gunstige resultaat hebben geleid. Bij het lezen van het onderstaande zullen er misschien lezers zijn, die vinden dat zijzelf of hun afdeling ten onrechte ongunstiger afgeschilderd zijn dan anderen, of dat bepaalde bijzondere prestaties niet naar voren zijn gebracht. Deze lezers verzoek ik in de eerste plaats er rekening mede te houden dat dit dus mijn persoonlijke mening is en in de tweede plaats verzoek ik hen de zaak van alle kanten te bekijken.

Wie zich wel eens verdiept heeft in de lijnen waarlangs onze productie sinds de bevrijding wordt geleid, zal ongetwijfeld hebben opgemerkt, dat het aantal artikelen dat door ons vervaardigd wordt, vergeleken bij de vooroorlogse jaren, aanzienlijk is beperkt. De hoofdoorzaak hiervan is wel het algemene materiaalgebrek en dus ook de moeilijkheden bij het verkrijgen van de materialen, die wij op bepaalde ogenblikken nodig hebben. Hiernaast hebben ook de verbeteringen in de fabricagemethoden aanvankelijk een beperkende invloed op het aantal van onze producten gehad.

Bij het herzien van de fabricage moet het product in de eerste plaats opnieuw ontworpen worden, vervolgens moeten nieuwe machines ingeschakeld (en aangeschaft!) worden en tenslotte moeten de meest geschikte gereedschappen en hulpgereedschappen worden ontworpen en vervaardigd. Bovendien waren de oorlogsjaren nog een onderbreking in de productie van onze vroegere artikelen, zodat wij in 1945 practisch alles weer opnieuw op touw moesten gaan zetten.

Aan dit beperkte aantal artikelen werd nu, wij kunnen wel zeggen door het gehele bedrijf, de volle aandacht besteed. Al het beschikbare materiaal werd voor deze artikelen besteed, zodat er in verhouding tot voor de oorlog, grotere series in bewerking konden worden gegeven.

Het begin verliep stroef, telkens doken er onverwachte moeilijkheden op, er was veel nieuw personeel dat ingewerkt moest worden, ook het administratief personeel (kantoor—tekenkamer—bedrijfsbureau) voldeed niet aan de eisen die door de veranderingen in de organisatie van het bedrijf werden gesteld. Het resultaat was dat wij in den beginne duur produceerden. Bij het aanpakken van een reorganisatie of het omwerken van een systeem bereikt men gedurende de beginperiode doorgaans de meest opvallende resultaten. Naderhand komt men er toe de puntjes op de i te zetten hetgeen inderdaad nodig is om een gaaf geheel tot stand te brengen maar waarvan de resultaten minder zichtbaar zijn. Dit verschijnsel is U wellicht in eigen omgeving wel eens opgevallen. In ons bedrijf hebben wij hetzelfde kunnen constateren. Dank zij onze gezamenlijke inspanning en de onderlinge samenwerking hebben wij, vooral in de loop van 1947, bereikt dat de fabricage-resultaten in aanzienlijke mate gunstiger geworden zijn. Als illustratie van mijn betoog wil ik U de fabricage van de petroleumvergassers in herinnering brengen. Hierbij deed zich nog de moeilijkheid voor dat de prijs van deze nuttige artikelen (waarvoor wij nog steeds aanvragen ontvangen!) door de Overheid was vastgesteld. Gedurende het eerste deel van de productie hielden de ingewijden hun hart wel eens vast. Maar toen de kinderziekten overwonnen waren, ging het van een leien dakje en het was met een gevoel van spijt dat wij de productie moesten stopzetten, omdat aan de regeringsopdracht was voldaan.

Met de artikelen, waarvan er reeds enkele series ach-

ter de rug zijn, ondervinden wij nu het profijt van deze herhalingen.

Voor de nieuwe artikelen hebben wij deze gunstige resultaten nog tegoe (mits er evenveel aandacht aan wordt besteed).

Ik wil dit verslag, dat tot nu toe zeer algemeen is geweest, thans voortzetten met enkele opmerkingen over de afgelopen vier weken.

Er zijn twee afdelingen, die ik speciaal zou willen noemen. Dat zijn de slijperij en de galvanische afdeling. Voor deze beide afdelingen spelen de kwaliteitseisen, die aan het werk gesteld worden een bijzonder belangrijke rol. Het gehele personeel van die afdelingen heeft er aan meegewerkt om de productie te verhogen zonder de kwaliteit te verlagen, hetgeen ongetwijfeld gelukt is dank zij aller medewerking.

Direct hierna wil ik de afdelingen noemen die aan de normale plaatstalen meubelen werken. Ook hier waren de resultaten zeer gunstig. Dat dit werk de laatste maanden vrijwel geheel in tarief werd uitgevoerd heeft tot deze gunstige resultaten belangrijk bijgedragen.

Remmende factoren zijn er ook geweest. In de eerste plaats wel het vele werk dat voor verbouwingen enz. in de fabriek gedaan moest worden. Natuurlijk was dit werk noodzakelijk, maar er werd tijd aan besteed die anders aan normale productie ten goede had kunnen komen. Dit werk is echter hoofdzakelijk door de afdelingen Gecombineerde Metaalbewerking, zo vlot mogelijk verricht, waardoor het „tijdverlies” toch nog tot een minimum beperkt bleef.

Ik heb een keer geconstateerd dat de knippers nauwkeuriger aan de maat gewerkt hadden, dan tot dusverre gebruikelijk, hetgeen het opvallend resultaat heeft gehad dat aan de plaatwerkers veel werk bespaard werd. Zo zijn er nog een aantal minder belangrijke gunstige en ongunstige factoren aan te wijzen. Ieder voor zich kan dit het beste doen op eigen terrein, waarbij hij tot de conclusie zal komen dat er hier en daar nog wel wat steentjes bij te dragen zijn.

Met het bovenstaande heb ik U duidelijk willen maken dat wij in de afgelopen vier weken inderdaad van gunstige omstandigheden hebben kunnen profiteren. Dat bij een langzame overgang naar normale tijden (kunnen wij ons dit voorstellen) deze gunstige omstandigheden in afnemende mate een rol zullen gaan spelen is mijn overtuiging.

Daar tegenover staat dat wij op het gebied van de samenwerking en de persoonlijke vindingrijkheid nog over voldoende reserves beschikken om te kunnen bereiken dat wij nog menigmaal met tevredenheid het bereikte winstpercentage in „De Fabrieksfluit” zullen lezen.

Steeds weer raak ik ervan overtuigd dat het verrichten van een taak met aandacht en toewijding zeker niet vermoeiender is dan het gedachteloos werken.

A. PRINS.

Nieuwe machine no. 361

Gaarne wil ik een korte omschrijving geven van de kortgeleden ontvangen machine n.l. de vol-automatische buizenbuigmachine.

Bij het maken van stalen buismeubelen neemt de buigmachine een zeer belangrijke plaats in.

Tijdens het bezoek van den heer van Osselen aan Amerika heeft hij dit type machine in werking gezien. Toen er dan ook sprake was van een nieuwe buigmachine had hij maar één wens: dan een Pines buigmachine.

Augustus 1946 is de machine besteld en zonder ongelukken Mei 1947 op de bovenverdieping geplaatst.

Nu de machine enige maanden in gebruik is en we er een weinig vertrouwd mede raken, merken we pas goed wat een vernuftig geconstrueerde machine dit is.

De machine is uitgerust met een 5 p.k. motor, welke de oliepomp in beweging brengt en de olie onder hoge druk door diverse leidingen, kranen en kleppen naar de plaats voert, waar een deel van de vereiste bewerking plaats heeft.

De loop van de olie op bepaalde plaatsen, door openen en afsluiten van kleppen en kranen, wordt geheel electrisch geregeld.

Om een bocht te buigen heeft men maar 2 knoppen te bedienen n.l. één om de bocht te buigen en één om de buigmatrijs en doorn in hun beginstand te plaatsen. Maximum capaciteit is:

voor ijzeren buis uitwendig 38 mm wanddikte 2 mm. voor aluminium en koperen buis 50 mm. wandd. 2 mm. Het is jammer dat de nevenwerkzaamheden van de buismeubelen nog niet van dien aard zijn dat de machine op volle toeren kan draaien, maar ook daaraan wordt gewerkt, zodat we in de toekomst kunnen afwerken wat deze machine kan produceren.

Een ieder uit ons bedrijf moet deze machine zien werken en indien er zijn die de werking nog niet gezien hebben, dan nodig ik hen hierbij uit een kijkje te komen nemen om Zaayer bij het verrichten van zijn kunstgrepen te volgen.

Uw bezoek hoeft niet lang te zijn, in 2 minuten heeft hij een stoel gebogen!

J. HARKINK.

Excursie Stedelijk Museum — Amsterdam

Op Dinsdag 23 September, trokken enige leden van het administratieve personeel naar Amsterdam voor het bezichtigen van de tentoonstelling „Glasschool — Leerdam”.

Met groot genoegen hebben wij de indrukken verwerkt, die deze tentoonstelling, op kunstgebied van glas, ons bood.

Na het bezichtigen van deze tentoonstelling trokken we naar het hartje van Amsterdam, waar o.a. een bezoek werd gebracht aan het bekende Begijnenhof, waar de rustige en aparte sfeer zeer opviel.

's Middags werd ook een bezoek gebracht aan de Toonkamer van de N.V. Gispén, waar de ontvangst hartelijk was.

De trein van half zes bracht ons weer in Culemborg en zo eindigde deze genoeglijke dag.

Onze dank voor deze excursie.

Loonbelasting, wijziging 1947

1. Onderwerp van deze aanvulling.

Met ingang van 1 Juli 1947 behoren de werkgevers rekening te houden met een viertal wijzigingen, die hieronder worden toegelicht. Ten aanzien van huispersoneel zijn in het algemeen de hierna onder A en D vermelde wijzigingen van belang. De wijzigingen behelzen in het kort het volgende:

- A. De belastingtabellen zijn intussen vervangen door nieuwe.
- B. Ten aanzien van werknemers, die aanspraak hebben op kinderbijslag op de voet van de Kinderbijslagwet, moet voortaan de belasting worden ingehouden over het loon, nadat dit ter zake van die aanspraak met een zeker bedrag is vermeerderd.
- C. Voortaan moet belasting worden ingehouden op ziekengeld en op andere uitkeringen ingevolge de sociale-verzekeringswetten (de Kinderbijslagwet uitgezonderd), welke door of door tussenkomst van den werkgever worden uitbetaald.
- D. Voor de geldswaarde van vrije kost en inwoning en vrije maaltijden zijn nieuwe maatstaven vastgesteld.

2. In werking treden.

De onder 1 omschreven wijzigingen zijn ingegaan met het eerste loontijdvak dat eindigde na 30 Juni 1947 (bij weekloon dus voor het eerst toegepast over de week van 30 Juni tot en met 5 Juli en bij maandloon voor het eerst over de maand Juli).

A. Het nieuwe tarief.

3. Ook het tarief voor losse arbeiders is gewijzigd. Hiervoor is eveneens een nieuwe tabel vervaardigd.

B. Aanspraken op Kinderbijslag ingevolge de Kinderbijslagwet.

4. Doel van de wijziging.

De onder 1, letter B, omschreven wijziging (en ook de onder 1, letter C, omschreven wijziging) heeft ten doel zoveel mogelijk te voorkomen, dat aan werknemers aanslagen in de inkomstenbelasting moeten worden opgelegd.

Zowel van werkgevers- als van werknemerszijde is hierop aangedrongen, omdat de voldoening van dergelijke aanslagen — die na de jongste verruiming van de kinderbijslag in grote getale zouden moeten worden opgelegd — voor de werknemers veel bezwaarlijker is dan een geleidelijke inhouding van de belasting.

5. Berekeningen van de aanspraken.

De werkgever dient het bedrag van de aanspraak op kinderbijslag voor elken werknemer, die arbeider is in de zin van de Kinderbijslagwet, per loontijdvak te berekenen aan de hand van de volgende gegevens:

a. het aantal kinderen, waarvoor de werknemer aanspraak op kinderbijslag heeft.

Dit gegeven is gedurende het gehele kalenderjaar onveranderlijk. Het behoort te worden ontleend aan het kinderbijslagboekje van den werknemer en te worden aangetekend in het hoofd van de loonstaat. Indien de Inspecteur den werkgever van de verplichting tot het bijhouden van loonstaten heeft ontslagen, dient hij van voormeld gegeven op zulk een wijze aantekening te houden, dat het bij controle te allen tijde geraadpleegd kan worden. Mocht het aantal kinderen, waarvoor de werknemer aanspraak op kinderbijslag heeft, niet op het kinderbijslagboekje zijn aangetekend, dan behoort de werkgever onverwijld aan het uitvoeringsorgaan te verzoeken hem hieromtrent in te lichten.

b. het bedrag van de kinderbijslag per dag.

Per arbeidsdag bedraagt de aanspraak op kinderbijslag f 0,40 voor het eerste, tweede en derde kind en f 0,50 voor ieder kind boven het derde.

c. het aantal dagen van het loontijdvak, waarover de werknemer aanspraak op kinderbijslag heeft.

Als arbeidsdag wordt aangemerkt elke dag, waarop de werknemer heeft gewerkt, of waarover hij, zonder te hebben gewerkt, in geld vastgesteld loon of krachten één van de Ongevallenwetten of de Ziektewet aan uitkering ontvangt. Indien in een onderneming een verkorte werkweek toepassing vindt, waardoor op Zaterdag niet wordt gewerkt; wordt de Zaterdag niettemin als arbeidsdag beschouwd.

Een volle week kan op zes, een volle maand op zes en twintig arbeidsdagen worden geteld.

Voorbeeld:

Een werknemer heeft aanspraak op kinderbijslag voor 2 kinderen. Bij een loontijdvak van een week wordt het bedrag van de aanspraak gesteld op $2 \times 6 \times f 0,45 = f 4,80$. Bij een loontijdvak van een maand op $2 \times 26 \times f 0,40 = f 20,80$.

6. Berekening van de belasting.

Het bedrag van de aanspraken op kinderbijslag, overeenkomstig punt 5 berekend over een loontijdvak, wordt gevoegd bij het loon, dat over hetzelfde tijdvak wordt genoten. Geniet de werknemer een uitkering ingevolge een sociale-verzekeringswet welke door of door tussenkomst van den werkgever wordt uitbetaald, daaronder begrepen een uitkering ingevolge de Ziektewet van een eigenrisico-dragenden werkgever, dan wordt het bedrag van de aanspraken op kinderbijslag gevoegd bij deze uitkering voor zover deze hetzelfde loontijdvak betreft. Wordt behalve een dergelijke uitkering tevens loon genoten (de werknemer is b.v. in de loop van het loontijdvak ziek geworden, of de werkgever suppleert op de uitkering) dan worden ter berekening van de belasting bijeen gevoegd de uitkering, het loon en het bedrag van de aanspraken op kinderbijslag.

In het geval dat de werknemer over een loontijd-

vak geen loon geniet en evenmin een uitkering als hiervoor bedoeld (hij geniet b.v. een ziekte-uitkering, welke door het uitvoeringsorgaan rechtstreeks aan hem wordt uitbetaald), blijft de aanspraak op kinderbijslag buiten aanmerking. De kinderbijslag kan dan later bij een aanslag in de inkomstenbelasting in aanmerking komen.

Voorbeelden:

1. Een werknemer heeft een weekloon van f 45,— en aanspraak op kinderbijslag voor 2 kinderen. De belasting wordt nu met toepassing van de weektabel berekend over f 45,— vermeerderd met $2 \times 6 \times f 0,40$, dus over f 49,80.
2. Een werknemer heeft een maandloon van f 180,— en aanspraak op kinderbijslag over 5 kinderen. De belasting wordt nu met toepassing van de maandtabel berekend over f 180,— vermeerderd met $3 \times 26 \times f 0,40$ en $2 \times 26 \times f 0,50$, dus over f 237,20.
3. Een werknemer met een maandloon van f 156,— en aanspraak op kinderbijslag voor 2 kinderen, wordt op 16 Juni ziek gemeld en blijft het overige gedeelte van de maand weg. De ziekte-uitkering geschiedt door tussenkomst van den werkgever, die de uitkering bij voorschot uitbetaalt. De werknemer geniet aan loon f 78,— en aan ziektegeld f 48,—, totaal f 126,—. Het bedrag van de aanspraak op kinderbijslag is $2 \times 26 \times f 0,40 = f 20,80$. De belasting wordt nu met toepassing van de maandtabel berekend over f 126,— + f 20,80 = f 146,80.
- C. **Uitkeringen ingevolge de Sociale-verzekeringswetten (de Kinderbijslagwet uitgezonderd), welke door of door tussenkomst van den werkgever worden uitbetaald.**
7. Hieronder vallen o.a. de uitkeringen uit een afdelingskas als bedoeld in de artikelen 92 e.v. der Ziektewet, de uitkeringen door een eigen-risicodragenden werkgever ingevolge de Ongevallenwet en de uitkeringen welke door het Uitvoeringsorgaan via den werkgever worden uitbetaald. In het geval dat de werkgever bij ziekte e.d. van den werknemer het loon normaal doorbetaalt ondergaat de inhouding van de belasting geen wijziging. Indien zulks niet het geval is, kan het voorkomen, dat de uitkering door het Uitvoeringsorgaan eerst plaats vindt in het loontijdvak volgende op dat, waarin het recht op uitkering ontstond. Ter berekening van de in te houden belasting dient te worden aangenomen, dat de uitkering ontvangen is in het loontijdvak waarop zij betrekking heeft. Hierbij dient voorts te worden aangenomen, dat de loontijdvakken gedurende de periode waarover de werknemer de uitkering heeft ontvangen, normaal doorlopen. Geniet een werkgever behalve een uitkering als hiervoor bedoeld is tevens loon, dan dient de belasting te worden ingehouden over het gezamenlijke bedrag van uitkering en loon. Indien de werknemer een uitkering ingevolge een sociale-verzekeringswet ontvangt, welke niet door of door tussenkomst van den werkgever wordt uitgekeerd (b.v. een ziekte-uitkering van de Raad van Arbeid of zoals bij ons de uitkeringen ingevolge de Ongevallenwet), zal hij daarvoor in de inkomstenbelasting worden aangeslagen, ook indien het bedrag der uitkering over een jaar lager is dan f 200,—. Voor het bedrag dat aan belasting verschuldigd is, maakt het derhalve geen verschil of de werknemer de uitkering van den werkgever of van het Uitvoeringsorgaan ontvangt; alleen wordt in het eerste geval de belasting reeds van de uitkering ingehouden.
8. **Bekendmaking aan de werknemers.**
Ook de volgende wijziging die in het besluit op de loonbelasting is aangebracht, kan nog voor sommige werknemers van belang zijn. Onder tariefgroep II vielen tot nu toe onder meer de ongehuwde werknemers, die gehuwd geweest zijn en uit wier huwelijk een kind geboren is. Dit

is thans gewijzigd in die zin, dat onder tariefgroep II vallen, behalve de gehuwde werknemers en de werknemers, die de leeftijd van vijf en zestig jaar hebben bereikt, bovendien de ongehuwde werknemers, die ten minste vijf jaren' achtereenvolgende echtelijk huishouden gevormd hebben; een echtelijk huishouden, dat is voortgezet met één of meer uit het huwelijk geboren kinderen of met één of meer eigen of aangehuwde kinderen, die tot het echtelijk huishouden behoord hebben, wordt te dezen opzichte als een echtelijk huishouden aangemerkt. De werknemers, die tot nu toe in groep I vielen en door het vorenstaande in groep II vallen, kunnen een nieuwe werknemersverklaring indienen.

9. Inlichtingen.

Alle inlichtingen die U naar aanleiding van het vorenstaande nog mocht wensen, zullen U door ondergetekende gaarne worden verstrekt.

A. DE BRUIN.

Herberekening der belasting

Over dit onderwerp wil ik gaarne een paar regels wijden. De Kern heeft reeds een paar malen gevraagd of bij ons ook de mogelijkheid bestond om de belasting opnieuw te berekenen over een zekere periode b.v. een kwartaal, zulks met het oog op beloningen wegens overwerk en/of langlopende tarieven. Ik heb toen geantwoord dat dit voor ons bedrijf weinig zin heeft aangezien er praktisch geen overwerk wordt verricht en de tarieven bij ons op korte termijn worden afgerekend. Van de bevoegdheid tot herrekening, welke de werkgever in art. 1, tweede lid, van de Derde Uitvoeringsbeschikking Loonbelasting 1940 is toegekend, kan alleen gebruik worden gemaakt, indien de loontijdvakken, waarover het normale loon en de beloning wegens overwerk worden uitbetaald, verschillend zijn en ook in die gevallen kan deze herrekening, indien de loontijdvakken zeer kort zijn, weinig effect hebben.

Verschillen van 50 cent of minder geven geen recht op verrekening.

Reeds bij verschillende werknemers heb ik een herrekening toegepast en ben daarbij tot de conclusie gekomen dat dit geen voordeel opbrengt.

A. DE BRUIN.

Personeelfonds enz.

Saldo boetenpot per 1 November 1947 f 229,84
Genoemd bedrag hebben wij per 1 November j.l. overgeboekt naar de rekening „Personeelfonds” en dit verhoogd met $165 \times f 0,45$ is f 74,25 zodat er nu in het „Personeelfonds” een bedrag van f 304,09 aanwezig is. Uit dit fonds, hetwelk ter beschikking is gesteld van de Kern, zullen voortaan de uitkeringen wachtdagen Ziektewet bestreden worden.

In bovengenoemd „Personeelfonds” zullen voortaan de boeten gestort worden en bovendien zal er door de N.V. een bedrag per maand in gestort worden gelijk aan het gemiddeld aantal arbeiders $\times f 0,45$.

Spaarkas

Saldo per 1 November 1947 f 6407,57
Er zijn thans 81 spaarders.
In de maand October 1947 is er een totaal bedrag voor wachtdagen Ziektewet uitgekeerd van f 45,42

Gisona

Gisona I en II speelden op 27 September j.l. een vriendschappelijke wedstrijd tegen de Vries Robbé in Gorinchem.

Gisona I speelde gelijk tegen de Vries Robbé I 5-5 hiervan won A. D. Ulrich al zijn partijen terwijl A. Ulrich Jr. en J. v. Zomeren er twee verloren. Ook het dubbelspel werd verloren.

Gisona II verloor met 5-2 tegen de Vries Robbé II, M.

de Ruiter en J. van Beuzekom wonnen ieder 1 partij enkelspel.

13 October speelde Gisona II haar eerste competitie wedstrijd tegen Velox 5 uit Utrecht (3e klasse B).

Het werd een 9-1 overwinning, alleen J. van Beuzekom moest een partij aan z'n tegenstanders laten. M. de Ruiter en W. Kramer Freher bleven ongeslagen. Proficiat Gisona II.

23 October speelde Gisona I haar eerste competitie wedstrijd tegen Zeist 3 in Zeist (2e klasse C). Ook hier boekten de onzen een 6-4 overwinning. A. D. Ulrich won al zijn partijen terwijl A. Prins en A. Ulrich Jr. 2 enkelspelen verloren.

Het dubbelspel werd door ons gewonnen.

24 October: S.S.V.U. II—Gisona II 1-9.

Ook hier moest J. van Beuzekom een enkelspel aan z'n tegenstander laten. Ga zo door jongens.

Maandag 27 October speelde Gisona I haar tweede competitiewedstrijd tegen Jaffa II uit Utrecht. Ook nu werd een overwinning geboekt 7-3 J. van Zomeren en A. Ulrich Jr. verloren één enkelspel en het dubbelspel. Dinsdag 28 October behaalde Gisona II haar derde overwinning met de kleinste mogelijke cijfers 6-4.

M. de Ruiter en J. van Beuzekom wonnen elk één enkelspel terwijl W. Kramer Freher ongeslagen wist te blijven. Daar het dubbelspel werd gewonnen bleef de overwinning aan ons.

Maandagavond 3 November 1947 speelde het eerste team van Gisona tegen S.S.V.U. I. Ook nu weer werd het een overwinning 9-1. Alleen het dubbelspel ging verloren.

Beide teams van GISONA hebben nu 3 wedstrijden gespeeld, welke allen in een overwinning eindigden.

Donderdag 30 October j.l. had een algemene ledenvergadering plaats.

Het volgende bestuur werd gekozen:

Voorzitter: J. M. van Beuzekom.

Penningmeesteresse: G. Carstens.

Secretaris-Competitie leider: A. D. Ulrich.

Besloten werd geen nieuwe buitenleden aan te nemen. Allen W. Kramer Freher daar deze reeds lid was en aan de competitie deelnam.

De ontvangende verenigingen zal een kop thee aangeboden worden, terwijl leden en bezoekers deze à 5 cent kunnen verkrijgen.

Voorgesteld werd de oefenavonden te houden op Maandag en Donderdag, daar de kachel dan toch voor andere doeleinden aan is.

Na rondvraag volgde sluiting.

Personalia.

Onze gelukwensen aan:

R. C. Smits, ter gelegenheid van de geboorte van zijn dochter Geerie Theodora Maria op 10 October 1947.

W. A. v. d. Warenburg ter gelegenheid van het behalen van het „Bemetel“-diploma voor plaat- en bankwerker op 18 October 1947.

H. C. Zaayer ter gelegenheid van zijn 12½-jarig jubileum op 18 October 1947.

P. Rink ter gelegenheid van de geboorte van zijn zoon Arie op 25 October 1947.

Aangenomen Personeel:

20 October J. Stigters (afd. v. Oostrum)

24 October N. van Iterson (afd. v. Oostrum)

Ontslagen personeel:

13 October B. G. Wiolders (eigen verzoek)

Ongevallen

29-9-1947 Linkerknie bezeerd door stoten tegen lastafel (hersteld op 13-10-1947).

2-10-1947 Bij het polijsten uitgegleden en rechterhand verwond (7-10-1947 hersteld).

6-10-1947 Rechter ringvinger verwond bij het slijpen van bureaustempels (14-10-1947 hersteld).

7-10-1947 Rechter middenvinger verwond bij het uitvijen van een rand van een lampkap (werkt door).

11-10-1947 Bij het slijpen een stukje vuil in het oog gekregen (14-10-1947 hersteld).

17-10-1947 Bij het wegbrengen van een plaat stootte getroffen zich tegen een pilaar en verwondde zijn linkerduim (3-11-1947 hersteld).

21-10-1947 Bij het ponsen van strippen een splinter in rechterhand gekregen. Dit is later gaan zweren. (31-10-1947).

25-10-1947 Bij het schaven van een matrijs een stukje staal in het rechteroog gekregen (werkt door).

25-10-1947 Bij het boren van een matrijs een stukje staal in linkeroog gekregen (werkt door).

27-10-1947 Bij het vijlen van tafels een stukje staal in het linkeroog gekregen (werkt door).

Van 1 October tot 1 November 1947 zijn er in ons bedrijf 42 werkdagen door ongevallen verloren gegaan. Op 1 November liepen er 1 man in de Ongevallenwet en 9 in de Ziektewet.

Winstverdeling en een idee

De praatjes over te weinig melk die er lopen, bracht Stijssiger op het idee, een paar koeien te kopen. Twee fijne beesten, een bonte en een zwarte, dat heeft Stijssiger op het harte!

Elk levert zijn aandeel, hoe coöperatief, van 't gewin, en ieder krijgt volop melk naar zijn zin.

Stijssiger zal belangloos de koeien gaan melken,

misschien geeft het dan wel room in de kelken!

Zelfs een schuurtje heeft hij al op het oog,

'k geloof, dat hij „ditmaal er niet om loog!”

Ere wie ere, Stijssiger bracht het idee,

De vraag is alleen maar, wie doet er nu mee?

W. CARSTENS.

Wie puzzelt er mee?

De belangstelling voor deze rubriek wordt steeds minder! Bij de destijds gehouden enquête, zie no. 3 van de Fabrieksfluit, behaalde de rubriek Puzzles het hoogst aantal punten. En nu de resultaten!

Op puzzle no. 1 kwamen 24 inzendingen binnen, puzzle no. 2 had er 9, en no. 3 gaf 3 inzendingen. Puzzle no. 4, ingezonden door A. van Veen, deed het met..... 0 inzendingen. Te moeilijk?, de dader is nu bekend!?! Men zal moeten toegeven dat de resultaten niet in overeenstemming zijn met de enquête.

De redactie neemt aan dat het seizoen de oorzaak is, maar..... het goede seizoen is nu aangebroken om met frisse moed te gaan puzzlen.

Nu volgt een overzicht van de puntenlijst.

Met 1 punt staan genoteerd: G. A. Lamboo, W. J. van Wijngaarden, B. Vermeulen, G. J. Westholter, Ant. Vermeulen, A. van Gasteren, A. D. Ulrich, G. Schulte, M. Nijs, W. F. Buitenweg, Riet Vermeulen, E. H. van Buytene, G. Carstens, Sunny Smits, H. F. Jung, J. A. van Heusden, M. J. J. Uphof en R. H. G. Knippenburg. Met 2 punten: J. J. van Gelderen, J. D. Peterse, Cor Smits en D. J. van Kranenburg.

Met 3 punten: A. van Veen.

Puzzle no. 5

Deze puzzle bestaat uit een aantal vragen die zijn overgenomen uit een..... intelligentie-proef. Het zijn eenvoudige opgaven, waarbij men nu een groot voordeel heeft, niet gebonden te zijn om deze vragen binnen luttele seconden tot een oplossing te brengen.

1. Uit de volgende lettergroep 2 woorden te lezen, zonder de letters te verwisselen: N E L E D E B.

2. Welke letters zijn te vormen van 2 lucifers, zonder te breken of te buigen? Welke van 3 lucifers? Welke van 4 lucifers?

3. Wat betekenen de volgende zinnen?
A TJI JOO ITA SPERGE SMETE ENE I.
DEDRE UME SENDEDE ZICHTE GOEDA
ANZA LIGE OLI EBOL LEN.
HI JAAI DE HET MAKK EPA ARDO VERDENE
US.

4. De letters zijn dooreengevallen. Welk woord?

PPPPAALE.

Veel succes!.....

DE FABRIEKSFLUIT

MEDEDELINGEN VOOR HET PERSONEEL
VAN
GISPEN'S FABRIEK VOOR METAALBEWERKING N.V.

3703

VOORLOPIGE REDACTIE: W. CARSTENS, M. MOUTHAAAN, A. PRINS.

Directie—Kern.

Maandelijks bijeenkomst op 28 November 1947.

De Directie:

1. De Heer van Osselen deelt mede dat met de berekening van de bijdrage door het bedrijf aan het personeelfonds indertijd geen rekening is gehouden met het feit dat de bazen van de uitkeringen uit het personeelfonds niet mee profiteren. De bijdrage van het bedrijf wordt nu met terugwerkende kracht van 45 op 47 ct. per arbeider per maand gebracht.
2. De Heer van Osselen vraagt aan de Kern of er van de zijde van het personeel bezwaren naar voren gekomen zijn tegen de verhoging van de ziekteuitkering tot 90% met ingang van de 13e ziektedag. Deze verhoging brengt n.l. een verhoging van de ziektepremie met zich mee, welke voor de helft door het bedrijf en voor de helft door het personeel gedragen moet worden.
De Kern antwoordt hierop dat het personeel deze maatregel ten zeerste toejuicht. Aan Centraal Beheer zal gevraagd worden deze wijziging per 1 Januari a.s. te doen ingaan.

De Kern:

3. De Kern vraagt aan de Directie of de bepaling, waarbij leden van ons personeel ten minste 6 maanden in dienst van het bedrijf moeten zijn om in aanmerking te komen voor deling in de winst, niet zodanig gewijzigd kan worden dat deze personen reeds na 3 maanden van ons winstdelingsstelsel kunnen profiteren. Als argument hiervoor voerde de Kern aan dat de nieuwe leden van ons personeel wel na 3 maanden als ingeburgerd beschouwd kunnen worden en dan dus tot het vaste personeel behoren.
De Heer van Osselen antwoordt hierop dat de winstdeling niet in de eerste plaats beschouwd moet worden als een beloning voor individuele prestaties, maar veeleer is bedoeld om het gehele personeel te laten meeprofiteren van de resultaten der onderlinge samenwerking.
De Heer van Osselen meent, dat er ten minste een periode van 6 maanden nodig is voor elk nieuw lid van ons bedrijf om voldoende op de hoogte te raken van de algemene gang van zaken en van de eisen die aan het werk worden gesteld, zowel wat het eigen werk betreft, als dat van collega's in de naaste omgeving. Bovendien is er een verschil tussen een gratificatie en een winstdeling, aangezien deze laatste een onderlinge verdeling van een vast bedrag onder alle leden van ons personeel betekent. Tenslotte deelt de Heer van Osselen nog mede dat wij van het College van Rijksbemiddelaars toestemming gekregen hebben voor ons winstdelingsstelsel voor een proeftijd van 6 maanden op tevoren vastgestelde basis. Wijziging van deze basis zou dus tussentijds niet plaats mogen hebben.

4. De Kern brengt een klacht uit de fabriek over dat er in de afgelopen weken teveel loonkaarten uitgegeven worden met het stempel: „Wordt in tarief uitgevoerd”. De tijdwaarnemers hebben blijkbaar niet voldoende tijd om voor al deze werkzaamheden tarieven vast te stellen.
De Heer Prins geeft toe dat juist in de afgelopen weken dit stempel overmatig veel is gehanteerd, hetgeen in het vervolg beperkt zal worden.
De Heer van Osselen acht het beter het stempel te vervangen door een ander met het opschrift: „Tijdwaarnemers waarschuwen”. Het spreekt vanzelf dat getracht moet worden niet meer loonkaarten van deze opmerking te voorzien dan door de tijdwaarnemers afgehandeld kunnen worden.
5. Uit het magazijn komen klachten dat er zich uit de W.C.'s kwalijk riekende geuren verspreiden. Getracht zal worden de ventilatie van de W.C.'s te verbeteren.

'n Vraaggesprek met „De Fabrieksfluit”

Naar aanleiding van de eerste verjaardag van „De Fabrieksfluit” hadden wij aan het blad om een onderhoud verzocht. Het verzoek werd ons welwillend toegestaan. Wij troffen het geweldig, want het blad was wat men noemt „op haar praatstoel”. Na een gezellig inleidend babbeltje stak het blad van wal.
Ja heren, zoals gebruikelijk, bij het begin beginnen. Het bleek bij mijn geboorte, dat men met goede bedoelingen alleen nog niet klaar was. Vele vragen omcirkelden mij. Waaraan moet een goed fabrieksblad voldoen, hoe de opmaak, wat voor onderwerpen, betalen of gratis, uitreiken of per post, advertenties of niet, enz., enz. De voorlopige redacteurs voelden zich als kranten-magnaten. Tussen haakjes, zit ik nog steeds met een „voorlopige” redactie aan mijn kop terwijl ik nu al een jaar oud ben!

Ondanks alles verscheen ik als een nieuwe ster aan de fabrieksbladenhemel. Die meneer die mijn naam „fluiterig” vond heeft mijn geboorte-aankondiging vast niet goed gelezen!

Wist U, dat in Engeland in 1887 het eerste fabrieksblad verscheen en dat er nu circa 400 bladen zijn? Amerika zou Amerika niet zijn als deze geen 6.000 bladen had met een circulatie van 50.000.000 exemplaren! Canada heeft er 2.250.000 in circulatie. In Zwitserland is in de laatste 15 jaren de belangstelling gegroeid. De oplage in de Duitse uitgave is pl.m. 150.000, en in het Frans 20.000 exemplaren. Het zal U wel opvallen dat een fabrieksblad geen tijds- of modeverschijnsel is, en.....

Ja, nu wilden wij toch ook wel eens aan 't woord komen en werd de vraag gesteld: „Denkt U, aan de gestelde doelen te hebben voldaan?” Deze vraag bleek niet gemakkelijk te beantwoorden te zijn.
Ik ben onder mijn collega's nog maar een jong broekje,

en voel mij nog niet ervaren genoeg om daar een positief antwoord op te kunnen geven. Tenslotte is er ook nog zoiets als bescheidenheid! Maar..... U spreekt over „gestelde doelen”, het lijkt mij toch wel wenselijk hierover iets naders te vertellen.

Het schijnt mij toe, dat het begrip „gestelde doelen” niet altijd duidelijk is. Het is nog altijd zó, zoveel hoofden, zoveel zinnen. Dat is natuurlijk begrijpelijk, maar..... dat men van mij een soort amusant-blaadje verwacht wijkt te ver af van het doel en wezen van een fabrieksblad. Hiervoor kan men goedkoop aan een kiosk terecht!

Ik zou het zó willen stellen, een fabrieks-blad moet aan die eisen voldoen van zo ongeveer 90% zakelijk en de rest als aanvulling die van ander gehalte kan zijn. Wij moesten dit beamen en stelden de vraag: „Wat verstaat U onder zakelijk?”

Het verheugt mij dat U deze vraag stelt, en begrijp wat U bedoelt. Inderdaad, het woord zakelijk kan een onaangename klank geven, zo'n koud gevoel. Neen, zo moet U het niet opvatten.

Kijkt U eens, voorheen was het zo, dat men, hoewel werkzaam in een bedrijf, het gevoel had er een beetje naast te staan. Duidelijk komt dit naar voren bij de taak van de Kern. Voorheen bleef bij een Kern-vergadering nog veel duister en vaag, uiteraard kon dat niet anders! maar het had veel weg van een onderonsje. Nu kan men het bij mij rustig lezen en verwerken. Hier hebt U tevens een stukje van de gestelde doelen! U kunt het zakelijk noemen maar 't is toch een verbetering! Denkt U eens aan de voorlichting op sociaal gebied, zakelijk maar tevens NOODzakelijk.

Typisch is het, dat wat men eerst als een „behoefte” aanvoelt, U weet wel, „zó, moest het zijn!”, wanneer het zó werkelijkheid wordt, men meestal begint om er vreemd tegenover te staan. Neem b.v. de ontwikkeling van de Spoorwegen, hoeveel tegenwerking, wantrouwen, of hoe U het wil noemen, had men niet te weerstaan, voor men het NUT er van begon in te zien. Alles schijnt nu eenmaal langzaam te moeten groeien... Wij maakten de opmerking, dat, gezien het voorafgaande, men het nut van een fabrieksblad wel beter zal inzien. Toch leek het ons toe dat de ondertoon nu niet helemaal feestelijk was en vroegen of dit verband hield met de medewerking die aan het blad werd verleend.

Neen heren, de stemming is goed! Inderdaad, mag ik wel een beetje meer medewerking verlangen, vooral als men weet, dat er zijn die heus wel wat in de pen hebben, als die nu eens voor de aanvulling zorgen? Mocht het zijn dat iemand's pen een beetje krast, welnu, spreek met mijn redactie en..... 't komt in orde!

De vraag: „En Uw toekomst-plannen?” deed het blad een peinzende vouw vertonen.

Ja..... toekomstplannen?..... het is wel de bedoeling om eens naar den Directeur toe te stappen om een excursie voor gezinsleden te bespreken. Het lijkt mij wel aardig dat de vrouwen eens zien in welke omgeving de baas(?) werkzaam is.

Ook dat ik uitgroeit tot een gezins-blad, dus met onderwerpen voor het gezin. U ziet plannen genoeg, foto's enz.,... maar doel blijft, om te komen tot een gezonde bedrijfsverhouding, goede voorlichting op intern en sociaal gebied. Mijn redactie zal haar best wel blijven doen om tot de gestelde doelen te geraken en rekent op..... medewerking!

Hiermede was het belangrijke, maar gezien het een jarige betrof, droge onderhoud afgelopen. Fabrieks-fluit nog vele jaren.....

De redactie.

Ergerlijk

De beide spuitcabines van onze nieuwe lak- en moffel-installatie zijn aan de bovenzijde voorzien van een afdekking met ruiten van gewapend glas. Het heeft enorm veel moeite gekost om dit glas te krijgen. Toen dit eindelijk was gelukt en de afdekking gereed gekomen, bleek het daarna nog nodig dat personeel boven op de cabins werkzaam was. Ik weet heel goed dat dit in de eerste plaats personeel van de Vries is ge-

weest, maar ook mensen van ons waren daar bezig.

Men zou zo zeggen dat het voor de hand ligt wanneer men op deze afdekking aan het werk gaat, dat men maatregelen neemt om te voorkomen dat het glas breekt, hetgeen b.v. zeer eenvoudig had kunnen gebeuren door er een paar planken op te leggen.

Dit alles echter is nagelaten met het gevolg dat in enkele weken tijds in totaal 7 ruiten zijn gebarsten.

Dit vind ik ergerlijk. Dit is nu precies datgene wat niet moet gebeuren wil men door samenwerking in het bedrijf zoveel mogelijk bereiken. Immers de lieden die hier bezig zijn geweest hebben uitsluitend aandacht gehad voor hun eigen werk en hebben zich er niet om bekommerd dat het vernielen van het werk van anderen kosten, tijdverlies en ergernis veroorzaakt.

Ir. W. van Osselen.

8,5%

Het zou mij interesseren te weten hoeveel leden van ons personeel zich hebben afgevraagd hoe het bovenstaande resultaat tot stand is gekomen. Vergelijken wij het resultaat van de tweede periode van 4 weken met dat van de eerste periode, dan kunnen wij de 0,1% gevoeliglijk verwaarlozen en zeggen dat er op de zelfde voet is doorgewerkt.

Toch is dit niet helemaal waar. Mijn mening is dat het eindresultaat toevallig gelijk is gebleven. In vergelijking met de eerste periode zijn er namelijk enkele gunstige en ongunstige invloeden aan te wijzen, die ditmaal toevallig vrijwel tegen elkaar opwogen, hetgeen in de toekomst heel goed anders zou kunnen uitvallen.

Hoewel ik overtuigd ben hiermede alles behalve volledig te zijn wil ik hieronder de factoren opnoemen, die tot dit resultaat bijgedragen hebben. Ik ga hierbij voornamelijk uit van een vergelijking tussen de eerste en de tweede periode.

Allereerst de factoren die in de tweede periode een gunstiger invloed hebben gehad dan in de eerste:

- Het aantal arbeiders in de fabriek is toegenomen. Daardoor neemt de fabrieksomzet toe, terwijl de onkosten niet in dezelfde verhouding stijgen.
- Er is in de afdeling lakkerij gedurende de laatste vier weken overgewerkt, terwijl het tempo in deze afdeling bovendien bijzonder hoog was. Twee redenen voor verhoging van de fabrieksomzet.
- Er is ditmaal veel minder tijd besteed aan zgn. fabrieksoorders. Dit zijn orders, die noodzakelijk zijn voor de verbetering van het bedrijf en waaraan door ons eigen personeel gewerkt wordt. In de eerste periode vielen o.a. het bouwen van het schaftlokaal en van de opslagloods naast de lakkerij. In de tweede periode werd aan dit soort orders minder tijd besteed zodat er meer tijd beschikbaar kwam voor productieve orders. Dus verhoging van de fabrieksomzet.
- Er is minder tijd verloren gegaan door ongevallen (zie rubriek ongevallen).

Vervolgens de factoren met ongunstige invloed:

- Het aantal in de winst delende leden van het personeel is met drie toegenomen. Dit zijn dus personen die 4 weken geleden nog geen zes maanden in dienst waren.
- Er gingen 97 werkdagen verloren door vrijnemen voor eigen rekening. Dit is een verschijnsel dat typisch bij het einde van een kalenderjaar behoort, aangezien dan de snipperdagen over het algemeen wel verbruikt zijn. Ik wil er echter wel op wijzen dat dit hoge cijfer mij heeft verbaasd en dat er in het vervolg strenger op onrechtmatig verlet zal worden gelet.
- Er zijn meer werkdagen verloren gegaan door ziektegevallen. Een volgend maal geven wij hierover nauwkeurige cijfers.

In het algemeen zou ik nog willen zeggen dat het mij steeds duidelijker wordt dat goede fabrieksresultaten niet in de eerste plaats bereikt worden door pogingen om het tempo op te voeren, maar voornamelijk door gezamenlijk te trachten de tijd, die aan improductieve werkzaamheden besteed wordt zoveel mogelijk te beperken waardoor meer tijd voor productief werk vrij

komt. Dit geldt zowel voor de productieve arbeider, die moet vermijden om overbodige handelingen te verrichten, als voor de indirect-productieve leden van ons personeel, die elk op hun eigen werkgebied het de productieve arbeiders zo gemakkelijk mogelijk moeten maken.

Om deze reden zal er dan in het jaar 1948 veel meer aandacht worden besteed aan de improductief bestede uren.

Met de bazen en de voormannen is besproken hoe het schoonmaken, sjouwen, reparatie en onderhoud, enz. het best geregeld kunnen worden. Wij zullen U de resultaten laten zien, zodat U zelf Uw conclusies kunt trekken.

A. PRINS.

Modellen-Prijsvraag

Voor tentoonstellings- en demonstratiedoeleinden hebben wij behoefte aan natuurgetrouwe modellen van verschillende van onze catalogusartikelen. Het eenvoudigste zou zijn als wij deze lieten maken door de school of de afdeling Gecombineerde Metaalbewerking (van Oostrum). Aan de andere kant menen wij opgevangen te hebben dat er onder ons personeel verschillende knutselaars zijn, die hun krachten wel eens op dit soort werk zouden willen beproeven.

Wij schrijven daarom een prijsvraag uit voor de leden van ons personeel voor een collectie modellen van onze catalogus-artikelen (stoelen, fauteuils, plaatstalen meubelen en lampen).

Indien er 5 of meer inzendingen zijn stellen wij voor de beste inzendingen een 1ste, 2de en 3de prijs beschikbaar van resp. f 25,—, f 15,— en f 10,—. Zijn er 4 inzendingen, dan een 1ste en 2de prijs en voor 3 inzendingen slechts een 1ste prijs.

Bij de beoordeling wordt zowel op de afwerking der modellen als op de uitgebreidheid van elke inzending gelet.

Verchromen, lakken en stofferen geschiedt desgewenst door het bedrijf.

Aanwijzingen over de te gebruiken schaal (ca. 1 : 10) en maten worden door den Heer Hoffmann verstrekt. 's Zaterdagsmiddags mag er in de fabriek aan de modellen gewerkt worden, waarbij materiaal, machines en gereedschappen ter beschikking gesteld zullen worden. De leerlingen mogen werken onder leiding van van Oostrum.

De inzendingen van de prijswinnaars worden eigendom van het bedrijf.

Sluitingsdatum der prijsvraag zal nog nader bekend gemaakt worden.

Deelnemers moeten zich opgeven bij den Heer Prins, zodat er zo spoedig mogelijk begonnen kan worden.

In de jury hebben zitting de Heren Hoffmann, Harkink en ondergetekende.

Ir. W. VAN OSSELEN.

Personalia.

Onze gelukwensen aan:

H. J. Pikker, ter gelegenheid van zijn huwelijk op 26 November 1947.

A. van Gasteren, ter gelegenheid van zijn 12½-jarig jubileum op 1 December 1947.

Aangenomen personeel:

10-11-1947 R. van Blijderveen (afd. v. Oostrum)

11-11-1947 A. Nieuwkoop (afd. v. Oostrum)

19-11-1947 P. van Kessel (afd. v. Oostrum)

8-12-1947 C. Hulskes (afd. stoffeerderij)

Ontslagen personeel:

29-11-1947 A. van Kuilenburg (eigen verzoek)

Ongevallen

8-11-1947 Rechter ringvinger verwond bij het aftekenen van een matrijs (werkt door).

13-11-1947 Bij het platslaan van armleuning kwam een stukje staal in het linkeroog (werkt door).

14-11-1947 Linkerwijs-, middel- en ringvinger verwond bij het crin draaien (hersteld op 26-11-'47).

19-11-1947 Bij het zetten van een haakse kant kwam een stukje ijzer in het linkeroog (werkt door).

24-11-1947 Getroffene viel en verwondde de linkerhand aan een plaat (hersteld op 2-12-1947).

25-11-1947 Bij het nemen van plaat verwondde getroffene zich aan de linkerhand (hersteld op 2-12-1947).

27-11-1947 Tijdens het forceren van lampenonderdelen de linkerringvinger verwond (op 30-11-1947 nog niet hersteld).

Van 1 September tot 1 October 1947 zijn er in ons bedrijf 104 werkdagen door ongevallen verloren gegaan. Van 1 October tot 1 November 1947 — 42 werkdagen. Van 1 November tot 1 December 1947 — 34 werkdagen. Op 1 December liepen er 1 man in de Ongevallenwet en 8 in de Ziektewet.

Personeelfonds enz.

Personeelfonds 1 November 1947	f 304,09
Suppletiestorting 165 x 0,02	f 3,30
	f 307,39

Bijgekomen aan boeten in de maand Nov 1947 f	5,20
Storting door de N.V. in de maand November 1947 168 x 0,47	f 78,96

f 391,55

Af: Uitbetalingen in de maand November 1947 f	92,17
---	-------

Saldo per 1 December 1947	f 299,38
---------------------------------	----------

Opmerking van de Kern:

In de maand November hebben wij over tien gevallen f 92,17 uitgegeven, hetgeen dus meer is dan onze inkomsten. Men ziet dus, al zouden wij graag meer doen, wegens geldgebrek is het niet mogelijk. Wij vragen dan ook enig begrip voor de moeilijkheden van onze taak. Men wordt verzocht alleen in uiterste noodzaak een beroep op het personeelfonds te doen.

DE KERN.

Spaarkas

Spaarkas 1 November 1947	f 6407,57
Bijgekomen in de maand November 1947 ...	f 1079,50
	f 7487,07

Af: door de spaarders opgenomen in de maand November 1947	f 832,43
---	----------

Saldo per 1 December 1947	f 6654,64
Er zijn thans 79 spaarders.	

Ziektewet

Na de loonbelasting behandeld te hebben in „De Fabrieksfluit” no's 9 en 11 ga ik weer over op de **Sociale verzekeringswetten** waarvan reeds de Ongevallenwet is omschreven in „De Fabrieksfluit” no. 8.

2. ZIEKETWET.

Doel.

Het doel dezer wet is de arbeiders te verzekeren tegen geldelijke gevolgen van ziekte, welke tot arbeidsongeschiktheid leidt.

Wie verzekerd zijn.

Verzekerd zijn alle arbeiders in dienst van een onderneming.

Verder zijn verzekerd:

1. Zij, die **persoonlijk** in aangenomen werk arbeid verrichten, die verband houdt met het in de onderneming van dengene, van wien het werk is aangenomen, uitgeoefende bedrijf.

2. Reizigers, die uitsluitend voor één werkgever werken.
3. Thuiswerkers in bepaalde bedrijven, die in de regel vóór één werkgever of voor ten hoogste twee werkgevers persoonlijk arbeid verrichten en die zich daarbij in de regel niet laten bijstaan door meer dan twee hulpen.
4. Musici (zij worden geacht in loondienst te zijn van de exploitant der inrichting, waar zij optreden).
5. Zij, die werkzaam zijn bij werkverruimingswerken.
6. Zij, die ofschoon niet in een onderneming werkzaam, belast zijn met bepaalde werkzaamheden, b.v. tuinlieden in dienst van particulieren of arbeiders in dienst van personen, die een vrij beroep uitoefenen, zoals artsen, tandartsen, advocaten, architecten, accountants, notarissen, enz. en zij, die in dienst zijn van een rechtspersoonlijkheid bezittende vereniging.
7. Huispersoneel, voor zover het tenminste 5 dagen per week bij dezelfde werkgever werkzaam is.

Niet verzekerd zijn:

1. Arbeiders, die in vaste dienst zijn van Staat, Provincie, Gemeente, Waterschap of Polder.
2. Spoorwegaarbeiders in vaste dienst.
3. Personen, die uitsluitend onderricht ontvangen.
4. Personen, die een vast loon in geld van meer dan f 3750,— per jaar, of f 312,50 per maand, of f 72,12 per week verdienen in loondienst van een of meer ondernemingen.
5. Zeelieden en zeevissers.

(Wordt vervolgd).

NASCHRIFT:

Met ingang van 1 Januari 1948 zullen de volgende wijzigingen van kracht worden:

1. Het uit te keren ziekengeld zal — met in acht-neming van de wacht-dagen — tot en met de 12e ziekte-werkdag 80% en daarna 90% van het dagloon bedragen.
Indien binnen 4 weken na de beëindiging van een ziektegeval wegens herstel opnieuw een verzuim plaats vindt uit hoofde van dezelfde ziekte-oorzaak, worden deze verzuimen voor de toepassing van deze regeling als één ziektegeval beschouwd. Deze regeling is van toepassing op alle ziektegevallen, welke zijn aangevallen op of na 1 Januari 1948. Zij is derhalve niet van toepassing op de op genoemde datum reeds lopende ziektegevallen.
2. De premie welke ingehouden zal worden van de werknemers zal verhoogd worden van 1% tot 1¼%.

A. DE BRUIN.

Gisona

De beide teams van Gisona vervolgden de competitie met wisselende resultaten.

Gisona I speelde op 3 November een thuiswedstrijd tegen S.S.V.U. I, met 9-1 werden de Utrechtenaren verslagen.

Gisona II deed het op 5 November nog beter en versloeg Jongeneel II met 10-0.

Op 10 November speelde Gisona I tegen P.V.W. I, hier gingen 2 enkelspelen en het dubbelspel verloren, uitslag dus 7-3 voor Gisona I.

Voor 14 November was de wedstrijd P.V.H. I—Gisona II vastgesteld, die echter door een ongeluk, dat M. de Ruiter overkwam, niet door kon gaan.

17 November werd gespeeld Gisona II—U.P.T.T.S. III. De tot op dat tijdstip ongeslagen ploeg van Gisona ging roemloos met 8-2 ten onder.

Op 19 November werd gespeeld Over 't Net III—Gisona I, die in een gelijkspel eindigde 5-5; wat gezien de stand een slecht resultaat is.

Op 27 November werd weer goed gemaakt wat tegen Over 't Net verknoeid werd. Gisona I moest naar het

leidende Rivendi II (nog ongeslagen) dat van Over 't Net met 9-1 gewonnen had. Daar onze jongens allen een uitstekende wedstrijd speelden, wonnen zij met 8-2, waardoor zij de leiding heroverden.

1 December werd de opnieuw vastgestelde wedstrijd van Gisona II tegen P.V.H. I gespeeld, echter in Culmborg.

P.V.H. verspeelde hier haar eerste punt daar de wedstrijd in een gelijkspel eindigde 5-5.

Op 2 December werd gespeeld U.D. II tegen Gisona II. Gisona II had een volkomen off-day en verloor met 6-4 (dat kon wel beter, heren!).

Beide teams van Gisona hebben nu de helft van hun competitieprogramma afgewerkt.

Van Gisona I volgt hier de stand:

Gisona I	6	5	1	0	11	42	18
Rivendi II	6	5	0	1	10	43	17
Zeist III	6	4	0	2	8	34	26
Over 't Net III	6	2	1	3	5	28	32
S.S.V.U. I	6	1	1	4	3	18	42
Jaffa II	6	1	1	4	3	24	36
P.V.W. I	6	0	2	4	2	21	39

In afdeling 3 D moeten nog wedstrijden gespeeld worden, zodoende blijft de stand van Gisona II tot de volgende keer bewaard.

In de maand December zullen er een paar vriendschappelijke wedstrijden gespeeld worden in ons lokaal tegen de Tippelaar en op 20 December tegen de Vries Robbé uit Gorinchem.

Oplossing puzzle no. 5

1. Bédelen en bedélen.
2. L.T.V.X.
A.H.N.Z.F.Y.
M.E.W.K.
3. AT JIJ OOIIT ASPERGES MET EEN EI(?)
DE DREUMESSEN DEDEN ZICH TE GOED AAN
ZALIGE OLIBOLLEN.
HIJ AAIDE HET MAKKE PAARD OVER DE
NEUS.
4. APPELPAP.

Vraag 2 leverde meer letters op, een banketbakker zou daar staan kijken als hij die bakken moest, dan nodig. De gevraagde letters werden echter vermeld.

Er kwamen 7 goede en 2 foutieve oplossingen binnen. Met 3 punten aan de spits werd A. van Veen winnaar, dus zonder loting. D. J. van Kranenburg, M. Nijls, G. Carstens, A. D. Ulrich, J. D. Peterse en R. Knippenburg behaalden 1 punt. Zie puntenlijst in no. 11 van De Fabrieksfluit.

Puzzle no. 6

Een REBUSachtige kruiswoord-puzzle

Horizontaal:

1. taai.
5. onmisbaar in een kaartspel.
6. loofboom.
7. 1/3 gedeelte van een soort hout.

Verticaal:

1. Zinnebeeld van overwinning.
2. sierplant.
3. deel van hand.
4. . . . olie.

Als U de eerste hebt opgelost zult U met de tweede wel geen last hebben.

Horizontaal.

- 1, 4 en 5: meisjesnaam afgekort.

Verticaal:

- 1, 2 en 3, zie 1, 4 en 5 horizontaal.

1	2	3	4
5			
6			
7			

1	2	3
4		
5		

En nu elkaar eens NIET helpen, afgesproken? „De Fabrieksfluit” is jarig en daarom een EXTRA-prijs. Let op, deze puzzle valt nu buiten het ladder-systeem!